

SLOVENSKI NAROD.

Izšla vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznika.

Iskanje: do 9 petih vrst 4 l D, od 10—15 petih vrst 4 l D 50 p, večji inserti petih vrst 2 D; notice, poslane, izjave, reklame, preklicani petih vrst 3 D; poroke, zaroke velikost 15 vrst 30 D; ženitne ponudbe beseda 75 p. Popust le pri naročilih od 11 objav naprej. — Insertni davek posebej.

Vprašanjem glede insertov naj se priloži znak za odgovor.

Upravišče „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knafljeva
ulica št. 5, priljubno. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje
Telefon št. 34.

Dopisne sprejeme le poštinske in zadostne frankovane.
Rekopisov se ne vrata.

Posamazne številke:

v Jugoslaviji vse dni po Din 1—
v inozemstvu navadne dni Din 1, nedelje Din 1-25
Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:		v Jugoslaviji		v inozemstvu	
		v Ljubljani		po pošti	
12 mesecev	...	Din 120—	Din 144—	Din 216—	...
6	...	60—	72—	108—	...
3	...	30—	36—	54—	...
1	...	10—	12—	18—	...

Pri morebitnem povzemanju se ima daljša naročilna doplačati.
Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno 948 po nakaznici.
Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Beseda o Ljubljani.

Pred svetovno vojno je bila Ljubljana priznana nacionalno in kulturno središče Slovencev. Nanjo so bile obrnjeni oči iz solne Goriške, iz kršne Istre, iz tužnega Korotana, iz zelene Štajerske. Potovati v Ljubljano, videti slovenske spomenike, to je bil najlepši sen in želja obmejne omladine. Ta romanja v središče Slovenije, k Aškercem in Tavčarjem, k Cankarjem in Zupančičem so nas zanašala s posebnim nacionalnim romantizmom. V prvi vrsti pa se je na takih potovanjih oblikovala čustvena sila nacionalnega čutenja. Iz takega duševnega temelja je izvirala vsa zavest, vse kulturno delovanje in javno hotenje slovenskega človeka. Slovenski nacionalizem je takrat pomelil drhtečo ljubezen do domače grude in do naše krvi.

Ko je pa omladina začutila in spoznala, da bo ta ljubezen prešibka in da slovenski narod brez znanja in opore skoro propade, se je iz prastarih globin slovenske odpornosti rodila misel jugoslovenske državne in nacionalne enotnosti. Svojo ljubezen do domače grude smo poglobili, zaščitili in jo razširili v ljubeznijo do jugoslovenske državnosti, do političnega in kulturnega ujedinjenja z ostalimi brati od Triglava do Ohrida in Soluna. To gibanje se je pojavilo v Sloveniji povsem samostojno, vzniklo je spontano, brez tujega prigrvarjanja in omladina ter tekmo vojne tudi narod se mu je predal z močnostjo in častjo, kakor jo premore človek samo v odločilnih trenotkih življenja. Slovenija, Ljubljana, Gorica, Maribor so postala ognjišča jugoslovenskega gibanja.

Upi in trudi niso bili zaman. Posrečila se nam je stavba jugoslovenske države in njene notranje skupnosti. Danes dihamo samostojno življenje, v nas polje duh svobodnih državljani, ki o svoji usodi sami odločajo in ki se pripravljajo, da s pomočjo lastne države in lastnih, bratskih vlad dvignejo stavbo samostojne jugoslovenske kulture. Kulturno tekmovalstvo je bilo vedno najmočnejše gibanje samostojnega duševnega ustvarjanja. In če smo pred vojno morali vse izklopiti z lastnimi, s prostovoljnimi močmi in smo z zavistjo gledali na tuje narode, katere so vlade podpirale, smo danes tudi tam, kjer mora država in javna oblast sama skrbeti za gmožne in duševne dobrine, kjer najde vsako kulturno prizadevanje javno podporo in priznanje. Če danes v tem oziru vse ni v redu, niso krive vlade, temveč razmere in pa tudi naše malenkosti, ki nas ovirajo, da nadaljujemo s kulturnim aktivizmom, kakoršnega smo okoličali pred vojno.

To, kar je bila Slovenija in posebej Ljubljana pred svetovno vojno: naše nacionalno središče in pa ognjišče ju-

goslovenskega političnega ter nacionalnega pokreta, mora danes v svobodni državi poglobiti in razširiti. To veleva ne samo naša nova državljanska dolžnost, to nam narekuje tudi izpostavljeni položaj naše pokrajine, ki se kroginkrog nahaja v območju sovražnih topov. Toda poleg tega smo po lastni in tuji krivdi izgubili dragocene dele slovenskega ozemlja in žlahtne stotisoče naših najboljših rojakov. Jugoslovensko gibanje je bila volja do moči preko enotnosti. Isto smer koraka naš novi nacionalizem in Slovenija mora zavzeti na severu svojo inicijativno, samostojno in vodilno vlogo. Onstran meje je naše brati in v nas gledajo svoje bodoče odrešitve. Slovenija mora postati znova edina in močna v jugoslovenskem dihanju in vzorna v duševnem snovanju in kulturni pridnosti.

Posebej Ljubljana naj ne živi dalje mlačno in brezbržno. Vsi nacionalni, gospodarski in kulturni interesi tega mesta govore zato, da se uveljavi v širši domovini z delom in kulturnim napredkom, predvsem pa z jakim jugoslovanskim idealizmom, z odločnim jugo-

slovenskim nacionalizmom. Ne moremo ravno reči, da bi se danes zavedala te svoje velike misije. Kako drugačen je bil Beograd, ko je slovenski omladinec stopil med njegove zide in začel bratske razgovore o naši bodočnosti, o naših najsvetlejših sanjah! Ljubljana je mlačna, brezbržna. Ne zna posnemati Beograda, da si je ali bi morala biti Pijemont zaslužjenim bratom na severu in jugu. Res je, ne smemo biti prerezki v svojem opazovanju: budi se novo življenje. V sokolskih vrstah, v vrstah omladine, na univerzi in po šolah raste nov rod, ki čuti nove naloge in ki zre v bodočnost. Verujemo v čas, ko bodo bratje romali v belo Ljubljano, da se tamkaj nasrkajo poslednjih življenjskih pobud in se napijejo upov svobode in odrešenja. Pa tudi mi sami bomo pridobili z jugoslovenskim idealizmom nove kulturne sile, notranjo enotnost in vzajemno pomoč v naših gmožnih in duševnih stiskah.

Ljubljana — jugoslovensko središče, to bodi naloga sedanjosti za bodočnost!

Narodnim žrtvam.

(Nagrobni govor pisatelja Vladimira Levstika.)

Vrnili ste se! V sijaju spomenja, ovenčana s prvimi rožami, odeta v bujno zelenje svojih šum in polj, ozarjena po bleščanju gor, ki so bile skalne rojenice ob vaši zibel in so vam obdarile srca z nezlozno zvestobo in duše s trdo močjo — krasna kakor nikoli vas pozdravlja Domovina. S skrivnostnim smehljajem na materinskem obličju vam je odprla svoje nedrje: v svojem srcu vam je postala, da se prelilejo vaše večne sanje v njeno živo brst in rast...

Rodna zemlja jugoslovenska vas pozdravlja, še neizmerno lepša ko nekdaj: svobodna in samosvoja! Ne obojimo vas z žalostjo, ne pozdravlja vas s solzami: Domovina je večna in v njenem velikem življenju je ni razlike med mrtvimi in med živimi snovi. Da, vi mrtvi ste ji še dražji — da, vi mrtvi ste še čvršči živeli od nas! Zlasti ti, Ivan Endlicher, zlasti ti, Judenburgski levi, ki ste padli za njeno svobodo, ja njeno čast. Zakaj najlepše in najdragocenejše iz vse krasote in vsega bogastva, kar ga more roditi zemlja, je Moč, ki pogine v borbi za Domovino, za srečo in blagor bodočih pokolenj. Naredi ga cenijo više od vseh svetlin, nesmrtna dela človeškega duha so posvečena njegovemu spominu, zgled njegov oplaja srca milijonov in njegova kri je edina dovolj dragocena, da more odkupiti veke rodstva, ustanoviti veke svobode. Jasneje od solca živih sijaje slava njih, ki so umrli na polju časti: tako sijaje vaša slava, junaki in mučeniki, tako živite in boste živeli vi!...

V tej svečani uri, ko zastajajo srca tišočev in veje preko naših glav usodni dič zgodovine, se mi zdi, da so vaše tiste krste edine, kar utripajo. Vaše volje oči žare na nas iz grobov, vaša trohneča usta se gib-

ljejo in govore, vpljo nam živim v strašnem jeziku večnosti...

Narod! Ali siliš, razumeš li besedo, ki vstaja iz teh grobov?

O, kako smo gluhi, kako pozabljeni smo živim! Kako dobro pomnijo mrtvi, kako močeno je njih glas!

Ti grobovi, narod jugoslovenski, te spominjajo tvojega rodstva, tvoje nemoci, tvoje sramote in tvojega gorja. Spominjajo te stoletji, ki si jih prečel pod našim; stoletji, ki si jih prestradal s telesom in duhom, poteš se za tve trnino in podlo živč ob njihovi milosti; stoletji, ki si jih prekrvavel za tlačitelje, da si jim braniš kleti prestol in širil krivično oblast. Spominjajo te udarce v obraz, spominjajo te psokv in zasramovanja, s katerim so blatiili tvoj jezik in tvojih očetov podedovano preprostost: spominjajo te ugrabljenih duš tvoje dece; spominjajo te krvave sile, ki je raztrgala tvojo v veliki zasidrano enoto na tri plemena; spominjajo te peklenske zlobe, ki je ščuvala brata na brata in kri na kri; spominjajo te ječ, vešal in razstrelnih odredov, ki so jih tirani postavili pred spoznanje, da smo iz vekov na vekomaj ene od Gospošte do Soluna, od Soče do vardarskih bregov. Spominjajo te habsburške jarma, spominjajo te Avstrije!

Ti grobovi, narod jugoslovenski, pripovedujejo, kako ti je bilisla pred desetimi leti prva zarja vzhajajočega odrešenja; kako je planil izza srbskih meja ponosni plamen Svobode in razprostrl svoje luo do nas. Pripovedujejo ti, kako dobro ga je razumela tvoja plemenita mladina, ki je vstala kakor en mož in je strnila svoje vrste od Gorice do Bitolla ter proglasila osnovni stavek revolucionarne jugoslovenske nacionalistične vjerozgovodi:

»Hočemo združitev vseh raztrganih adov jugoslovenskega narodnega telesa v močno, suvereno državno skupnost, ki naj vzdrži spečo silo naše nacije k svobodnemu, samorodnemu duševnemu in gmožnemu razmahu!«

Sveta četa revolucionarne omladine je nastopila svojo mučniško pot in Ivan Endlicher je bil med tistimi, ki so korakali v prvi vrsti, oznanjaje narodu evangellj Svobode in ne plašeč se preganjanja ne smrti. Njegov grob je priča, da je bil bolec-junak in da je šel do kraja. V ljubljanskem omladinskem procesu je bil obsojen kot glavni krivec: avstrijska ječa mu je izsušila žarke mladeniške prsi. Umril je v Gradcu dne 24. septembra leta 1915. In topovi svetovne vojne so grmeli rekviem njegovi duši.

Toda silna Endlicherjeva duša ni vzelela v kralje miru. Živela je v srcu njegovih tovarišev in pristašev, širila se med ljudstvom, ogrevala šedale večje množice. Spremljala je srbsko vojsko na njenih slavnihi pohodih, sledila ji na albansko Gollato, plapolala v proslavljenih praporih jugoslovenskih dobrovoljskih legij, krvavela v Dobrudži, vrisala na Kaimakčalanu in priplavala s kraljevskim poletom Belega Orla nazaj na domača tla.

Dragocen in svet je Endlicherjev spomin; toda nič manj globoka ni naša ganjenost, ko poslušamo zgodbo grobov ob njegovi strani. Kaj nam pripovedujejo streljenci iz Judenburga, junaki Janezi, ljubljenci naši?

Pripovedujejo nam in pričajo z nekršljivo svetostjo svoje smrti, da jugoslovenska ideja pač ni bila gosposki izum, da jugoslovenska svoboda ni mogla biti zgolj sanja vročernih študentov, da je živela težnja po tej svobodi v preprostem srcu našega naroda kot vrolega, elementarna sila, da je podzavestno ležala v nji kot sakopan dinamit in da judenburgski upor ni bil navadna pobuna nezadovoljnih vojakov, ampak prehodna iskra osvobodilne eksplozije. Pričajo nam, da je živela v železnih prsih naših preprostih mož in mladenčev že od nekdaj junaška in mučniška duša davnih dedov, ki je sredi muck in grozot svetovnega pokolja spoznala svojo pot in je s pravo jugoslovensko borbenostjo krenila za geslom: »Svoboda je dejanje!«

Ti skromni junaki so videli teči našo plemenito in v brezvestno vsiljenem boju zoper brata in zoper tiso, kar je bilo nas vseh edini možni spas. Videli so razpadanje svojih domov, žalost in bedo svojih dragih, videli neizmernost trpljenja, ki ga je moralo naše ljudstvo prenašati za to, da bi mu naložila Avstrija po dobljeni zmagi še hušje muke, še globlje sramoto, še okrutnejše zatiranje. In naši možje so čutili, da smisel te Kalvarije nasprotuje njihovi časti, da namen trpljenja ograža blagor njihovih otrok.

Da so jih poslali v ogenj za svobodo in srečo domače zemlje — o, tudi oni bi rekli z enim tistih preprostih, zlatih srbskih seljakov, ki so jeseni leta 1918 tik pod Ljubljano ustavili laški naval: »Sedam rodina sam več u ratu, pa ako treba, ostaju još sedam godina, samo da bude našoj deč dobro.« Judenburgski junaki niso hoteli krvaveti za to, da bude njihovoj deci zlo. S klicem: »Živela Jugoslavija!« so obrnili puške proti vekomajnemu tlačitelju; šli so v

boj zoper Avstrijo, v boj za to, da bude njihovoj deci dobro.

Samt iz sebe so nastopili jugoslovensko pot — pot borbe proti nasilju. Sovražnikov niso šteli: s pravo jugoslovensko hrabrostjo so prešli dejstvo, da je stala proti njim vesoljna moč nemškega in madžarskega orožja. In ko so podlegli premoči in je avstrijska zver zahtevala kri, so umrli po jugoslovensko, so umrli kakor možje. Zakaj Jugoslovenstvo je v sebi Moštvo in Borba... Dobro nam došli, ki ste prešli kri za našo svobodo, za naše ujedinjenje! Pozdravite v večnosti svoje tovariše iz Muraua, Radgone, Kotora, Pulja in Codroipa! Vaši grobovi so naši neporušljivi dokazi, da je dejstvo jugoslovenske svobode in ujedinjenja prirodno utemeljeno v samem bistvu slovenskega ljudstva, da je zatorej nepreklicno in nedotekljivo. Z jokleno neizbežnostjo logike vas proglašam jugoslovenska nacionalna stvar za svoje borbe in jemlje vaše svetlinje v svojo zaščito, vašo dediščino in svojo posest! —

Narod! Razumeš li, kaj kličejo ti grobovi? Odprj svoja srca, da začuješ glas mučniške krvi!

Zevajoča žrela grobnih jam ti kličejo z glasom groma:

Umrli smo, da služimo Domovini. Mi nismo zahtevali, da jo prel otplomo z rokami kakor nejeverni Tomaž; nismo se vpraševali, kako velika naj bo, niti ne, kako naj bo urejena; nismo se žrtvovali pogojno, ne iz ničemurnosti, ne zaradi mlajiljivih časti. Da ste nas vprašali, kakšno hočemo Domovino — nas, ki smo bili silni, edini in nerazdružljivi v svojem bojnem poletu, gotovo bi vam odgovorili, da bodi edina, nedeljiva in močna: takšna da je ne razruši noben vihar. Mi se ne bi lovili za malenkosti. Jezik mučenikov je vedno enak: Jezik žrtve, Misel mož je zmerom ena: misel časti. In stvar junakov je vekomaj četa: stvar Domovine. Z vojniško preprostostjo smo storili svojo dolžnost: udarili smo in pali...

Živj ti, narod, za tisto, za kar smo mi korakali v smrt! Živj za Domovino! In pomni: prvo, kar spala človeka z domovino, je Dolžnost! Dolžnost izpolnjevana slepo nepogojno, brez misli na povračilo; zakaj Domovina ima pravico zahtevati, ne da bi dajala; zahtevati v ime bodočnosti, v ime pokolenj, ki pridejo za vami.

Tvoje edinstvo, narod — kličejo grobovi — je tvoja prva dolžnost, je temeljni kamen Domovine, ki bo hranila v svojem naročju naša razmesarjena srca, naše prestreljene lobjane, naše zdrobljene kosti. Bog volni trum nam ne bi pokazal poti v tolikšno žrtve, da ni to edinstvo deje njegovega Duha, da ni po njem blagoslovljen plod tvoje tisočletne težnje po človečanstvu. Ta težnja je tvoja velika historična ideja. Pomni, narod, da velikih zgodovinskih idej ne utajiš, ne preklješči se ni pogaziš. Na čistem praporu svojih vernikov, v srcu svojih zvestih, na meču svojih borcev gredi svojo posvečeno pot kakor leteči ognji in grmeči plazovi: kar vstane zoper nje, mora pasti! Pomni narod, da je z našo krvjo zapечатena tvoja usoda: tvoja Domovina, Jugoslavija naše junaške in mučniške smrti, je in ostane velika Jugoslavija Sile, Zvestobe in Slave, sveta Jugoslavija večnosti!

J. W.

Pismo iz Srbije.

II.

Beograd, sredi maja.

Gospa Nuša! Beograd je glavno mesto srbskega naroda, a njegov značaj dandanes ni vseskozi srbski, temveč dobiva že kozmopolitske, mednarodne poteze. Res, da prevladuje povsod le srbsčina, javni napisi so malone vsi v cirilici, čitajo se skoro izključno le srbski dnevniki, toda na ulici čujete dokaj nemške, madžarske, ruske in francoske govorice. Naj ni čuda. Trgovske zveze z Avstrijo in Madžarsko so še vedno živahne ali — bolje rečeno — postajajo zopet živahne; razen tega prihaja iz Vojvodine dokaj naših državljani nemške in madžarske narodnosti po svojih opravkih v Beograd. V boljši družbi se govori dosti francoski in francoska trgovina ima dokaj stikov z beogradsko. Rusi pa tvorijo, kakor v vseh krajih Srbije, tako zlasti v Beogradu svojo mnogoštevilno kolonijo, ki ima v vseh strokah obrti in trgovine svoje pripadnike. Saj imajo Rusi tu celo svojo gimnazijo, ki jo poseja na stotine učencev in učenk. Rus Vam prodaja dnevnike in

knjige, Rus Vam čisti na ulici čevlje, Rusinja Vam nudi na ulici in kavarni cvetke, Rusinja poje v gledališču in varijetetu, pleše v baletu; srečavate Ruse v vojaških uniformah, v srbskih šolah poučujejo ruski učitelji. Beograd je središče ruske emigracije na Balkanu.

Slovenske puriste preseneča obilica nemških besed, ki so se vdomežile ne le v običajni srbski govorici, temveč se porabljajo tudi v javnih napisih in jedilnih listih. Leti so v vseh večjih restavrantih francosko — srbski ali narobe. A kako te čudno dirne, ko čitaš zapisano ali natisnjeno v cirilici: Ajksfave, Šlagobers, Polčer, Luffenberger, Medhen-Travbe (vino). V tem oziru Srbi niso prav nič tesnosrčni. Vendar Vam moram povedati, da so se oglašali pri prihodu vlaka na beogradski postaji »nosarči«, dočim so bile prve besede, ki sem jih čul na zagrebškem kolodvoru: »Träger! Träger!« in ko je tam vstopila v naš oddelek dama, je vljučno vprašala: »Ist noch ein Platz frei?« Med nadaljno vožnjo pa se je izkazalo, da je sicer prav vrla Hrvatica. So to malenkosti, ki pa vendar označujejo vpliv nemške civilizacije izza prejšnjih let.

Ej, gospa Nuša, zdi se mi, da Vas te stvari malo zanimajo. Pojdiva rajše na setnjo ven na Kalemegdan! Solnce se nagiblje k zatonu in baš sedaj se bo nama nudil čudovit razgled s tega setališča in razgledišča, ki mu je težko najti enakega. Vstopiva v park, ki ga dokaj skrbno goji; pota so široka, gladko utrta, na več mestih stoje spomeniki srbskih književnikov, fontana z Rosandičevim Ribičem (če mi je prav v spominu), povsod šetanci in šetanke — »gledat sem so prišle, prišle, da jih vidijo drugi«. Glavna promenada se zgrija po šetališču na obronku parka, odkoder se vidi čudovita pokrajinska slika. Pod nami Sava, na njej nebroj večjih in manjših ladij in parnikov, niže doli prostrano Vojno ostrvo, zelen otok v obliki velikega trikotja, ki se je zagostil v sotočje Dunava in Save; onkraj tega pa široka struja sinjega Dunava. Tam s prečanske strani nas pozdravlja Zemun s svojim značilom, Huniadijevimi stolpom, še dalje na desno pa uzrete, saj imate bistrje oči, visoki zvonik pravoslavne Preobrazenske v Pančevu. Kakor daleč Vam sega oko, zgolj ravnina in ravnina, nad vso to bogato pokrajino pa trepeče sijaj zapadajočega

solnca. Čim nižje tone, tem čarobnejše se prelivajo barve na nebesnem svodu, tem življe se zrcali vodna gladina obeh rek. Sličen prizor sem užival nekoč pred leti, ko sem zrl ob solničnem zapadu od cerkve sv. Gebharda nad Bregecem na obširno plan Bodenskega jezera, ali takrat, ko sem, sedeč na hercegovski pečini nad dubrovniško Reko, strmel ob krasoti slike na našem Jadranu.

In če mikavost pokrajinske slike, ki Vam jo nudi pogled s Kalemegdana, strnete z zgodovinskimi spomini, ki rekel bi, kar želite iz teh starih utrd in zidin, ki pričajo o slavni preteklosti, ki jo je ta položaj na stekom Save in Donave doživljal od pamtiveka, od rimske dobe vseskozi do burnih dogodkov svetovne vojne, se šele prav zaveste, da stojite na velepomembnem torišču svetovne zgodovine. Kolikokrat so se tu kresala bridka jekla sovražnikov, kolikokrat sta se borila na teh utrdbah križ in polumesec, koliko granat je rušilo te kule in bastije, koliko tisoč junakov leži pokopanih v teh grobljah. Saj poznate Aškercovo »Na Kalemegdanu«, tu na lici mesta šele domnevate globino pesnikovih misli...

Včeraj sem bil tam v Zemunu. Tja in nazaj sem se vozil na »Prešernu« na ličnem parniku, ki med drugimi oskrbuje osebni promet med obema mestoma. Sploh je vodni promet kaj živahen. Pred dvema letoma — bilo je pozimi, je dr. Tavčar v svojem listku o Beogradu še omenjal, da je na Savi še vse mrtvo, da se promet še ni zbudil iz svojega spanja. Zdaj naj bi bil tu, da bi videl, kako se je od tistih mal vse razmahnilo! Vsake pol ure odhajajo parniki proti Zemunu in se v istih presledkih vračajo, vsedkar polni izletnikov in zaposlencev. Zakaj Zemun velja danes že za predmestje beogradske; na stotine oseb, ki so zaposleni podnevi v beogradskih uradih in trgovinah, biva v Zemunu. Zjutraj sem, zvečer tja — vedno so na poti.

Zemun sicer nima posebnih zanimivosti. Mikal pa me je mogočni Huniadv stolp, masivna zgradba iz kamna in opeke, zato je videti že v daljavi rjavor-deča. Postavili so jo Madžari l. 1896, ko so slavili svojo tisočletnico, odkar jih je Arpad privedel v Podunavje, in so o tej priliki na važnih mejnih postojankah postavljali mogočne spomenike. Češ, za večno bodo to njih mej-

Narod! Siliš li, kaj vprašujejo ti grobovi?

Poslušaj in trepetaj!
Črna usta grobov te vprašujejo:
Kako ti čuval dediščino, ki je zalita s našo krvjo? S čim si poplačal našo izpolnjeno dolžnost? Ali si bil eno v delu in veri, kakor smo bili mi ena žareča duša, ena strašna pest, eno srce, ki je krvavelo? Ali si umel možko živeti, kakor smo mi umrli možje?

Ole! v enem samem našem vselem vrisku, v enem samem drhtljaju naše ljubezni, v enem samem našem očetovskem smehljaju je bilo več sreče, nego je mogoče dati vsa samoljubna utešenja, vse utemeljene izpolnitve in vse puhle radosti, kar jih dosežete živi do konca svojih dni. Vse to smo zavrgli zate; svojo srčno kri smo zalili za vaše odrešenje; jok svojih vdov, obup svojih mater, solza svojih neobčutljivih otrok smo zatejili, da smo mogli umreti za vas. Kaj si ti žrtvoval, kaj si ti pozabil? Ali si nam postal v rodni zemlji s svojo zvestobo, ali nas odeneš s svojimi zaslugami, ali si mar storil, da bo njena gruda kieto breme na naših kosteh? Ali bo kakom vojak nad našim grobom znamenje našega večnega življenja v tvoji slavi, ali bo zrl s pretečim očesom Jeremija na tvojo radovoljno nemoč, na tvoje strahopetne dvome, na tvoji zločinski razdor?

Narod! Kako boš odgovarjal?
Junaki, mučeniki! Čulite našo izpoved, prizanesljivo sprejmite naš kes:

«Ne, mi nismo čuvali vaše dediščine. V planosti svobode smo si odpasali meč in smo dali tulcu, da je uplenil Mater! tri dragulje: vaše s krvjo blagoslovljene semelje, severni zvezd in jug... Ne, vaše dolžnosti nismo poplačali. Naše delo je počivalo, naša vera je bila kakor v vetru trs, naše duše so bile hladne, naša pest se je razklepala v uri Volje, naše srce je utripalo za svojo lastno minljivo slast... Bili nismo eno, hoteli smo biti troje... Vam, ki ste nam dali s svojo smrtjo zgled časti, se izpovedujemo, da nismo umeli živeti. Stiskali smo se v krilo izmučene Domovine, a žrtvovali ji nismo niti ene puhle radosti, ni enega samoljubnega zadovoljenja: in kadar smo plačevali računa svojih slavih dejanj, smo klicali sio na odgovor in smo iz kljubovanja trgali njeno posvečeno telo... Ne, mi nismo vredni vaše krvi; nevedni smo ječanja vaših vdov, obupa vaših mater, solza vaših bednih otrok. Da vas ne bi zeblo pod odelo naših zaslug, da vas ne bi peklo ležati na posteli naše zvestobe! Da ne bi bila domaća gruda breme na vaših prsih, da ne bi bil vaš spomenik štrleče smameenje naše propasti!

A ne, mladenški apostol Edinstva — ne, ve krvne priče na pragu naših svobodnih dni! Ni se prepoznal! Ležati boste na naši hvalčivosti, na naši ljubezni: ura vaše vrnitve bodi ura našega prebujenja iz mrež dvomov, razdvoja, zlobe, sebičnosti in nemoških grehov. Vaša trohneča srca naj se zganejo v tej uri, vaše volje od naj se ozro na nas iz grobov in vaše hrabre duše, ki plavajo nad nami, naj si prispejo, ki vas bo grela v smu gomli:

Na vaše svete kosti, na vaše preloste, na jok vaših vdov, na obup vaših mater, na solze vaših otrok se zaklinjamo, da bomo posle prezrati svoj lastni prid in vsakotako nizko strast v prospeh in blagor Domovine, kateri ste se darovali. Zaklinjamo se, da nam bo slajša od vseh slasti družja od vseh zakladov čast in slava jugoslovenske zemlje, sila in veličina jugoslovenskega naroda. In če bi se drzni vnanji ali notranji sovražniki dvignili kieto roko na zdravje, na moč, na edinstvo, na čast domovine Ivana Edinčarja in Judenburških levov — zaklinjamo se, da poplje naša poslednja bratstva naših src, da ležijo naša mrtva trupla k vašim slavnim kostem, da razpadajo naši domovi v prah in pepel in da izgine naš rod in vsaka sled o našem imenu, preden damo raztrgati Mater, ki vas je rodila, zemljo, ki bo hranila vaše ostanke. Ni je ločitve za nas mi-mo ločitve v žive in mrtve!

Tako bodi na vekomaj!
Počivajte mirno! Mi čutimo, da živite z nami; vemo, da niste mrtvi. V vetru, ki ziblje gozde na rebrih domačih gor, je še poslednji dih vaših avstrijah prs, je vaša ljubezen, silnejša od smrtne groze, je vaša poslednja sokolova misel, ki je priletela s morišča domovini v pozdrav. V luči jugoslovenskega solnca, ki bo sijalo na vaše grobove v jugoslovenskega neba, je še poslednji staj vaših drznih oči, ki so v temi ječe in v blisku avstrijskih strelcev usrele jugoslovensko svobodo... In v naših dušah živi vaš neugasni spomin...
Vemo, da niste mrtvi. Blagoslovljajte boste zrl na naše setve, na naše žetve,

nikl. Ta samozavest je simbolično kaj dobro izražena tudi na tem spomeniku. Vrh koničastega stolpa se šopir bronast orel v bojni poziciji z razprostrtimi krili, obrnjen naravnost proti Beogradu, v kljuna držeč oster meč. Ironija usode je hotela drugače. Ta kljubovalni in izzi-valni orel spada sedaj daleč na severno granico tam okraj Subotice, svedo obrnjen v smer proti Budimpešti.

Bil sem tudi v Topčideru, najbolj priljubljenem izletišču Beogradčanov. V prijetni družbi kolegov iz ministrstva sem se odpeljal v udobni ekvipaži izpred dvora (takaj v zeleni senčnati park, ki se razprostira za topov streljač — odtod baje njega ime — izven mesta. Današnji topovi nesó sveda deset-krat dalje. Na obeh straneh ceste so vzrasle lepe vile in še se grade nove.

Sploh je stavbno gibanje v Beogradu pravi živahnost. Letos — pravilo — se spričlo nedostatká denarja manj gradi, tem več pa se završuje hiš, ki so jih bili pričeli lani graditi. Med njimi je ob glavnih prometnih ulicah dokaj stavb s petimi in še več nadstropji.

na našo rast in na našo čast. Kadre pa seboji belni rog od Vardarja do Triglavu in pozove naše polke Domovini na obrambo, usnujenim bratom na pomoč, tedaj junaki, na dvignite kamene vojnih naših grobov svoje v osemogolnem gnevu sklonjeno glavo in vaše silne duše dati pla-najo s besom viharja v trobojno svilo naših praporov, naj hrume pred nami, strajo-

Zbor „Jugoslovenske Matice“ v Celju.

(Izvirno poročilo.)

V Celju, 3. junija.

Včeraj ob 10. dopoldne se je vršil v dvorani celjskega Narodnega doma III. redni občni zbor Jugoslovenske Matice za Slovenijo, ki so se ga udeležili delegati vseh naših podružnic. Obsežno dvorano so napolnili zastopniki podeželskih organizacij naše obrambne institucije, med katerimi so bila tudi zastopstva mestne oblasti, številni člani častniškega kora kot reprezentanca naše vojske, zastopstva drugih obrambnih organizacij in več uglednih intelektualcev mesta Celja. Zborovanja se je udeležilo okrog 130 oseb. Točno ob 10. dopoldne je predsednik Jugoslovenske Matice dr. Vladimir Ravnihar otvoril zborovanje s svečanim govorom, ki so mu navzoči sledili z velikim zanimanjem in odobravanjem. Izvaljal je:

Otvorjam pokrajinski zbor Jugoslov. Matice. Tretji je po številu odkar je naša centrala v Beogradu izvela svojo organizacijo v severozahodnem delu naše države. Pa čim dalje bolj se kaže njena potreba. Danes lahko ugotovimo, da bi bel brez pomoči Jugoslov. Matice proces raznarodovanja in demoralizacije našega štivila izven granic naše države ravnidno dalje in da ne bi steli sto let ali pa desetletja, ampak le nekaj generacij, ko bi bil popolnoma dovršen. Obupali kiti prihajajo od tam, nadram katerim so časopisni glasovi le mila tožba. Resnica je mnogo hušja. Da bi vam mogli odpreti in razkriti pred vami vse svoje arhive, pa bi šele dobili pravo sliko o razmerah, ki so v njih obvojen živeti naši rojaki. Treba bi bilo nadčloveškega solidarnega dela vsakega našega naroda, treba bi bilo polščerane požrtvovalnosti, ako bi hoteli odločiti velikim opasnostim, ki jih ogrožajo. Treba je neprestane materialne in moralne pomoči, treba duševne hrane, dvigalja narodne zavesti, da narod ne zapade aostiji, da ne otrpne, da ne zamre ob trenutku, ko ga pozove zgodovina na odločitev in da iste ne izreče na način kakor je to storil del našega naroda na Koroskem.

Nadmočne sile so na delu, da bi si naš narod tam preko uslužile. Nam sovražne sile hočejo eno nasilne meje, ki so nam jih nesrečne mirovne pogodbe postavile na Karavankah in po sredi slovenskega Krasa, izpremeniti v stalne naravne in etične meje. Pri tem jih podpirajo močne domače organizacije, tu Helmatistidienst, tam fašizem, ki delujeta z bogatimi, pa tudi z najbrutalnejšimi sredstvi. Vprašam vas, koliko bi morali mi storiti, da vsaj nekoliko paraliziramo to pogubonono delovanje in vprašam vas, ni li tisočkrat premalo to, kar storimo? Ustanavljamo in podpiramo knjižnice in študijske, telovadna in izobraževalna društva, pevska in tamburaška društva, gledališke odre itd. Mnogokrat je naše delo pravo Sizifovo delo, ker nam sovražna roka preko noči požge kar smo bili zgradili po dnevi. Sredstva, ki jih dajemo na razpolago svojim rojakom, da vzdrže, grede kakor v brezno, pri čemer glede Primorja tare še slasti okolnost, velika razlika v valutah.

Govornik navaja primer te poteškoče in nadaljuje: Cilji Metodova družba tega ne premore navzile temu, da ji Jugoslov. Matica z izdatnimi prispevki prihaja na pomoč. Ako se v tem pogledu ves naš narod ne zgane in ne zave svoje dolžnosti, moramo v najkrajšem času računati z žalostnim dejstvom, da se bodo vrata šole pri sv. Jakobu v Trstu, ko je še danes poseča 1300 otrok, zaprla za vedno. V smislu naših pravil je cilj J. M. pospeševanje gospodarskih in kulturnih interesov Jugoslovenov v tujini zlasti ta, da bi morala J. M. vršiti najrazličnejši protektorat nad vsem javnim življenjem našega življa onstran granic. Toda s dosedaj nam na razpolago danimi sredstvi smo mogli jedva zadostiti kulturnim potrebam naših varovancev. Mnogo višjih žrtv bi zahtevali njihovi gospodarski interesi. Na mesto da bi n. pr. zgradili zadružništvo do viška popolnosti, moramo na žalost s pre-

Tako n. pr. so prav včeraj otvorili Palace-hotel, moderno zgradbo, ki nudi v svoji notranjosti tudi razvijalnemu tuje vse udobnosti, ki jih pričakuje v velikomestnem hotelu. Ker je bil ta dan hotel v vseh prostorih dostopen, sem si kot eden izmed prvih gostov v prijateljevi družbi ogledal te razkošne prostore in užival raz teraso vrh poslopja dalekosežen razgled na vse strani. Gradnja se je menda prenašlo vršila; vsaj zevajoče razpoke v vratih posameznih sob pričajo, da mizarstvo delo ni povsem solidno. No, utrujenega potnika te špranje menda ne bodo motile v trdnem spanju. V veliki obednici vise slike italijanskih, francoskih in domačih slikarjev, v pritličju je gledališka dvorana, še niže pod njo neizogibni bar in slični prostori, namenjeni razkošni zabavi. Kričeče nasprotje s preprostimi pivnicami in svratišči, ki jih je dovolil natiti v Beogradu. Strahotni socialni položajev se tu nevarno dotika druga ob drugo. Sicer pa tudi beogradskega izvožeka, ki mu čila koničasta vlečeta kočja na gumistih kolesih, prav nič ne moti, če je katere kolo go-

no s smutni borovci, Kamenova, Črna Raba, z Rudnika, Črna, Dobruška in Kalmačalana, in mi naj vodijo k zmagi, da poselimo vaše gomile s svetlim jugoslovenskega Koroskama, da jih polščirpimo z vodo iz jugoslovenske Soče, da jih ovčemo s lovorjem novih jugoslovenskih obal!

Do svidenja!

kriznimi rokami, gledati, kako propadajo drug za drugim obstoječi savodi.

Marsikdo bi dejal, saj je vendar J. M. raspredena po celi državi in nam pride v prid prispevki tudi na Hrvaškem in v Srbiji sami. Res je to in hvalilemi smo jim na marsikaterem prispevku, toda tudi tam imajo svoje potrebe in svojo irredentno. Srbi imajo samo na grškem ozemlju do 300 tisoč svojih rojakov, ki jih grški jaretem šul prav tako, če ne hušje, kakor naše italijanski ali nemški. Hrvati imajo v svojem področju Dalmacijo in Istro ter v najnovšem času Burško. Odkazan nam je torej lasten delokrog in zanj se moramo v prvi vrsti sami poboriti. In ta brigla je nezadostna. Vprašati se moramo s vsi resnostjo in skrbjo, kako to, da se požrtvovalnost zaledja niti s daleka ne približuje potrebam naše fronte? Ali so temu zaledju tako hitro iz spomina oni nedavni časi lastne nevoljbe in robovanja? Ali je materializem res satrli vsako idealno stremiljenje? Ali nam malenkostna dnevna naša politika zastira pogled na višje cilje in dolžnosti? Govornik omenja morebitni vzrok, da se naša javnost premalo zanima za delovanje in potrebe J. M. in poziva navzoče delegate, naj v svojih podružnicah z vsemi močmi pospešujejo doseg teh vzvišenih ciljev.

Kakor je danes položaj, izvalja predsednik dalje bi moral ves naš narod biti v taboru J. M., kajti ona stoji nad vsemi strankami in nad strankarstvom. Ona se obrača do celotnega naroda in do vseh strank brez razlike. Le celoten narod more nuditi izdatno pomoč. Ta narod ne bi smel čakati na kako posebno bodrilno, na kako posebno replamo, da se odzove klicu pomoči. Sam od sebe, iz lastnega nazirja bi moral storiti svojo dolžnost. Neodrešeno Primorje, neodrešena Koroska bi morala stati pred njim kakor živa vest sleherni trenutek. In nosilčica te žive vesti je Jugoslovenska Matica.

Ob sklepu govora pozdravila predsednik navzočega župana mesta Celja dr. Hrašovca. Številno deputacijo častniškega zbora kot reprezentanco naše hrabre narodne vojske, ki jo pozdravljajo zborovalci z navdušenimi „živio“ klici. Dalje pozdravila deputacijo Civilne Metodove družbe, njenega predsednika vlad. svetnika Senekoviča, tajnika dr. Hudovernika in blaginika g. Skulja. Predsednika Gosposvetskega Zvona dr. Oblaka, zastopstvo „Strazca“, kola Jugoslov. sester in vse stranke, ki so poslale svoje zastopnike. Vladni svetnik dr. Žužek, ki je bil službeno zadržan, je v imenu politične oblasti poslal pismeno opravičilo in pozdrave. Po predsedniškem govoru je sledil zelo obsežen in zanimiv referat generalnega tajnika g. Mahkote. Čigar najvažnejša vsebina in vodilna misli priobčimo v eni prihodnjih števil.

Predsednik dr. V. Ravnihar se zahvaljuje za poročilo generalnega tajnika, ki so ga navzoči sprejeli z viharnim odobravanjem in obenem poudarila, da je g. Mahkota duša odbora in društvenega delovanja ter mu ob tej priliki v imenu odbora izreka iskreno zahvalo. Dalle izreka zahvalo našemu časopisu, ki je vedno in ob vsaki priliki rade volje ustrezalo potrebam Jugoslov. Matice in sprejemalo njena poročila in objave bremenačno. Priznanje in zahvala gre tudi našemu narodnemu učitelstvu, ki je z brezprimerno požrtvovalnostjo podpiralo Matico v njenem napornem delu in vsem onim elementim činitellem, ki so s svojimi kmotnimi prispevki pripomogli, da je J. M. tudi v materialnem oziru tako lepo uspevala.

Kot tretja točka dnevnega reda je sledilo v številčnih podatkih obstoječe poročilo blaginika dr. Vodopivca, ki je bilo sprejeto brez ugovora. Generalni tajnik Mahkota izjavila v imenu predsednikov računov rač. svetnika Srebrnič in ban. uradnika Leban, da so vsi računi odbora v najlepšem redu, na kar izreka zbor odborom zaupnico.

tozljavo. Par takih sem opazil. Da se le vrtil!

Gospa Nuša, oprostite mi! Zašel sem, pa sem Vam hotel pripovedovati o Topčideru in Košutnjaku, ki meji nani, kakor naš Tivolski gozd na Latermanovih drevedih. Park je to, z lepimi, košatimi nasadi, z zabavišči in restavracijo, z vezbališčem in igrališčem beogradskega Sokola itd.

Ne bom Vas dalje motil z opisovanjem. Dovolite mi, da Vam dam dober svet. Vi, ki radi potujete, pojedite sama enkrat v Beograd! Ne bo vam žal. Tako lahko sama spoznate bitje in živje v Beogradu in se uverite, da se nahaja naša prestolica v bujem, veselem razvoju. Nima še tiste razseženosti in tistega enotnega lica, ki ga najdete na velikih mestih drugih držav, nima toliko kulturnih zanimivosti, ki jih vam nudijo nemška ali italijanska mesta; zato pa se v našem glavnem mestu skoraj počutite kot domačinka, zadovoljna in ponosna.

Pojdite torej v Beograd, gospa Nuša! Ne bo Vam žal.

Četrta točka dnevnega reda so bili predlogi in nasveti podružnic. Prvi se je oglašal k besedi zastopnik SLS dr. Ogrišek, ki je vprašal, kaj se je ukrenilo od strani odbora v zadevi konflikta s ptujsko Orjuno. Baje, da je predsednik J. M. kot tak interveniral v prid Orjuni v Ptuju. S posebnim osirom na tozadevni članek v nedeljskem „Slovincu“ predsednik ugotavlja, da ta trditve ne odgovarja resnici in da je vodstvo J. M. tudi v tem slučaju ostalo dosledno zvesto svojim kulturnim in karitativnim ciljem. Po vsestranskem razmotrivanju tega vprašanja, o katerem so spregovorili razni delegati podružnic in drugi udeleženci zbora, je bil formalni nesporazum likvidiran in interpellant se je s poljskimi sadovoljil.

Predsednik Gosposvetskega Zvona dr. Oblak poudarja, da izvaljanja glavnega tajnika v nekaterem oziru ne odgovarjajo popolnoma resnici. Razmere na Koroskem niso bile za našo narodno stvar še nikoli tako ugodne, kakor sedaj. Vsi, ki so dali pri koroskem plebiscitu svoj glas za Jugoslavijo, so še danes trdno prepričani, da jim končno zasije solnce svobode in so ne glede na vse krivice še vedno zavedni in zvesti pristaši naše nacionalne ideje. Zato pa je potrebno, da se naša narodna stvar na Koroskem še z večjo vneto podpira tudi v bodoče. Od tam prihajajo poročila, da ni pristopil niti en Slovenec v nemški tabor, dočim je naš položaj na Primorskem v tem oziru veliko slabši. Tam se žalibog pozostu dogaja, da prestopajo naši ljudje k fašistom in se tako izneverijo svojemu narodu. Gosposvetski Zvon vrši svojo nalogo z vsemi močmi in treba ga je samo še nadalje in čim izdatneje podpirati.

Govornik je sprožil tudi misel, ki že dlje časa zanima vodstva naših obrambnih organizacij, namreč o centralizaciji odnosno decentralizaciji vsake obrambne dela. Meni, da je dosedanja decentralistična taktika umestna tudi za v bodoče, kajti ona je obenem zanesljiva moralna opora za naše brate onstran meje. Slovenci preko se zavedajo, da skrbje zanje kar štiri obrambne institucije in ta zavest jim je brez dvoma v veliko moralno oporo. To vprašanje je vzbudilo živahno debato, ki so se je udeležili mnogi delegati podružnic in zastopniki drugih organizacij. Nekateri so naglašali potrebo, da bi bilo centralizirano obrambno delo iz mnogih ozirov bolj uspešno, zlasti pa bi bilo olajšano in bolj uspešno zbiranje prispevkov in razne tozadevne prireditve. Drugi so navelali razloge, ki govorijo za dosedanje decentralizacijo. Končno je bil sprejet predlog, naj vse obrambne institucije skušajo doseči skupno platformo in čim tesnejši medsebojni kontakt, v delu pa naj se vsestransko in izdatno podpirajo. O vprašanju fuzije posamičnih društev pa naj razmišljajo odbori.

Bivši narodni poslanec Brandner je naznačil dolžnosti vlade napram našemu zaslužnemu življu. Centralna vlada lahko v tem oziru mnogo stori za koroske Slovence, ki jim Avstrija po mirovni pogodbi mora dati narodne šole. Tu mora v prvi vrsti vlada storiti svojo narodno dolžnost. Glede nastopa proti Nemcem v naši državi meni, da je umestna vsaka akcija, ki je odgovor na nastop proti našemu elementu onstran meje. Ni pa treba brez poviča izzi-vati. Nemcem v mariborskem okraju je treba odvzeti pred vsem njihovo gospodarsko premoč, kajti samo na ta način bo mogoče preprečiti njihov pretrani vpliv. Predlog zastopnika celjske podružnice, naj odbor posreduje na merodajnem mestu, da se J. M. kot splošno humanitarno društvo oprosti vseh davkov, zbor soglasno sprejema.

Nato so se sledile volitve novega odbora. Na predlog okr. šol. nadzornika Černega je bil soglasno izvoljen sledeči odbor: predsednik dr. Vladimir Ravnihar, odborniki: dr. Puc, Franja dr. Tavčarjeva, dv. sv. dr. Regally, A. Brandner, O. Cvek, vseučil. prof. dr. Erlich, inžen. Resman, župnik P. Finžgar, N. Velikonja, univ. pros. dr. Srebrnič, vi. sv. dr. Vodopivec, viš. šol. nadz. Wester, dr. A. Urbanc in Saša Zeleničkar. Za mariborski okraj: Ljudmila Poljančeva, prof. dr. Kovačič, nadz. juž. žel. Mohorko, prof. Ribačič in dr. Janko Kotnik. Za Celjsko okr. šol. nadz. L. Černeš in gim. ravn. A. Jeršinovec. Za Kamnik A. Slatner, za Litijo vi. sv. Podboj, za Logatec notar Tavčar, za Novo mesto vi. sv. prof. Seidl, za Ptuj učit. Šarona. Za preglednike računov sta bila izvoljena dosedanja preglednika rač. sv. Srebrnič in banč. urad. Leban.

Zadnja točka dnevnega reda so bile raznoterosti. Vseuč. prof. dr. Srebrnič je predlagal, naj se vse podružnice brez izjeme osiirajo pri svojih prireditvah na to, da ustrežejo pripadnikom raznih svetovnih naziranj in tako preprečijo v svojem delovanju neprijetne incidente. Prosi, naj bi občni zbor sprejel kot splošno veljavno načelo, da bi vse podružnice prirejale take zabave, ki prijaajo in so v idealnem skladu s prebivalstvom dotičnega okoliša. Predlog je bil besede prof. Erlicha, Korosca, ki je pred sklepom izjavil: Nas Slovence je pol drugi milijon, onstran meje pa živi pol milijona našega zadržanega življa. Naša kulturna in obrambna naloga je spričo tega dejstva tako ogromna, kot je ne pozna noben drug narod. Pozicija našega naroda je naravnost obupna, kajti obdani smo od vseh strani od sovražnikov tako, da sumaj malodane nimamo prijateljev. Zato moramo napeti vse sile, da obranimo svoje rojake onstran granic, da rešimo te naše brate pred duhovnim poginom. Sredstva ki jih ima na razpolago naša obramba, so le kaplja v morje. Vse naše dosedanje delo ne zadostuje, marveč ves narod mora najti skupno platformo za narodno delo. Naša dolžnost je, podrediti strankarske interese tej vzvišeni ideji, odstraniti medsebojne spore, kadar je ogrožen obstoj velikega de-

la našega naroda in najti neko etično veličino, nekaj skupni ideal, skupno platformo za vsenarodno stvar. Ta platforma je Jugoslovenska Matica. Zato pa se mora združiti okrog nje vse, kar je še količkal zdravega na našem narodnem organizmu.

Končno se je v prisrčnih besedah zahvalil celjski župan dr. Krašovec za pozdrave in za izkazano čast, da je J. M. priredila svoj občni zbor v Celju. Poudarjal je potrebo, da se danes, ko imamo v državi toliko strdnice in toliko nepotrebnega prerekanja, združijo vse narodne sile okrog nadstrankarske in vsenarodne boriteljske za lepo bodočnost Slovincov — Jugoslovenske Matice.

Ob pol 2. popoldne je predsednik zaključil zborovanje, ki je bilo slajno obiskano in je poteklo v duhu pozitivnega dela in ustvarjanja tam, kjer je naš organizem danes najbolj potreben čim skorajšnje in izdatnejše pomoči.

Popoldne se je vršila na Glaziji tombola in domača veselica, ki jo je priredila ob priliki obnega zbora Jugoslov. Matica v prid svojemu humanitarnemu fondu. Neprisiljena zabava in ples je trajal pozno v noč in številno obiskana prireditve je dosegla v vseh oziirih popolen uspeh. Delegati, ki so večinoma zapustili Celje z večernim vlakom, so se vračali v svoje kraje s prijetno zavestjo, da je naša vsenarodna stvar zopet storila velik korak naprej.

Petnajstletnica Sokola II.

RAZVITJE NARARSAJSKEGA PRA-PORJA.

Včeraj, v nedeljo 3. t. m. je na pri-prost, a manifestativen način proslavil svojo petnajstletnico Sokol II. Proslava se je izvršila točno po določenem programu. Kumiči naraščajskega praporja gospej Sičevi je Sokol priredil v soboto zvečer podoknico. Včeraj ob 11. dopoldne pa je bil po obhodu, med katerim ste svirali godbi Sokola II. in JZJ, izreden slavnostni društveni občni zbor v dvorani Kazine pod predsedstvom staroste društva br. dr. Milana Šubica, ki je zborovanje otvoril s kratkim govorom, pozdravljajoč zastopnike Jugoslovenskega Sokolskega Saveza, župe in ostalih društev. Določilni bivši starosta društva dr. Felcigh-Frankheim je v izčrpnem in zelo zanimivem govoru orisal društveno zgodovino od ustanovitve do današnjih dni. Društvo je počelo najprej telovaditi leta 1907. na vrtu. Telovadili so na glavnji pri Koscu. Govornik se je dalje v toplih besedah spominjal prvih ustanoviteljev in podpornikov. V društvenem življenju so zapisana imena pok. Terčka, Celika, Matjašiča, Toneta Vidmarja, Trampuža in načelnika Smoleta. K procvitu društva je mnogo pripomogel pok. Anton Trstenjak. Društveni ustanovni občni zbor se je vršil dne 23. marca leta 1908. v gostilni pri Steinerju na Opekarski cesti. V kratkih besedah je govornik dalje opisal reakcionarno kulturno ofenzivo, ki so jo bili pričeli klerikalci v zvezi z avstrijsko vlado proti sokolski telovadbi, kakor tudi dalje procvit društva po prevratu l. 1918.

Starosta župe Ljubljana I. dr. Vladimir Krejčl je izredni občni zbor pozdravil v imenu župnega starešinstva. Društveni tajnik br. K. ob 6 je nato prečital pozdravno brzojavko na prvega Sokola, Nj. Vel. kralja Aleksandra I. Zbor je sprejel brzojavko z živahnimi ovacijami.

Po končanem zborovanju v veliki dvorani Kazine je sledilo razvite praporja na Kongresnem trgu. Formirala se je povorka, ki je s sokolskimi zastavami vkorakala na trg, kjer se je lansko leto vršila ona veličastna manifestacija Sokolstva. Starosta br. dr. Milan Šubica je v vznemirjenem govoru pozdravil navzoče sokolstvo. Omeniti je treba, da je bil prapor izdelan po načrtu br. Premiča, a stakla ga je s. Anica Preskerjeva. Kumica ga. Sičeva je pri razvitiu praporja, ki ga je prevzel naraščajnik Pavčič, pozdravila sokolski naraščaj z besedami:

Dvigni se, tako željno pričakovani prapor in plapolaj ponosno nad vrstami naše nadebudne Sokolske mladine! Od svoje kumice sprejmi prvi trak v spomin na današnje slavje. Tebi, naš dragi naraščaj, pa izrekam bodrilne besede: Mladina verna, up bodočih let, vpljoniirj daljnih, lepših cest, sprejmite prapor, z njim to blagovest: Naj duh vaš prožni, smelosti prevzet, za dom splamti, ideje naše brani, in vekomaj ta dan v spominu hrani, da nam zasije luč svetlejših zvezd, da bo še lepša naroda povest! Zdravo!

Veličasten je bil na trgu prizor, ko je prvi praporščak Pavčič v prisotnosti gojenk Lafelnerjeve, Mavle in Strgarjeve govoril kratko sokolsko prisego. Ves naraščaj je ponavljal krepko in odločno prisego, ki se je glasila:

Prisegamo v srcih in z besedo: Tebi, združena domovina, hrabrost in kri, Vam očetje sokolstva spoštovanje, sebi pa vedno stremljenje v solčne višine nezmaganih Tyrševih sokolskih misli in vzorov.

In ta prapor bodi znamenje in pečat naše zakletve.
V imenu Sokolskega Saveza je pozdravil razvite praporja br. dr. Fux. Po razvitiu je sledil spoved s sokolsko konjenico na čelu. Sprevod je šel po Gradincu, Rimski cesti, Emonski cesti

dalje mimo stanovanja župnika Vrhovnika v Trnovem, po Trnovem in Starem trgu zopet nazaj na Kongresni trg. Popoldne ob 16.30 je sledila v Hribarjevem gaju javna telovadba pod vodstvom načelnika br. Smoleta. Spored telovadbe je bil jako bogat in izbran. Nekatere vaje so vzbujale splošno ob-

čudovanje. Občinstvu je zelo prijal nastop konjičkov, osem gojenk, kakor tudi izbrani nastop naraščaja, ki je izvajal pesem »Poslušam kovača« in za naraščaj prirojeno kolo. Telovadba je trajala poldrugo uro, na kar je bil oficijelni del slavnosti zaključen. Sledila je na to priprosta zabava.

Telefonska in brzojavna poročila

Začetek politične debate v narodni skupščini.

Klerikalci in muslimani nezadovoljni z vladno deklaracijo.

— Beograd, 4. junija. (Izv.) Z današnjim dnevom se prične v narodni skupščini velika politična debata o zadnji vladni deklaraciji. Zvečer so se v parlamentu odprle dve dni seje, ki so namenjene razpravi o deklaraciji. Deklaracija je bila sprejeta s 120 glasovi, kar je za njo potrebno. Deklaracija je bila sprejeta s 120 glasovi, kar je za njo potrebno. Deklaracija je bila sprejeta s 120 glasovi, kar je za njo potrebno.

Revizionistični blok ni zadovoljen z vladno izjavo. Med klerikalci in muslimani je opaziti splošno nezadovoljstvo in politična debata bo pokazala gotove razlike, ki so nastale med radikalci in revizionisti. Za presojo mišljenja revizionističnega bloka sta značilni izjavi, ki sta jih v bistvu enako podala musliman dr. Spaho in dr. Korosec. Spaho med drugim ugotavlja, da se ni izvedel zagrebiški protokol, podpisani od Gjurčiča in Janjica ter od zastopnikov revizionističnega bloka. Muslimani so sklenili, da se v tem vprašanju udeležijo po svojih govornih političnih debat. Muslimani so sploh sedaj postali zelo nezadovoljni z radikalno vlado, ker se jim zdi izpolnila gotova želja glede uprave Bosne in Hercegovine.

Tudi Jugoslovanski klub ni zadovoljen z vladno deklaracijo. Dr. Korosec predvsem ne odobrava vladne sumnje politično, zavezujoče vprašanje, ki se nastala med Francijo in Nemčijo. Klerikalci tudi niso zadovoljni s politično napravo Italije. Dr. Korosec govori v vladni deklaraciji to, da ni popolnoma točna in predvsem glede naših odnosov napram Bolgarski, Grški in Turški.

Tekom današnje dni je demokratski klub tudi razpravljati o vladnem programu. Demokratske se udeležijo s vso izpolnjenostjo, da nastane politična debata. Kot glavni govorniki so določeni od demokratskega kluba Ljuba Davidović, dr. Vojta Veljković, svetozar Prilubić, dr. Kosta Kumpanović in drugi. Od semikongresnikov pa je kot glavni govornik določen Josa Jovanović, ki namerava v daljšem govoru opozoriti na našo sumnjivo politiko.

Danes započeta debata ne bo imela toliko strankarsko pobarvanega obdobja, marveč se bo vrnila v stvarno in javno in strogo politično diskusijo. Po dosedanjih izjavah je pričakovati, da bo debata trajala najmanj do četrta, čeprav je običajno, da sumnjivi ministri podajo valne ekspozice povodom prvočasne debata, ki vedno smatrajo parlamentarni krog, da bo sumnjivi ministri dr. Ninić porabili sedaj priliko, da podajo obširno poročilo o našem sumnjivem političnem položaju.

ZUNANJE-POLITIČNI EKSPOZE POLJSKEGA MINISTRSKEGA PREDSEDNIKA.

— Varšava, 3. junija. (Izv.) Na včerajšnji seji seja je ministrski predsednik Witos podal kratek politični ekspozit, ki je začel program nove vlade. Med drugim je s posebnim povzročkom omenjal, da se njegova vlada naslanja na podporo vseh v parlamentu zastopanih političnih strank in da ne bo trpela nikakršnega terorja gotovih organizacij. Njegova vlada bo spoštovala težnje narodnih manjšin. Napram narodnim manjšinam hoče vlada biti pravična in ne bo vodila proti njim nikake nacionalne šovinistične politike. Vlada se zaveda, da je treba vzpostaviti v državi red in mir. Kratko je dalje ministrski predsednik Witos zasnoval glavne smerice zunanje politike poljske republike. Pred vsem je karaktiriziral razmerje Poljske napram Franciji in razmerje do držav, ki so nastale na ozemlju bivše avstro-ogrške monarhije. Vse te države imajo gotove skupne cilje. Poljska hoče in želi napram Nemčiji gošiti razmerje do dobrega sosedstva.

Po kratki politični debati je zbornica izrekla zaupnico vladi z 266 glasovi proti 171.

SKUPŠČINA HRVATSKIH INDUSTRIJCEV.

— Zagreb, 4. junija. (Izv.) Včeraj ob 15. je bila glavna skupščina hrvatskih industrijcev pod predsedstvom veleindustrija F. T. Aleksandra. Kot delegat zveze slovenskih industrijcev je skupščino posetil tajnik zveze dr. Golia. Predsednik Aleksander je imel daljši gospodarskopolitični govor, v katerem je omenjal vsa najaktuelnejša gospodarsko finančna vprašanja. Skupščina je med drugim tudi odobrila spremembo nekaterih pravil ter proračun za l. 1923.

BOLJEVIŠKA PROPAGANDA V RUHSKEM OZEMLJU.

— Elberfeld, 3. junija. (Izv.) Stavkovno gibanje med tovarniškimi delavci se vedno bolj širi. Med tujarji vlada sedaj mir. Kovinarji po vseh tovarnah pričajo z agitacijo, da nastopi čim preje stavka. Po nekaterih zadržilih se nahaja v ruhskem ozemlju boljševiški komisar Radek. Francoske oblasti so dosedaj aretirale nad 500 delavcev. Na njih stanovanjih so se izvršile hišne preiskave, ki so dognale velike zaloge orožja in municije.

SESTANEK BANČNEGA SINDIKATA.

— Beograd, 4. junija. (Izv.) Včeraj popoldne je bil drugi redni sestanek bančnega sindikata. Na tem sestanku se je razvila zelo živahna finančna politična debata. Vlada Marković je na eni strani odobrala politiko finančnega ministra, ki je dovela do stabilizacije naše valute. V imenu industrije pa je delegat Curčić grajal sedanj finančno politični kurz, čeprav je moral priznati, da je finančni minister s svojo politiko zelo mnogo pripomogel za dvig dinarskega tečaja. Po njegovem mnenju sedanja deflacijska politika ne more okrepiti naše industrije, ki se nahaja vedno v bolj težkem položaju. Po izčrpanem dnevnem redu so se vršile volitve in je bil z malimi izpremembami izvoljen ponovno sedanj odbor.

POZDRAV AMERIKE FRANCJI.

— Pariz, 3. junija. (Izv.) Danes se je v Chamondu izvršilo svečano odprtje spomenika padlim ameriškim vojakom, ki so se v svetovni vojni borili ob rami Francije. Svečanosti so se udeležili predsednik republike Millerand, min. preds. Poincaré, ameriški poslanik, mnogostrojni politiki in diplomatični zbor. Ob otvoritvi slovesnosti je predstavljal ameriški poslanik spomenico predsednika ameriških Zedinjenih držav Hardinga. Spomenica je v političnem oziru zanimiva, ker Harding ponovno zagotavlja iskreno prijateljstvo med Francijo in Ameriko. Ministrski predsednik Poincaré se je v svojem govoru toplo spomnil na 30.000 ameriških vojakov, ki so prešli kri na francoskih tleh. Zvečer je bil banket, na katerem je imel pozdravni govor predsednik republike Millerand. V svojem govoru je Millerand zatrjeval, da je bila francoska politika od l. 1871 dalje vedno miroljubna, da ni nikdar zasledovala militarističnih ciljev. V topih besedah pa se je Millerand spomnil na Rusijo, izjavljajoč med drugim, da upa na vstopitev Rusije nad katero se danes pot leti izbrisati neznosna mora.

VESTI IZ ITALIJE.

— Rim, 3. junija. (Izv.) V poslanski zbornici se načelno razprava o reformi zakonov. Demokratski Belotti je predložil zakoniki našt za boj proti pornografiji. — V Padovi je bil odprtoren vzorčni semenj. Navzoč je bil tudi Mussolini. Po tej otvoritvi je posetil predsednik Mussolini šoloh falštovskega žensstva vseh treh Benečij. Tam je imel važen politični govor. Obilubil je ženskam volilno pravico. Potem se je obrnil do nasprotnikov falšizma izjavljajoč, da se motijo oni, ki morda mislijo, da bi njega izabili proti falšizmu. Kar se govori o krizi v falšizmu, so to le epizode, je vprašanja posamično in ne mase. Nesoglasje si falšisti že lahko dovoli, ker so njegovi sovražniki na tleh. Ako bi pa dvignili glavo, bi takoj občutili moč in enotnost falšizma in potem gorje premaganim! Nato je šel Mussolini na padovsko vseučilišče k posvetitvi bronastih vrat. Tam je proslavil ognjevitvo vseučiliške mladine, ki je bila navdušena v streške jarke. Na tako mladino računa tudi v bodočnosti vselej, ako bi bil potreben notranji ali zunanji pohod. Mussolini je šel potem v Rovigo in druge kraje, kjer je bil povsodi slovesno sprejet. Posetil je končno tudi Vittorio Veneto, kjer je prisostvoval razpuku ogromne mine pri hidroelektričnih napravah v Faldati. Sledila je parada narodne milice. Mussolini je posetil nato Benetke, kjer je bil sprejet zelo navdušeno. — Falšistovski poslanci: med njimi Suvich iz Primorja, so podali demisijo, ker jim je bil Mussolini dal ukor radi njihovega nastopa po Misurijevem govoru, ki je bil naperjen proti njemu. — Načrt volilne reforme bo najbrže predložen kmalu poslanski zbornici. Morda bodo nove volitve v novembru letos.

KRITIČEN POLOŽAJ V NEMČIJI.

— Berlín, 3. junija. (Izv.) Iz vseh industrijskih kraljev prihajajo poročila o stavkovnem gibanju delavcev. Rapidni padec nemške marke je povzročil kritično mezdno gibanje. Ponekod zahteva delavstvo veliko povišanje mezd. Gospodarsko krizo, ki jo sedaj preživlja Nemčija, je v prvi vrsti povzročil padec marke napram dolarju. Dolar notira sedaj 80.000.

SKLICANJE CERKVENEGA KONCILA.

— Rim, 31. maja. (Izv.) Kakor poroča korespondenca »Volta«, namerava papež Pij IX. sklicati cerkveni koncil. Priprave so že baje v teku in bodo trajale dve leti. Na koncil bo povabljenih nad 3000 škofov.

NOVI VOJNI MINISTER POLJSKE.

— Varšava, 31. maja. (Izv.) Vprašanje portfelja vojnega ministra v Witosovem kabinetu, ki je bilo nekaj časa sporno, je sedaj definitivno rešeno. Za vojnega ministra je imenovan 65letni divizijski general Osinski. Novi vojni minister spada med odlične častnike bivše ruske armade, v kateri je služil kot poveljnik brigade in se je udeležil bojev proti centralnim državam. Kot ruski častnik se je udeležil tudi rusko-japonske vojne. Njegovo imenovanje pa v višjih vojaških krogih, ki stoje pod vplivom maršala Piłsudskega, ni našlo posebnega odobranja.

Politične vesti.

— Slovenci so navdušeni za Radičev! Radičevovo glasilo »Slobodni dom« poroča: »Iz več krajev v Sloveniji nam pišejo, da je govor predsednika Hrvatske republikanske seljačke stranke na veliki borongajski skupščini dne 18. aprila v vsi Sloveniji izzval nepopisno navdušenje. Zlasti je v tem oziru zanimivo pismo iz Studencev pri Mariboru, v katerem se natanko opisuje, kako republikanski pokret zlasti na Stajerskem ne samo povsod tli, marveč ži tudi gori z živim plamenom.« — Mi živimo tu sredi slovenskega naroda, imamo vpogled v slovenske razmere in moramo priznati, da ni vzbudil znani Radičev govor v vsej slovenski javnosti ne samo nobenega oduševljenja, marveč samo globoko prepričanje, da bi mož, ki si prisvaja vlogo narodnega voditelja, zavedajoč se svoje odgovornosti, ne smel govoriti tako, kakor je govoril Radič.

— Bolgarski poslanik na našem dvoru. Bolgarski ministrski predsednik Stamboliski izvede tekom tega meseca glavno premeščanje v bolgarskem diplomatičnem koru. Dosedanji bolgarski poslanik na našem dvoru Kosta Todorov bo premeščen s posebno mislijo v Moskvo. Na njegovo mesto pa pride dosedanj generalni konzul Nejkov, ki se je udeležil zadnjih glavnih pogajanj v Nišu.

— Reforma pravoslavne koledarja. Kakor smo že poročali, se vrši v Carigradu kongres pravoslavni cerkev, na katerem se ima izvesti reforma koledarja pravoslavne cerkve. Na kongresu je bil stavljen predlog, naj pravoslavna cerkev enostavno sprejme Gregorijanski koledar. Ta predlog je bil odbit, sprejet pa predlog delegacije srbske pravoslavne cerkve glede uvedbe povsem novega koledarja, ki je mnogo točnejši, kakor Gregorijanski koledar. Ta nov koledar se strinja še za 877 let popolnoma z Gregorijanskim. Šele leta 2800. bi se med novim in Gregorijanskim koledarjem pojavila razlika enega dne. Nov koledar se uvede v pravoslavno cerkev še to leto, in sicer 1. oktobra na ta način, da bodo ta dan preskočili 14 dni in pisali 14. oktobra.

— Dvestoletnica nemške naseelitve v Vojvodini. Nemci v Vojvodini bodo letos slovesno praznovali 200 letnico, odkar so se naselili v Vojvodini. Na to praznovanje nameravajo povabiti celokupno vladu s Pašicem na čelu. Dr. Kraft je v tej zadevi te dni posetil min. predsednika Pašica.

— Korošec bodi! — Madžarski list »Hilap« v Subotici priobčuje razgovor z dr. Korošcem, ki je bajarek med drugim, da se je na pogajanjih v Zagrebu v načelu sprejela odločitev, da mora Vojvodina dobiti svojo avtonomijo, vendar pa se mora za to s plebscitom izreči vse prebivalstvo. Nato je prorokoval, da bodo radičevci pri prihodnjih volitvah v narodno skupščino na vsi tri v Vojvodini zmagali. Za to je treba, da se tudi madžarska stranka z vso odločnostjo organizira. V tem pogledu se jim ni treba bati nobenega terorja. Madžari si naj vzemó za vzor delovanje in metode klerikalne stranke v Sloveniji, ki ima proti sebi teror od zgoraj in od spodaj. Temu terorju pa se spretno izogibljajo na ta način, da se organizirajo pomoči in da prireja svoje shode tudi ponoči, ko jo nihče ne more motiti v njenem delovanju. — Ne moremo kontrolirati, v koliko je točno to poročilo madžarskega lista, vsekakor pa je zanimivo, da skuša vodja klerikalne stranke organizirati proti državi sedaj celo Madžare, kakor je hotel svoječasno organizirati Nemce, kar pa mu je spodletelo. Kuriozna pa je Koroščeva trditve, da je teror od zgoraj proti klerikalcem tako velik, da se ne morejo drugače organizirati, kakor ponoči. Takšne gorostasnosti je Korošec lahko natvezil samo Madžarom, ki razen svojega globusa ne poznajo nikogar na svetu.

— Pogreb Vorovskega. Truplo ubitega sovjetskega diplomata Vorovskega je pripeljal 20. maja v Moskvo, kjer se je istega dne vršil pogreb. Pokopali so ga na »Krasni ploščadi« (Trg pod Kremliem) poleg rdečearmejcev, ki so padli pri uličnih bojih v Moskvi 1917. leta. Pogreba so se udeležili zastopniki raznih profesionalnih organizacij, sovjeta ljudskih komisarjev in III. internacionalne. Ulice, kjer se je pomikal mrtvaški sprevod, so bile popolnoma prazne. Pred odprtim grobom so govorili Čičerin, Kamenjev in Zinovjev. Čičerin je v svojem govoru med drugim dejal: Rdeča diplomacija je bojna diplomacija. Mi bomo tudi v bodoče hodili po isti poti, na kateri je padel Vorovskij. V borbi za oblast proletarijata stojim na prvem mestu rdečar diplomacija.« Moskovski gubernski izvrševalni odbor je prekrstil neko ulico v ulico Vorovskega.

Zbirajte znamke

79. Junoslovanska Politika

Gospodarstvo.

SPLOŠNE SMERNICE ZA NAŠE BODOČE GOSPODARSKO DELO.

(Konec)

Naša javnost, vsa brez vsake razlike, že leta in leta išče pomoči v tej smeri. Toda zastoji, ker so pač strankarski interesi še vedno močnejši nego interesi gospodarskih činiteljev.

Kako je ta davčni sistem bolan, se razvidi najbolj iz dejstva, da je že marsikaki trgovec in obrtnik izkrmel vsled nerazumno visokih davčnih dolžnosti, moral je svoje poslovne ustavit, ker mu je cela njegova obratna glavica odšla na plačilo davčne dolžnosti.

Koliko trpita naša obrt in trgovina radi še vedno slabih (bolje: sramotnih Op. ur.) transportnih razmer, radi pomankanja telefona, radi neverjetno dragih telefonskih in poštinskih pristojbin ter radi neprestanega zvišavanja železniških tarifov, mi ni treba posebej naglašati. Naloga zbornice je s paznim očesom motriti vse te pojave in na pristojnih mestih in z vsemi sredstvi delovati za odstranitev vseh teh nedostatkov in normaliziranje razmer.

Važno je tudi poudariti potrebo zgradbe vodnih potov, v prvi vrsti reke Save. Ki itak že zdavna od Siske dalje služi živahni plovi. Pri tej priliki moram izreči svoje obžalovanje, da se na takozvani regulaciji Save od Zagreba do Siske dela že več desetletij, ne da bi se kaj delalo. Pozivljamo tedaj vlado, da pri teh regulatornih delih prevzame inlelativno in s tem ustvari najcenejšo pot med med Zagrebom in Beogradom.

Najpotrebnejše je, da se čimprej od nas zastopane krajine zvežejo po železnici s morjem. Ne morem verjeti, da je za zgradbo proge v luko Bakar in dovršitev ličke železnice tako malo volje!

Cela Slovenija in Hrvatska sta odrezani od morja. Predno se dandanes blago ukrca v bakarski luki, mora se še skladata in prevažati mnogo kilometrov (po strahovito slabi in zanemarljivi cesti, kjer vsak čas leži na decimetre visok prah ali pa — neizmerno blato. Op. ur.), kar promet seve otežuje in draži.

V tej zvezi se hočemo zavzeti, da se carinski predpisi poenostavijo in spravijo v soglasje s praktičnimi potrebami.

V prvi vrsti je treba uvažati brez plačevanja vsakojake carine surovine, ki so potrebne našemu obrtniku, dočim bi se za izgotovljene fabrikate moral dovoliti carine prosti izvoz. Tu moram naglašati, da še vedno uvažamo mnogo takega blaga, ki je pri nas domača obrt izdeluje v zadostni množini, s čimer se ne ruši samo dinarska vrednost, marveč povzroča ogromno škodo tudi domači obrti in industriji.

Prehajajoč k zavarovalni zakonodaji in praksi izreka zbornični predsednik g. Arko odločno v splošnem imenu zahteva, da se vspricho sedanjih nečuvstvenih pristojbin za zavarovanje zoper bolezen in neugode t nemogoči zakoni brezpozno in v bistvenem spremene v smeri absolutne samouprave tega zavoda in temeljitega znižanja vseh čezmerno visokih plačevanj. Le-ta so naravnost podražila vse industrijske in obrtne naše proizvode in konkurenco domačega blaga naravnost ubijajo. (Huda obsodba na znane socialnopolitične »delavce« in naslove. Op. ur.) Zahteva tudi odpravo pristojbin za borzo dela in pravico svobodne volitve ravnavatelja v zavodu za delavsko zavarovanje; le-ta pravica se mora na vsak način odvzeti ministerstvu za socialno skrb.

Vsa ta vprašanja so tem večje važnosti, ker se morajo v naši mladi državi po prvih izredno živahnih letih vseobčega razvoja ustvariti novi ugodni pogoji za nadaljnjo povzdigo in za ustvarjanje novih obrtnih in industrijskih podjetij.

Državna hipotekarna banka mora tudi na ozemlju naše komore podpirati stavbeno delavnost, ki naj prinese zaslužka najširšim slojem.

— Država mora čim preje izplačati vse terjatve — ki so po večini že davno zapadle — naših obrtnikov, trgovcev in industrijalcev za njej izvršene dobave.

Nikdar in nikakor nam ni pustiti v nemar procvit malih obrtnih delavnic z njihovo marljivostjo in spretnostjo. Skrbeti je treba zlasti za naš nadarjeni, zdravi in jaki obrtni stan, da se more razviti na najlepši način.

Nujna je reforma trgovskega, obrtnega in točarskega zakona, reorganizacija strokovnega šolstva, povzdig obrtnih strokovnih zavodov in primerno zavarovanje obrtnih tujcev pri zgradbah.

Nato je predsednik Arko prešel na valutno polje in predvsem potožil, da je naš dinar vsled raznih nesrečnih

in neuspešnih poskusov doživel znane skoke in končal to skakanje z velikimi neuspehi. S tem večjim veseljem se mora ugotoviti, da je sedanj finančni minister uvedel tako valutno politiko, da so pozitivni uspehi očividni in nas povsem zadovoljujejo, ker se je dinar stabiliziral. G. finančni minister zastopa idejo svobodne trgovine in mi z njegovimi nazori v celoti soglašamo. On doslej v deviznem vprašanju, po mojem mnenju, ne misli ničesar odrediti, ne da bi poprel povprašal gospodarske faktorje. Velike izgube preteklega leta so se nam zasekale globoko v našo pamet in meso ter nikakor ne želimo, da se kedaj še ponove.

Upati je, da se finančni minister z isto razumnostjo in skrbjo — kakor deviznega problema — loti tudi vseh drugih vprašanj, zlasti kreditne carin in davkov in da skuša nakloniti po možnosti vse stare in pa nove ugodnosti, s čimer boče najuspešnejše zadovoljil tudi fiskalni interes.

Prav posebno naj bi g. finančni minister hitel izposlovati pri »Narodni banki«, da se obrtnikom preko njihovih združenj zagotovi po cenit kredit in da se trgovini in industriji omogoči in olajša direktno kreditno razmerje in poslovanje z »Narodno banko«.

Vsi ti nazori naj bodo le občne smernice za bodoče naše delo s skupnimi silami in poštrevovalnim sodelovanjem vseh in vsakogar.

Uspehe pa nam bo le tedaj mogoče doseči, ako za to svoje delo najdemo popolno razumevanje ne samo pri vseh gospodarskih krogih širom naše domovine, marveč še prav posebej pri kr. vladi v Beogradu, ki ima sedaj dolžnost, da odstrani vse težave, ki so hitre in pravilnemu poslovanju na poti in tako zelo pritiskejo in dačijo vse gospodarsko naše delo.

Dr. Konrad Vodušek.

VZHAJANJE NAŠE VALUTE.

Ljubljana, v začetku junija 1923.

Po približno šesttedenski stabilnosti med 5.60 — 5.80 v Curlihu se je naš dinar zadnje dni vspel na 6.30 — 6.375 — 6.60. In vse kaže, da še raste in kipi kvišku višje in višje. Iz stabilizacije smo prešli, kakor je videti, v hauss-o, ki je dosedaj precej energična. Vendar ta dvig ni še našel iz razumljivih vzrokov — ki izvirajo največ iz dosedanjih žalostnih izkušenj večkrat izkazane nezanesljivosti — popolnega zapanja naših gospodarskih krogov, ki so pač v povojnem času doživeli in pretrpeli že zelo neprijetne posledice — valutnega zibanja. Ni je v resnici hujše situacije za obrtnika, trgovca, bankirja itd. nego, če se denar giblje in ziblje, skače in pada, zraven pa blagu v njegovem prometu, pri nakupu in prodaji uganja bridke šale, ki jih marsikdo sploh ne prenese ali pa le v najhujšem potu svojega začudenega obraza.

Zategadelj se je naše gospodarstvo z velikim zadovoljstvom v tekočem letu oddahnilo od prejšnjih valutnih »pogajad« in usmerilo svoj tek in razvoj v razmerju več ali manj umirjene in stabilizirane naše valute.

Mi smo svoj čas dosledno zastopali stališče, da nam je vzpričo naše bivše valutne mizerije treba pred vsem miru, to se pravi stabilizacija naše valute »tale quales«, na primerni višini, če že odgovarja ali ne povsem naši interni moči in takozvani relativiteti. Le na ta način je namreč mogoče gospodarsko dihati in hياتi in davnino in povsod je že priznana valutno pravilo, da največje številke niso tudi največji blagoslov.

To načelo si je priborilo v vsem povojnem svetu svojo veljavo ter je narokovalo gospodarskemu delovanju primeren način, modus ter tempo. Radi tega ne more nihče tajiti, da vzbujajo sedanje vstajenje ali vshajanje — poleg veselja in ponosa — tudi celo jako skrb med našimi »privredniki«, zlasti če imajo svoje račune in dobroimetja v inozemstvu »odprta« in nepokrita. Ker se je zadnje čase oddajalo naše blago le že redko proti takojšnjemu ali »cassa«-plačilu in ker je malodane vsak naš prodajalec hlepel in hrepenel — to je splošni pojav, ki nam Jugoslovonom ne dela posebne časti — p o t u j i valuti, največ po umetno valorizirani, če tudi vedno sebi enaki italijanski liri, bode sedaj ob — kakor vse kaže — stalni okrepitvi našega zdravlega, če tudi teptanega dinarja marsikak saldo skopnel in shiral zoper vse te risikane kalkile. In to vse utegne zopet povzročiti tiho ali glasno mrmrnanje brezvestnih, iz našega domorodnega stališča pravično kaznovanih spekulativ, ki jih najdeš povsodi med nami in katerim je lastni žep prva in zadnja stvar na tem nevhvaležnem svetu. Sicer pa naj bode ta dogodek dobra šola za vse te tujevalutnike in za njih trgoglavost, ker vkljub preciznemu stališču in delovanju našega finančnega ministra dr. Stojadinovića niso hoteli verjeti niti njemu niti drugemu, nego samemu sebi,

Pa tudi na našo notranjo denarno situacijo vztrajna haussa ne more in ne sme ostati brez težko pričakovanih, dobrih posledic. Tako vsaj upamo in upamo! Denarna »oskudica«, to je parola zadnjih časov pri nas, kjer se je obrestna mera dvignila v pravo Himalaja-višino 28% in to brez vsakega ozira na paralelno dejstvo 7 1/2% obrestne mere v sosedni Italiji, da ne omenimo še manjših oficijelnih in efektivnih obrestnih dosti nižje umirjenih povojnih obrestnih mer v drugih državah. V tem poglavju naj danes poudarimo edino to resnico, da naše kreditno operiranje, naš denarni, nekako na gotovino prikljenjeni promet že davno ni več na moderni višini. Ogiba se namreč iz nerazumljivih razlogov veliko preveč clearinga in se vključuje temu in spritu tega vrši v znamenju večnega strahu pred pomanjkanjem gotovine, likvidiranih in mobilnih denarnih sredstev. Pravi circulus vitiosus je to, ki velja za vsaki denarni zavod in vsako ozemlje za se za tembolj za medsebojno delovanje in izplačevanje pozameznih denarnih — če hočete — ozemelj. Že davno je treba v tem oziru in strahu spremeniti dosedanj kurs, ker se vendarle bližamo normalizaciji našega vseobčnega gospodarstva življenja, katera vendar mora izključiti vsake okornosti in pa tudi nenormalne streljaje, denarne ali bančne dogodke, ki bi eventualno zahtevali hipno mobiliziranje vseh denarnih sredstev jednega ali drugega zavoda, njegovega akcijskega kapitala, njegovih vlog in skritih ali očitih rezerv z različnimi modernimi imeni.

Povsem razumljiva je dosedanja, če tudi včasih prenapeta predvidnost glede vsakočasne likvidnosti zadostnih denarnih sredstev, da si povzroča precej stroškov in odlašaja za službo. Toda naša denarna sredstva, vse naše gotovinske kvantitete se morajo mobilizirati, poklicati in spraviti v redni promet. In takoj potem se začne majati ta ostudni zmaj gotovinske suše in strahovite 28—32% obrestne mere, ki v domačem našem gospodarstvu draži denar in z njim skoro vse blago, vse cene, vse plače in z njim vse življenje. Gotovo je ta čudna prikazen eden izmed vzrokov, da smo dolgo časa živeli in gospodarili vkljub neprestani nevarnosti inflacije, v naravnost mučnem pomanjkanju otrpele gotovine in njenih milijard. S stalno in polagoma rastočo valuto upajmo izginjejo čimprej in brez sledi vsa ta ne navadna znamenja in vse te povojne valutne prisiljenosti in kreditne težave.

Tedenski pregled zagrebskega žitnega trga. Zagreb, 2. junija. Tendence preteklega tedna je bila radi dvigovanja dinarja zelo slaba. Promet ni bil velik. Poljedelci ne prodajajo blaga, ker računajo, da se bodo cene ponovno dvignile, ako suša še nadalje traja. Po poročilih traja v raznih delih države, osobito v Vojvodini stalna suša in bi bil že potreben izdaten dež.

Pšenica notira proti kvaliteti 400—437.50 ab natovorna postaja. Promet je neznan, rž se je trgovala v manjših količinah po 300—350 Din, oves ima stabilno ceno, ker so vesti o stanju žetve nepovoljne in notira 250—275, ječmen brez prometa in notira za pivovarne 300, za krmo 250, kuruza se išče samo na dosego in notira 250—255, moka je brez kupčije in notira 7.15 Din ab Zagreb, otrobi so se trgovali v manjših množinah in so notirali ab natovorna postaja 150 Din.

— g Avstrijski kreditni zavod za trgovino in obrt na Dunaju. V izpeljavi sklepa občnega zbora direktorjev dne 30. maja t. l. glede povzajanja glavnih delnic od 15 na 20 milijard nem. kron potom izdaje 1.171.875 novih delnic po NK 3200 nominalne, se pomudi na podlagi opcijske pravice lastnikom starih delnic nove in sicer po kurzu NK 100.000 za komad tel quel. Na štiri stare delnice odpade ena nova ter so nove delnice deležne na dobičku od 1. januarja 1923. Rok za izvršitev opcijske pravice je določen od 4. do vstetega 16. junija t. l. kasnejši priglasi se ne bo upoštevalo. V Ljubljani prevzema priglasi Kreditni zavod za trgovino in industrijo. Prešernova ulica 50, kateri daje radevolje vsa zaželena pojasnila.

— g Dobava sanitetnega materiala. Pri javnatelstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 9. junija t. l. ponovna ofertalna licitacija glede dobave sanitetnega materiala. Predmetni oglas in seznam je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentni na vpogled.

— g Dobava ovsu V pisarni intendantne Dravske divizijske oblasti v Ljubljani se bo vršila dne 15. junija t. l. ob 11. uri dop. ofertalna licitacija glede dobave 210.000 kg ovsu za garnizije Ljubljana, Maribor, Celje in Slovenska Bistrica. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentni na vpogled.

— g Dunajski mednarodni sejem. Jesenski sejem 1923. Peti dunajski sejem se vrši v času od 2. do 8. septembra 1923. Kakor nam poročajo bo kakor se da po sedanjih zgledih zadnja, k kateremu so prišli nakupovalci iz 44 držav. Cena za razstavljalni prostor je nižje odmerjena kakor pri skoraj vseh drugih evropskih selemah prireditelji: nudi se torej vsemu industrijski obrtniku in trgovcu izredna prilika po dunajskem sejm razširiti svojo trgovino in spoznati nova trgovska stva, poslovanje

daje sejemski d. d. Dunaj VII. Museumstr. štev. 1.

— g Obveznice predvojnih posojil. Dosele je na oddano obveznic predvojnih posojil bivše Avstro-Ogrske naj se pošljejo neposredno generalni direktorji državnih dolgov v Beogradu. V smislu razpisa generalne direktorje državnih dolgov v Beogradu D. br. 9167 z dne 18. maja 1923 se pozivajo vsi, ki svojih obveznic nezažiranih predvojnih posojil bivše Avstro-Ogrske niso pravočasno oddali svojem davčnemu uradu, da jih naknadno pošljejo neposredno generalni direktorji državnih dolgov v Beogradu.

— g Izvoz iz Češkoslovaške v našo državo je dosegel v aprilu vrednost 41.5 milijona čeških kron. Od 1. jan. do 30. aprila je Češkoslovaška izvozila v Jugoslavijo blaga za vrednost 128.8 milijona čeških kron.

Mariborsko pismo.

V Mariboru, 31. maja.

Ko se je ob času volitev od znane strani zagal velik krik, da se hočejo Nemci s pomočjo radikalov polastiti našega gledališča, se je splošno mislilo, da so Nemci bogzna kako navdušeni za svoje gledališče in sploh za umetnost. Da je bilo to mnenje velika pomota, to treba nam samim v tolažbo vendar enkrat javno povedati. Nemci, ki prihajajo tu pa tam v naše gledališče, se čudijo kako dobro obiskane so naše predstave. »Toda svoj čas je bilo Vaše gledališče vendar še bolj obiskano?« Zelo se motite, če to verujete. Mi smo bili morda bolj kot ste Vi ponosni na svoje gledališče, mi smo se bolj kot Vi zavedali važnosti te naše posesti, toda z obiskom smo bili dosti bolj nemarni kakor ste Vi. Kako se je trudila naša gledališka uprava spraviti maso v gledališče. Naročala je najboljši goste iz Grada, dala je na reportir vse, kar se je pozeležlo. Vse zaman. Obisk je zastajal na vedno isti mrtvi točki, omejil se je na študirano inteligenco. Pač pa je bila naša kalerija svoj čas pri ljudskih dramah in operah bolje zastopana kakor le Vaša. Tudi to gre morda danes na račun druzine v nižjih slojih.

S tem razgovorom lahko zaključimo vprašanje, kdo se bolj zanima za gledališče. — mi ali Nemci. Vprašali bi ob tej priliki le še ono mariborsko gospodo, ki je pred volitvami toliko kričala o nevarnosti našega gledališča, kaj je to s nevarnostjo sedaj po volitvah? Pred volitvami tak hrust in vrišč, da so ga morali slišati celo v kabineto pisarno, sedaj pa naenkrat vse tako tiho!

Kar velja o gledališču, velja tudi glede umetnosti sploh. Tudi nemški umetnik slikar bi se ne mogel niti enkrat nasititi od obiska razstave od strani Nemcev. Ta dokaz smo videli pri zadnji nemški razstavi. Pač pa se tudi nemški umetnik lahko nasiti in napije, ako se da povabiti v vinograd. Vidite, sedaj smo na pravi točki. Vinograd je bil že od nekdaj mariborskim Nemcem in pa tudi Slovincem, torej sploh Mariborčanom najljubši ideal vsega življenja. Velik vinograd, trepe lepo po vrsti kakor vojaki v polku, velika viničarja, poleg lična vila, doma v mestu pa hiša, kakršna je že magari 30 let nepobeljena ne znotraj še manj pa zunan, toda pod hišo pa mora biti velika lepa vinska klet obokana tudi proti granatam in bombam sigurno, v kleti, polno velikih sodov... to je umetnost, za katero imajo Mariborčani smisel in za katero dajo vse.

Tako je bilo nekdaj in tako je tudi še danes. Pomozila se je le »umetniška smisel« od starih koč na moderne avtomobile in od ene starinske hiše na čim več tudi moderno zidanih hiš, toda samo, če jih bi ne bilo treba zidati in se je prišlo drugače na cenen način do njih. Edino narodna zavest je pri Nemcih močnejša in posledenja kakor pri nas. Nemec proda svoje posestvo komurkoli raje ceneje, le ne Slovincu, če tudi bi lažje plačal. Nemca ne spravite s 100 konjskimi silami v Narodni dom k prireditvi s kolicami narodnim značajem, Slovence vidite pri vseh nemških prireditvah. Če odstejete od slovenske inteligence velik del, ki z malo častnimi izjemami ima smisel za vse drugo, le ne za umetnost. Vam preostala le še uradništvo, katero pa sprito čisto draginske mizerije komaj še za silo živi; zato silahko napravlj vsak umetnik, ki reflektuje na Maribor, iz teh površnih črtic jasno bilanco svojega uspeha.

Ker smo že pri nacionalnem vprašanju, še kratek dodatek. V zadnjem času se je v Mariboru mnogo govorilo o potrebi preporeda narodne zavestnosti. Dovolite kratko predstavo iz vsakdanjega življenja. Pri mizi v nemški gostilni sedita prepovedovec in starin. Nacionalni prepovedovec rabi napram gostilničarju osobju v najvišje nečistih izrazih nemščino, torej jeziki, ki boli ugala tistim, ki bi morali biti veselji tudi slovenskih gostov. Napram starinu se isto osobje opravičuje, ako se pravilno ne izrazi v slovensčini in zatrujele, da je hvaležno, ako se z njim govori čisto slovensčino, ker se v lastnem interesu hoče priučiti našemu jeziku. Nemški novinar želi popolnoma obvladati slovensčino, ker jo v svojem poklicu muje potrebno. On sam pa se boli, da se ne bo nikdar izužil oziroma izpopolnil, ker njegova najljubša slovenska okolica govori z njim dosledno — nemški. Da se v naših pristnih slovenskih rodbinah ravno sedaj v ozlem krogu doka večnoma znančari in to tudi z deca, to spramotno delstvo naj izpopolniti zgoraj omenjena vzgleda, katerih pa ni smatrati morda kot izjemno nego žalih kot pravilo v redkih izjemah. V dnu od prevrata lahko na vrste ene ruke naštemo Nemce, ki bi se bili vsaj malo potrudili se priučiti našemu jeziku, dočim na naši strani štemo že na tisoče mladenčev, ki so se asimilirali pod nemškim vplivom.

In tak narod naj predstavlja nacionalno in kulturno središče kot avtonomna pokrajina z lastno vero in vero?

Pogreb judenburških žrtev.

Sobota je bila posvečena splošni vscenadni bolosti in globokemu čustvu iskrene hvalečnosti in priznanja junakiškim borcem za zmago jugoslovenske ideje, ki so jih nepregledno množice naroda spremlile k večnemu počitku v domačo zemljo. Ta ostane v najlepšem spominu vsem domačinom in onim, ki so pripisli iz raznih krajev naše domovine, da se poklonijo in poslovo od svojih svetlih in neustrašnih sinov. Pogreb narodnih mučnikov je bil izjemno pomemben in samozvesti naroda, ki si je po stoletnem robstvu priboril pot do svobodnega kulturnega in političnega razvoja. Že zgodaj zjutraj se je mesto odelo v žalne zastave, ki so splošale iz hiš, kakor da kličejo odhajajočim zadnji pozdrav. Ulice so bile polne deputacij z dežele, ki so z domačim občinstvom trumoma obiskovale Narodni dom, kjer so polagale vence in šopke na razstavljene krste. Takoj popoldne je mesto nenavadno oživel. Pojavili so se Sokoli in drugi uniformirani člani raznih društev in korporacij, šolska mladina je hitela na svoja zbirališča in ko se je približala naznačena ura, so se začele polniti ulice in prostori okrog Narodnega doma. Prihajala so v polnem številu ljubljanska in zastopstva podeželskih društev, predstavitelji civilne in vojaške oblasti, številni intelektualci, narodno žensstvo, akademska mladina, gojenci in gojenke vseh šol ter zavodov in mnogobrojno občinstvo, ki je napolnilo vse ulice, po katerih se je pomikal mrtvaški sprevoz. Točno po določenem sporedu so društva in korporacije zavzemale svoja odredjena mesta. Šolska mladina, večina deklice nižjih razredov, se je razvrstila v gostem špalirju, ki je segal od Narodnega doma do trga Tabor. Občinstvo za špalirjem je bilo toliko, da je bilo nemogoče vsako kretanje po teh ulicah. Pri znanju je treba, da se je odhod za prenos žrtev izredno potrdil, ker je bil docela kos svoj težki nalogi in se je aranzirala tako kolske prireditve vrši mladost brezhibno. Točno ob 3. so se začele pogrebne svečanosti. Po cerkvenih obredih je zapela Zveza pevskih zborov »Nagrobnoica«, ki je segla vsem navzočim globoko v srce. Dve stotniki volavstva ste stali kakor dve močni skali nade svobodne domovine pred žrtvami za to svobodo, godba dravske divizije je zaigrala žalostinko in iz Narodnega doma so grobarji začeli prinašati krsto za krsto. Bil je prizor, ki je silil navzočim silo v oči. Mrtvaške vozove je obkolila častna straža akademskih mladine in žalni sprevoz se je začel pomikati po naznačenih ulicah. Na čelu šolske konjenice, za njo godba dravske divizije pod vodstvom kapelnika dr. Cerina, nato pa po strogo določenem redu vsa narodna društva, korporacije, zastopstva in najuglednejši narodni prvaki. Velicasten sprevoz se je pomikal mimo nepregledne množice naroda skoraj celo uro. Zastopana so bila vsa društva in korporacije, ki jim je odbor odredil glasom sporedu določena mesta, toda udeležba je bila še veliko večja, kakor je pričakoval odbor. Najbolj številno je bilo zastopana Sokolstvo, ki je poslalo od 40 žup svoje delegate. Gledljiv je bil pogled na skupino invalidov, med katerimi je bilo tudi več slepcev. Tik pred kratami je šel z venci in cvetjem preobložen voz, in za njimi šest mrtvaških voz s krstami narodnih mučnikov. Med zlatim steklenim vozom z zemskimi ostaniki Ivana Endlicherja in ostali mlrtvaškimi vozovi so nesli 16 vencev. Za krstami so stopali sorodniki pokojnikov, odhod za prenos žrtev in civilni ter vojaški dostojanstveniki. Med slednjimi je bil veliki župan dr. Luka n. komendant dravske divizije polkovnik Vučković, generalni konzul češkoslovaške republike dr. Benč, francoski vicekonzul de Flac h, italijanski delegat de Corelli in belgijski častni konzul Dular. Nato so sledila zastopstva poslovaške uprave in centralnih oblastev, 60 častnikov mestne garnizije, ljubljanski občinski svet z županom dr. Peričem na čelu, akademski senat z rektorjem dr. Ušeničnikom in druga tukajšnja in podeželska zastopstva. Konec spreveda je tvorila stotinja volavstva.

Splošen vtis velicastne in po občestnosti od sedaj v Ljubljani največje pogrebne svečanosti je bil nad vse sijalen. Vsa društva, zastopstva, naiodnejši intelektualci, cvet naroda, staro in mlado brez razlike stanu in političnega prepričanja, je prihitelo, da pozdravi narodne žrtve na zadnji poti. Le žal, da je nepričakovano nevihta že med potjo na pokopališče nekoliko motila imponanten sprevoz, ki pa je kljub temu ostal do zadnjega v najlepšem redu.

Na pokopališču.

Kmalu po 16. uri se je približala pokopališču pri Sv. Križu konjenica jezdnega oddeska Jugoslovenskega Sokolstva s standardo. Konjenica se je na to razvrstila ob cesti. Zadnje vrste so se se vsipale izpod predora ob Martinovi cesti, ko so že prve vrste bile postavljene v gotovem redu pri pokopališču, oziroma na pokopališču. Nebo se je začelo temniti, ko so pripeljali krste Ivana Endlicherja in judenburških žrtev na pokopališče. Akademiki oziroma vojski bivšega 17. pešpolka so krste po vrsti vzeli na rame ter jih odnesli v kapelico k običajnim cerkvenim molitvam.

Po končanih cerkvenih obredih in ko je vojaštvo oddalo prvo častno salvo, je med splošno napetostjo nastopil kot prvi govornik pisatelj Vladimir Levstek z idejno velepomembnim, globoko zasnovanim in vsebinsko dovršenim govorom, ki ga podajamo v celoti na drugem mestu.

Ves čas je občinstvo kljub nalivu s napeto pozornostjo poslušalo govornikovo znamenito izvajanje. Govor, ki je trajal skoraj pol ure, je napravil na vse navzoče mogočen vtis. Konec svojega govora je dal znamenje za odkritje nagrobneke spomenike, katerega onemutek je napravil kipar Peruzzi, a delo je izvršil kipar Dolinar.

Za Vladimirim Levstekom je govoril v imenu Udruženja vojnih invalidov predsednik kapetan Božo Nedelč, rekoč:

»Dolazim, da s ime Udruženja Ratnih Invalida iz cele zemlje poklonim prahu Judenburških žrtev.

Slatko je umreti na otadžbini, ali ako vojnik gine v svojoj slobodnoj zemlji na polju časti užvišeno je, pa ipak, on samo čini svojo dužnost; koliko je tek užvišena žrtva judenburških heroja, koji se dižu pod pritiskom grube sile, u neprijateljskoj zemlji i padaju za svetu ideju oslobodjenja jugoslovenskog naroda.

Neka mi oproste porodice svetih žrtava, koje so pred nami, što ču im drage pokojnike oteti na moment, jer, one su bile samo njihove od ovog trenutka, a od sada oni pripadaju svima nami, prapadaju celoj naciji. Karakteristika koja naročito valja podvući je u tome, što oni junaci nepadaju na slobodu svoje uže domovine Slovenačke, ne, oni padaju na širu otadžbinu, na celu naciju, na Jugoslaviju. Eto tu je veličanstvo njihovog poživtvovanja...

Ja, oporastajući su u ime invalida sa svojim poginulim drugovima, judenburškim žrtvama, kličem im iz dubine duše: Slava im!

Medicinec Čedomir Plavšić se je v mladeniškem navdušenju spominjal Ivana Endlicherja in judenburških revolucionarjev. Govoril je v imenu jugoslovenske akademske omladine.

Prijateljko iskren in odločen govor pa je imel Endlicherjev prijatelj profesor Juš Kozak, ki je izvajal:

»Ivan! Ko smo se posvajali zadnjič v življenju, je bil božični večer. Posvetna gosposka te je sodila za tvoj upor proti tistim, ki so se samovoljno polastili te zemlje, v katero so naši pračedeje zasedjali žitna semena. Kruh iz tega žita je postal tako grenak in trd, da so ga morale solze mehčati.

Za železnim omežjem je utripalo tvoje vroče srce, tako željno svobode, da bi tisti hip omeščalo jeklo. Toda stražila so te neizprosnja avstrijska srca. Zadnji pozdrav tvojih iskrenih oč na je rotli, da vztrajamo... Razšli smo se za vselej.

Tam v nemškem Gradcu bi moral v drugo stopiti pred sodnika. Ti pa si tisti trenutek že zrl v obličje Večnega, ki je odvrnil to zadnje ponižanje od krvave duše.

Da bi poslal v naša revna srca en sam žarek tvoje vere, s katero si izza omrežja daljnje nemške leže zadnjič v duhu poljubljaj našo zemljo.

Tvoje vroče srce je strohnelo na tujem. Le kosti so prinesli seboj. Toda vrnil se je tvoj duh, večni, povsod priujoči.

Med nami si in mi te slutimo.

Zopet te gledamo, kako si korakal v prvi vrsti tistega pokolenja, ki se je v njem prebujila kri Ljudevita Posavskega, zadnjega ga upornika za vse tri brate. In je vzplamtel beseda svobodnih gospodarskih knezov z strastjo Matije Gubeca.

Vse drugače je tisto leto zorelo žito, nova pesem se je oglašala iz teh dobav. Bila je veličastna himna svobodnega carja Dušana Silega.

Oživila kri uporniških pradedov nam je zaukazala, da gremo v boj za svobodno državo vseh treh bratov, v kateri bo beseda Trubarjeva in beseda Sv. Savo družila s materinsko ljubezljivo bodočo rodove.

Besede, za uspeha le sanje, so gorele v naših dušah s plamenom žive resnice. Preživljali smo že današnje dni, ko si svobodni narod postavlja zakone zemeljskega kraljevstva, in brata za brata, ustvarja besedo božje jega carstva v nas. Neumrjoča je naša ideja, ker je zrast živega naroda, ki je bil, je in bo. Vsi, ki ste dali življenje zanj, niste umrli, ker narod ne more umreti.

Materi zemlji izročamo temelj svojega duha... Njen je, ona ga je ustvarila. Kar dar pa vstane tvoj duh v noč, se sreča tam z Jožo Beretom, tam pod Krmom s Francetom Fabjančičem. Doli na Drini na Romanji planini pa te pričakuje duh prijatelja Avgusta Jenka.

Čuvajte vi, Mani, nad nami, ravnajte naše misli in dejanja, nas, ki prisegamo danes pri vaših svetih kosteh, da bomo po vesti upravljali Vašo dedščino.

Tebi, zemlja, ga izročamo. Pod tvojimi grudi bo počival. Posvečena si, kakor telo žene, ki jo je blagoslovila kal novega življenja. Gore, dobesedne, čuvajte to zemljo. Tebi, Ivan, pa bodo danes zatisnili oči prijatelja.

Temperamenten govor je končno izrekel predsednik občnega odbora Orjune ing. Ferdinand K r a n j c. Njegov govor je vzbudil v nekaterih vrstah odobravanje, od gotove strani pa so se slišali tudi protestni klici. S tem govorom so bile zaključene pogrebne svečanosti.

ČLOVEK RAD POZABLJA.

Casih mu je to v olajšavo, večkrat pa je pozabljenje naravnost pogubno, ker človeka napravi brezbriznega in ga uspava; zlasti je resnična ta trditve v narodnostnih vprašanjih. Tu mora veljati klic: Čujte in pazite. Pozneje ne pomaga tarnanje in ne protesti...

Zaradi svoje nepazljivosti in pozabljivosti smo Slovenci zamudili in izgubili že marsjak. Pazimo, da ohranimo vsaj to, kar nam je prepuščila v varstvo dobrotna usoda.

Včasih se med nami slišijo glasovi, da narodnostno vprašanje pri nas ni več važno, od kar imamo svojo lastno narodno državo. To mnenje je zmotno, zlasti z ozirom na nas Slovence, kajti v državi je ostalo le del Slovencev, mnogo, premnogo pa jih je ostalo zunaj naših državnih mej. Medtem ko se pri nas lahko s pomladno svežostjo razvija naša beseda in naša kultura, mučijo naše brate tam zunaj okovi hušje sužnosti nego kdakoli v preteklosti. V naših kraljih, ki jih je po krivčnem miru dobila Italija, divjajo fašisti, v kraljih ki so po nasilnem plebiscitu leta 1920, pripadli Avstriji, uganja orglje nasilja nemški »Heimatsdienst«.

Med nami je tuintam razširjeno mnenje, da so naši slovenski Korošci dobili samo to, kar so si pri ljudskem glasovanju sami izbrali, Tudi to je zmotno. Kdor je živel Koroštanu, v tem prepletem delu slovenske zemlje, kdor je imel priliko spoznati mehko, vedro in blago dušo našega Korošca, ta se ne bo židil, ako sliši da je naš človek pri glasovanju propadel. Kajti pri ljudskem glasovanju se je združilo vse, kar je bilo nam sovražnega in je z nasiljem, s potvarjanjem resnice, z grožnjami in zabamamilo in hezalo naše ljudi, ki so naposled vselej zvednost podlegli. Svoj del krivde nosimo pri tem gotovo tudi mi Slovenci sami. Naša dolžnost je, da sedaj postavimo lastno državo.

»Gospodarski Zvon« priredi dne 17. junija v Ljubljani javno tombolo v prid naše narodne obrambe na Koroškem. Nemci preganjajo tam naše izobraženstvo in mu z vsemi mogočimi šikanami otežujejo življenje. Namen je jasen! Ljudstvo hoče odzvzeti in pregnati vodnike, da bi potem lagje paševali in preganjali.

To se ne sme zgoditi! Ako dopustimo to, dokažemo, da nismo vredni življenja. Pogledmo samo, kako skrbje Nemci in Italijani za svoje manjšine ki največkrat niso niti pristne po drugih državah!

Storimo tudi mi tako. Vsak, kdor je količkal more na žrtvule svoj obalus in naj kupi nekaj tombolskih kart »Gospodarskega Zvona«, Gre za življenje in smrt naših Slovencev na Koroškem. Kako naj bi rustili, da utone žibelka Slovenstva naš Koročan v germanskem valu?

Tombolske karte so po 2 Din na prodaj po vseh ljubljanskih trafikah.

Tombola obseza naslednje in bogate dobitke in sicer: 1.) Kompletno spalnico za samsko osebo; 2.) Vozček naložen z živili; 3.) kuhinjsko posodo; 4.) otroški krasen vozček (darilo g. Batela); 5.) kompletno perilo za ženo; 6.) blago za žensko obleko; 7.) blago za žensko obleko; 8.) kompletno umivalno garnituro. Razen teh bodo de 70 kvatern in 50 činkvinov. Rejaki, sežite pridno po tablicah! — Gospodarski Zvon.

Pomen novinarstva.

(Prof. dr. Nikola Vučić je imel na seareti beogradskih novinarjev zanimiv govor o važnosti časnikarstva.)

Izvajal je med drugim: Potreboval bi mnogo več časa, kakor mi je določeno, ako bi hotel po zaslugi razložiti pomen novinarstva za poedince in za narode. Ostaja mi, da Vam predložim samo skico z najvažnejšimi potezami. Predvsem zadovoljuje novine veliki potrebi našega duha. Priroda nam je usadila živo željo, da izvem, kaj se dogaja okoli nas po svetu, kaj je bilo v prošlosti in kaj nas čaka v bodočnosti. Plemenita radovednost je glavni nagon civilizatoričnega napredka, povpraševanje v dobrem smislu besede prvi pogoj človeškega razvoja. Današnje novinarstvo ni staro. Novine, kakor jih čitamo, obstajale šele od 17. veka. Neke vrste novin pa so imeli tudi Rimljani. V tem smislu je tisk izmislił že Julij Cezar, veliki rimski državnik in vojskovodja, ki je živel v stoletju pred Kristussom. Tedanje novine so prinašale uradne vesti, zakone, zapisknike, o senatnih urpravah, vesti z dvora, avdicence. Imamo n. pr. ohranjeno vest o avdicenci, ki jo je dala mladi Agripina, žena strašnega Nerona. Med običajnimi dnevnimi vestmi čitamo n. pr. o čudovitih udanosti psa, itd. Razume se, da so se v teh rimskih novinah beležile tudi zaročitve, poroke itd. Škoda je samo, da naši novinarji ne prinašajo, tako kakor rimski, vesti o razporokah, ki so bila humana ustanova, osvobodila mučenike zakonskih okov. Novine podajajo človeku redek uvoček. Komaj čakamo, da pograbimo svoj omiljeni list. Z novino v roki preblemo vsak dan najlepšo uro. Ves svet defilira pred našimi duševnimi očmi. Čujemo o dogodkih v Franciji, v Ameriki, v daljni Koreji in centralni Afriki. Slike se neprestano menjajo kakor v kaleidoskopu. S strahoto mislimo na dobo, ko še ni bilo novin. Tedaj so živeli ljudje brez železnice in parobroda, brez brzojav in telefona, brez električne razsvetlave, brez novin. Prepričan sem, da bi marsikateri od nas ne menjal s tedanjimi kralji. Glavni razlog tega je zadovoljstvo, ki ga daje čitanje novin. Tega duhovnega osveščenja ni moči dovolj prehalviti. Naš um, zavzet s težavnimi posli in brigami, potrebuje odmor. Gledališče, koncerti, leposlovstvo so prava blagodat za one, ki nosijo težko breme življenja. Tudi novine razvedrujejo, pomirjujejo in odstranjujejo misli od vsakdanjih brig. Iz njih izhajajo pobude in nasveti za novo življenje. Druga korist, ki jo nudi tisk, je pouk. Kaj vse izvem, čitajoč novine, ki so polne beležk in člankov iz zgodovine, prirodoslovja, astronomije, itd. V lahki in prijetni obliki, brez vsakega napora širi naše obzorje. Novine predstavljajo neke vrste enciklopedije. V prvi vrsti pa prevzemamo iz novin znanje o človeku kot posamniku in kot članu družbe, dalje o narodih kot edincih in kot članih mednarodne zajednice. Novine podajajo nekake fotografske posnetke resničnega življenja, so filmi, ki nam pred očmi čujejo ljudi, družbe, narode takšne kakršni so, iz mesa in krvi. Ali ni važno poznavanje človeka, tega napomembnejšega činitelja življenja. Kar nas v prvem delu zanima ni zvezdnato nebo, kljub njegovim lepoti in poeziji, niti površina zemlje, ocean, flora in fauna, sedanjih in prejšnjih geoloških period, marveč človek, njegova duša. Ta interes na človeku goji v gotovem smislu samo tisk. In sicer predvsem s svojimi podrobnimi beležkami, brez katerih ni mogoče intimo spoznavanje človeškega življenja in njea konkretnih pojavov. Nadale so novine kulturni činitelj prvega reda, ker tvorijo izvor stalnega prosvetnega napredka. Narodne vzoje širših slojev ni mogoče zamisliti brez novin. Zdrav politični smisel, pravo razumevanje državnih, ekonomskih in nacionalnih vprašanj, razvija samo dnevni tisk. Novine so izborna šola za narodno vzgojo v vseh pravih. Nič ni toliko doprineslo k razviku politične zavesti, kakor dnevni tisk. Pisana beseda ni nikjer tako silna kakor v dnevnih vestih, kjer prodira do zadnje kože. V stanu je navdušiti najširše sloje za vse lepo, dobro in plemenito. Ideja je vsemočna, na vse štiri strani sveta pa jo raznaša žele tisk.

Ali je treba še posebno poudariti, da je dnevni tisk postal svetovna sila v polnem smislu besede. On je nosilec mednarodnega duhovnega prometa, ki je danes tako živ, da se lahko reče o n'em, da je iz sveta napravil duševno enoto. Brez dvoma bo ravno novinarstvo tisto, ki bo pripravilo dobo splošno človeške ljubezni in večnega miru med narodi. To ni utopija, temveč iskrena želja vseh dobrih mislečih ljudi.

Kultura.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

DRAMA.

Ponedeljek, 4. junija: Kar hočete. Red A OPERA.

Ponedeljek, 4. junija: Zaprt.

— Veseloliga »Ugrabljeni Sabince« se vprizori v četrtak, dne 7. tm. po znižanih cenah. Vloga Strzeja igra g. Danilo. Predstava je namenjena zlasti dijaštvu. Začetek ob 8. uri popoldne.

— Gostovanje gospe Vere Bourago. Za prejšnji teden napovedano gostovanje operne pevke gospe Vere Bourago se vrši definitivno v sredo, dne 6. tm. Gospa Bourago nastopi v naslovni vlogi Puccinijeve opere »Madame Butterfly«. Pri tej predstavi poleg vloga Scharflessa prvič g. Cvečič. Začetek ob 8. zvečer.

— Premiera v operi. Operno osobje je naštetudiralo najboljšo hrvatsko narodno opero, skladbo znamenitega in popularnega skladatelja Ivana pl. Zajca, »Nikola Šubić Zrinski«. Premiera bo v torek, dne 5. junija. V glavnih vlogah nastopijo: ga Thierly-Kavčič (Eva), gna Thalerle (Jelena), g. Levor (Zrinski), g. Sowiški (Sokolović), g. Zupan (Suleiman), g. Kovar (Juranič), g. Cvečič (Levi), g. Pugalj (Alapič). Opero dirigira g. Matačić, režira pa g. Sevanstjanov. Nove dekoracije je naslikal g. Skružny, potrebne kostume sta izdelala ga. Waldsteinska in g. Dobry. Začetek ob pol osmih zvečer. Predstava se vrši za red E.

— Pravičljiva mladinska igra »Dve Marički«, ki jo priredi pod vodstvom gđe. M. Grosheve Osnovna šola »Mladika« (Podmladek Rdečega križa) jutri v torek, dne 5. junija ob 6. zvečer v Dramskem gledališču, obeta našim mladičom obilo veselja in smeha, zabave in užitka. Razkošno opremljeno igro, ki je obenem tudi vzgojna in poučljiva, kar najpogosteje pripočnemo naši mladini! Starši, sežite urno po preostalih vstopnicah v predprodaji pri blaginji in opernem gledališču in na večer predstave v drami.

— Josip Kostanjevec »Zbrani spisi I. zvezek«. V samozaložbi, tisk Panonije v Gornji Radgoni. V predgovoru na pot je Kostanjevec napisal svojim zbranim spisom sledeči odgovor, ki zasluži, da ga kot priporočilo celokupni zbirki ponatisnemo: »Prav je, da si sklenil povezati svojo žetev v snopce. Tako mi je pisal 1. avgusta lanskega leta Dr. Prilatič, Morda je res prav. Toda kaj sem zbral te svoje otroke iz raznih dob in časov, mi ni bilo lahko pri srcu. Roditi so se pod najrazličnejšimi okoliščinami. Ta v času veselja in mladinske razposajenosti, oni v času teme in žalosti. In zato niso in ne morejo biti vsi enako veseli. Vendar nisem zavrgel nobenega in jih popeljal vse v enaki obleki med naš svet. Sprejmite jih med sebe blahotno, morda Vas vendar ta ali oni razveseli in vam ne bo delal sramota. Po vrsti, kakor so se rodili, jih oddajam. Morda Vas bo zanimalo, ako povem vsaj o nekaterih, kje so se speli in kod so hodili z mano. Ušoda me ni posebno božala, zanesla me je sedaj v ta, sedaj v drugi kot naše domovine. Dostikrat nisem vedel, kam položim zvečer trudno glavo, kam krene drugo jutro moja noga. In v takšnih trenutkih je šestokrat zasvetilo okoli mene najlepše sonce, utrlila se je v glavi lepa misel, počela se je povest. Pozabljena je bila bolest, pozabljena skrb, glava se je dvignila in srce ni ubadalo. Povest iz življenja Tomaža Krizajca sem začel v Postoljini, romala je od tam z mano v Opatijo in nazadnje v Trst, odkoder je šla v tisk v Ljubljano. »Na solnčnih tleh« se je rodila v Celovcu, »Gospod Biček in Sime Kaluža« je nastal v Splitu in je hodil z mano po vsej Dalmaciji od Kotora in Dubrovnika gori do Reke ter po vseh primorskih otokih. Dovišil sem ga za šele v Kamniku ko se je končalo moje medvojno morarstvo. »Krivica« sem začel in končal na Laitersbergu pri Mariboru. In tako bi lahko povedal o vsaki najmanjši črtici, kje je nastala. Toda za sedaj končam. Morda se pa zgodi, da prinese zadnji zvezek tih zbranih spisov »Moje življenje« in tam utegetne našti marsikaj, kar Vas bo zanimalo. Ta zvezek prinaša pisateljeve tri prve povesti: Na Silvestrov večer. Kmetiška ljubezen in Škof. Povesti že odkrivajo poznejšega odličnega pripovedovalca in sovrstnika Ivana Cankarja. Zbranim spisom želimo, da bi dosegli poslednjo slovensko čelo!

— Ljubljanski Zvon prinaša v svoji 5. številki sledečo vsebino: 1. Otokar Březina - Igo Gruden: Množice. 2. Ferdo Kozak: Moje. 3. Marita Kmetova: V metzu (dalje prih.). 4. Dr. Ivan Prilatič: Poezija »Mlade Poljske«. (Konec.) 5. Janko Glaser: Moj ded. 6. Alojzij Kraigher: Martin Klohas. 7. Vavlar Burian: Otokar Březina. (Konec prih.). 8. Dr. Ivo Lah: Nazori o politiki slovenstva. (Konec.) 9. Miran Jarc: Črni čaroděj. (Dalje prih.). 10. Književna poročila. Dr. Jos. Tomlinšek: Dr. Iv. Prilatič: Jurčičevih zbranih spisov III. zvezek. (Konec prih.). — Dr. Fran Hlešič: Pripevek k zgodovini slovensko-srbskih literarnih odnošajev. (Konec.) — J. Kelemina: Miloš Gjurič: Filozofija panhumanizma. (Konec prih.). — Miran Jarc: Branislav G. Nušić: Navaden človek. — Jak. Zupančič: A. Benkovič: Slovensko-latinsko-nemški »Rastinski imenik« slovenskih dežel. 11. Kronika: Vojeslav Mole: XXV. umetniška razstava v Jakopičevem paviljonu.

— »Nova Evropa« z dne 1. junija prinaša tole vsebino: Paskvilje & Co. (Lim). Privredna obnova Avstrije (dr. Rauš). Agrarna reforma i njene posledice (ing. N. Car). — Pravne i ekonomske posledice agrarne reforme u Bosni i Hercegovini (J. Novak). — Pravni pregled: Porota v Jugoslaviji (M. Dolenc). — Mesto književnog pregleda: Slučaj A. Cesarica.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 4. junija 1928.

— Ob Levstikovem govoru. Nobenih rekriminacij! Grešili smo eni in drugi. Doba po svetovni vojni prva leta svobodnega in vzajemnega življenja z brati Hrvati in Srbi so nas postavila pred težavno vprašanje, ki ga nismo vsak dan videli jasno in določno, da bi bili vsak dan jasno in določno odgovarjali. Tedaj je odletela v dvo-boju strastnih prepričanj marsikatera žaljivka. Tako je že usoda človeškega življenja: da je razdvojeno in redkokdaj enotno. Govor pisatelja Vl. Levstika v trenutku, ko so polagali kosti slovenskih revolucionarjev v večnemu počitku v domači prsti, bo ostal zgodovinski dokument. Prečudno! Pet let svobodnega življenja smo morali preživeti, dokler se je slovenski človek povzpela od prvega govora prenovljene in poglobljene domovinske ljubezni. Vl. Levstik se je formalno oddolžil prahu, ki je ležal pred njim. V resnici pa je njegov govor veljal celemu pokolenju, katerega je videl pred in med svetovno vojno trepetati po tujih taboriščih, gniti po daljnih poljanah, kopneti od ljubezni za rodno grudo in dobri svoj rod ter živo, ognjevit, strastno želeli jugoslovensko državno edinstvo. Kritično grdenje in politični razkroj zadnjih let je nad tem pokolenjem razgrnil zavese pozabe, njegove ideale pa začel zasme-hovati s suženjsko psihologijo. Svetost takrat čutenega in zaželenega je bilo treba znova odkriti. Ne bo odveč, ako na tem mestu ponovimo nekatera izva-žanja, ki smo jih priobčevali v naših uvodnikih in v katerih smo se trudili idejno utrditi, kar je sedaj slovenski pi-satelj z globokim notranjim zrenjem po-svedočil s klasičnim čustvenim opisom.

Jugoslovanski problem nam kaže tri smeri. Prva je tista, ki zagovarja po-sebno slovensko državnost ali njegov federalistični surogat. Iz dejstva sloven-skega jezika, slovenske duševne pre-toklosti in književnosti ter etnološke posebnosti izvaja zaključek, da zasluži-mo državno-pravno samoodločevanje. Avtonomistično stališče zagovarja v prvi vrsti s to pravico mednarodnega prava in jo ne vtemeljuje s samoupravi-nimi potrebami sedanje ljubljanske in mariborske oblasti, oz. slovenske po-krajine. Drugo smer negira, v zaletu svojega jugoslovanskega prepričanja kulturno upravičenost slovenskega je-zika in slovenske sedanjosti in skuša s prosvetnimi zakoni ter prohibitivno kulturno politiko izpodrežati današnje kulturno udejstvovanje Slovencev. Z idejnimi izkustvi petletnega državnega in nacionalnega življenja obogateni za-vzemamo napram obeh stališč, ki se nam vidi edino pravilno. Mi pravimo: državno-pravni poslati Slovencev je jugoslovanska državnost! Zato zanika-mo vsako slovensko, hrvatsko ali srbsko državno pravo. Država bodi eno-tna, močna, ter imej eno državno pravo ki izvaja svojo umstveno in pravno-fi-lozofično vtemeljitev iz enotnosti v no-ve državne meje obtegeta prebivalstva. To prebivalstvo imenujemo na podlagi tega edinega kriterija jugoslovanski na-rod. Ta državna misel nam nalaga skup-no kulturno in gnotno udejstvovanje.

Lahka naloga pri Hrvatih in Srbih, ki imajo enoten književni jezik. Kaj pa naj bo s Slovenci, s svojim jezikom in književnostjo. Tukaj pravimo: doseda-njemu kulturnemu razvoju prosta pot, rabi slovenskega jezika popolna svoboda, poglobljeno, duševnemu ustvar-janju s slovenskim jezikom poglobljena struga. Slovenski narod drugače duševno ne more živeti, ustvarjati ne vtegne, napredovati ni v stanu. Veruje-mo v asimilatorično moč novega, skup-nega, javnega življenja z brati Hrvati in Srbi ter vemo, da se bo naš jezik od sebe približal srbskohrvatski sintaksi in besednjaku. Iz dejstva jezika, doseda-nje književnosti in kulturne misije vsa-kega posamnika in vsake skupine skle-pamo na poglobljeni kulturni aktivizem slovenski. ne pa na nepotrebne in škod-ljive državno-pravne postulate. Po dru-gi strani pa odklanjamo vsako nasilno omejevanje slovenskega duševnega raz-voja. Jugoslavija zahteva od vseh svoj-ih pokrajin in krajev visoko zunanjo in notranjo kulturo. V slovenskih pa tak razvoj drugače ni mogoč, kakor v slovenskem jeziku. Ne rečemo, da bi da-našnja ustava bila idealna, ima svoje napake. Toda te napake so malenkost-ne napram napakam politike in taktike, kritike in novinstva, ki so v narod za-nesle zmedenost, razdor in bratsko ne-slogo. Mi imamo eno domovino, imamo eno državo in eno silo za obrambo na-zunaj. Znotraj pa hočemo en duh, vza-jemno duševno življenje in izpolnjeva-nje. Slovenec, Hrvat in Srb so izra-zi preteklosti. Kar so ljudje, ki so do-slej nosili ta imena, hoteli in ustvarili, to imamo danes pred seboj: skupno državo. Hočemo, da dobimo v bodoč-nosti še skupno ime in da pod tem skup-nim imenom ustvarimo toplo domovin-sko ljubezen, enotno nacionalno voljo, skupno narodno zavest, vzajemno kulturno in gospodarsko udejstvovanje.

Spiltska občina se klanja spomnu judenburških žrtov. Mestno županstvo je prejele to-le brzojavko: Split. Pri povratku u domovini blagoslovenih mrt-vih ostanaka mučenika Endlichera iz Gradca i drugih žrtava tujjinskoga na-silja iz Judenburga cijeli naš narod upi-re zahvalne pogledu u bijelu Ljubljano. Osobito Split s našega Jadrana s po-nosom se sjeća zajednički sa slovenačkom braćom izdržanih borbi, kojima smo i onda kroz sve muke i patnje te-žili narodnom i državnom jedinstvu. Slava narodnim žrtvama i mučenicima! Gradonačelnik dr. Ivo Tartaglia.

— Upravno sodišče v Celju. Po naših informacijah na merodajnem me-stu prične posloovati upravno sodišče v Celju dne 1. julija. Kakor znano, je pre-dsednik tega sodišča dr. Vrtačnik, prisednika pa dr. Steska in dr. Brenc.

— Prof. Remec, podpredsednik Zadrugne Zveze nas poziva v »Slovenec«, da se jas-neje izrazimo o govoricah glede nečednosti v »Zadrugne Zveze«. Pravi radi se odzivamo temu pozivu in probujemo pismo, ki smo ga prejeli z ozirom na to stvar: Na obnem zboru »Zadrugne zveze« z dne 16. maja so se nekateri klerikalni zadrugarji prav britko pritoževali, da plava Zadrugna zveza ved-no bolj v kapitalistične vode. In navajali so sledeče dejstvo. Neka klerikalna zadruga je prošla proti poročstvu 17 dobrih posestnikov za kredit v znesku 2 milijonov kron. Kredit pa ji je bil odbit, ker da ni denarja. Takoj drugi dan nato pa je bil dovoljen neki klerikalni kapitalistični družbi kredit v znesku 2 milijonov kron, in sicer brez poročstva posameznih in na samo jamstvo družbe kot tak. Klerikalni zadrugarji trde, da je dobila družba kredit zato, ker je eden njenih glav-nih članov tudi član načelstva Zadrugne zveze. Brez vsega je jasno, da je uporabl-janje pod zadrugnim geslom nabranega de-narja v kapitalistične svrhe nečednost. Pritakujemo, da bo prof. Remec, kot pod-predsednik »Zadrugne zveze« poskrbel, da bo ta zadeva urejena in da bo dotični član načelstva »Zadrugne zveze«, ki je zakrivil to nečednost demisioniral. Pa ob priliki še kaj več o tej stvari.

— Čuje geologi, od kod premo! V laškem uletništvu, kjer se mi je kot oficirju, večjemu laškega jezika, godilo dobro, sem našel mnogo prilike spozna-vati tamošnje razmere skoro po celi Italiji. Ker so mi tudi cerkvene stvari tolikokrat silile v oči, jel sem tudi njim posvečati pozornost, in našel sem na tem polju pravi »Avigijev hlev«. Tudi čital sem nekaj skolaštine »visoke mo-drosti«, in Hetzenauer »Exegesis bibli-cae« — o nepojmljiva »učenosti«! — iz-šla v tip-litografiji via Alessandrina 97. Ker sedaj napravi Rim petletni študij v dosego te »učenosti«, hočem ob priliki o vsem kaj poročati. — Pa tudi doma sem staknil par podobnih knjig, in tu poročam, kaj sem našel v neki nemški knjigi. Na dunajski bogoslovni fakulteti je predaval prelat Commer, »učeniak« na glasu. Pri razlagi o stvarjenju zakli-če: Pa naj povedo ti brezbožni učenja-ki-geologi in drugi, kam je šla tema, ki je pokrivala celo zemljo, potem, ko je Bog ustvaril svetlobi! Ne vemo mi od-govora. Jaz pa ga vem. »Ta tema je šla v zemljo in iz nje je nastal v teku sto-letij premo, ki ga rabijo danes v brez-božne namene.« Ta »učeniak« je tudi razlagal natančno topografijo, obseg in muke v peklju. Vulkan na zemlji so mu dimniki, in kadar se satan razjezi, za-rjove in na zemlji je potres. In vse to se godi v dvajsetem stoletju!! Ne ču-di-mo se torej »učeniškimi« člankom zla-sti zadnjega časa v »Slovenec«, ki s svojo »znanstvenostjo« tako lahko to »zapirajo sapo« vsem i največjim uče-njakom.

— Izseljevanje v Ameriko. Generalni izseljeniški komisariat javlja: Zadnji čas se opaža med osebami, ki se nameravajo izseliti v Zedinjene države ameriške, ve-lika nestrnost. Hodijo na pristojna obla-sta, zlasti na generalni izseljeniški ko-misariat v Zagrebu, zahtevajoč izseljen-ške potne liste. Ker pa kvota za našo kra-levino dosega že na okraj, ne more izdajati Generalni izseljeniški komisariat odobrenja za izseljeniške potne liste. Za-ra-di tega je brezuspešna vsaka intervencija, bodisi osebna, bodisi pismena. Generalni izseljeniški komisariat bo začel reševati že vložene prošnje, kakor hitro naznanijo ameriške oblasti na našo državo odpado-že kvoto. Višina kvote se objavi v časopis-ju s podobnimi predpisi, po katerih se bodo reševale prošnje. Interesentje naj uvažujejo to objavo, da se izognejo nepo-trebnim stroškom in potom.

— Sprejem golencev v 2. artiljerijsko podoficirsko šolo v Mariboru. Šola bo spre-jela 1. oktobra tega leta 250 mladenčev za golence. Pogojl: 1. Da so državljani kralje-vine SHS, kar dokazuje s domovnico ali obč. potrdilom. 2. Da niso mlajši od 17 in ne starejši od 21. let, kar dokazuje s krat-listom ali potrdilom, podpisanim od dveh meščanov in potrjenim od obč. urada. 3. Da so dovršili najmanj 4 razrede ljudske šole, kar dokazuje s šolskim spričevalom. 4. Da so dobrega obnašanja in nekaznovani, kar dokazuje s pravstvenim spričevalom, potrjenim od občinskega urada. 5. Da imajo za vstop v šolo roditeljsko ali varuhovo do-vojenje, potrjeno od občinskega urada. 6. Da so neozelenjeni, kar dokazuje s potrdilom od cerkvenega ali občinskega urada in da je priporočen od komande. Kandidati od-dajajo pismene prošnje osebno ali potom pošte komandi 2. artiljerijske podoficirske šole v Mariboru, v kateri morajo navesti, da se podvržajo vsem obvezam predpisa-nja v »Uredbi o podoficirski šoli« in v

stalnom kadru, katere se lahko vidijo pri vsaki vojni komandi ali oblasti in prilo-žijo dokumente od 1. do 6. Prošnje se kole-kujejo s kolkom od 3. Din, a priloge po 1 dinar. Prošnje se morajo poslati do 15. sep-tembra tega leta. Vsi prijavljeni kandidati morajo biti dne 28. sept. št. ob 8. v šoli (vo-jajnska Vojvode Putnika) radi zdravniške-ga pregleda in sprejema v šolo. Komandan-ti vojni okrožji izdajo za svoj okraj brez-plačne vozne listke vsakemu kandidatu, kateri predloži potrdilo od komandanta 2. artiljerijske podoficirske šole, da je uvrščen v vrsto kandidatov. Brezplačno vožnjo na-za-ja za nesprejete kandidate izdaja koman-dant 2. artiljerijske podof. šole. Šola traja dve leti. Po dovršeni šoli se golenci raz-porede kot podnadredniki pri artiljerijskih polkih, kjer služijo za nadaljne povznanje, a najmanj 4 leta. Oni golenci, ki dovrše šolo z odličnim ali prav dobrim uspehom, imajo pravico polagati oficirski izpit. Golenci z dovršenim 5 razredom gimnazije ali realke imajo pravico oglastiti se za sprejem v vojno akademijo po končanem prvem te-čaju (po šestih mesecih). Komanda 2. artil-lerijske podof. šole v Mariboru.

— CELJSKE VESTI. — Novo lekarno otvori prihodnje dni na Kralja Petra cesti pharm. F. Gradinšek. — Umrle je hišna po-sestnica Eliza Pospisih v 58. letu starosti. — Po vročem vremenu sadnih dni smo zopet v noči od sobote na nedeljo dobili pohliven dež, ki je dobro storil polju, vrtovom in travnikom ter ohladil vroče ozračje. — Ne-umestne sklep občinskega odbora celjske okolice. V zadnji občinski seji je bila na dnevnem redu tudi razprava o podelitve podpore celjski dijaški kuhinji. Podelitve podpore pa je bila s glasovi so-cijalistov in klerikalcev odklo-njena. Revnega dijaštva, ki izhaja veči-noma iz vrst delavstva in ubožnejših kmet-skih slojev je v Celju največje celjske oko-lice, zato je ta sklep socialistov in kleri-kalcev za celjsko okolisko občino prava sramota.

— Književna tombola »Jugoslovanske Matice«. Prvi dve izrebrani številki, ki sta se izrebrali prilikom prve književne tombo-le »Jugoslovanske Matice« sta 25 in 64. Kdor ima te dve številki na svoji tablici v eni vodoravni vrsti, ta je zadel dobiček ambo. Amb je sto in tvorijo kot dobiček knjige, ki so označene v tiskani okrožnici književne tombole. Matice pa je dodela še 20 posebnih amb, izmed katerih ima vsaka za dobiček najnovišo knjigo praktičnega značaja Hu-mek: »Praktični sadjar«. Kdor je zadel kaj dobiček, naj pošlje svojo tombolesko tablico, opremljeno z natančnim naslovom pokrajins-kega odbora »Jugoslovanske Matice« v Ljubljano, da mu dopiše dobiček. Naslednji dve številki, potrebni za dobiček terna se objaviyo v četrtak v vseh slovenskih dne-v-nikih.

— MARIBORSKE VESTI. — Čudno vreme in njegove posledice. Zadnje dni ne-navadna vročina in soparno, že od petka se pripravila k nevihti, a razen par kapljice dežja v soboto popoldne, in gromenja po-poldne nič posebnega. Čutili pa smo vpliv nevihte v soboto zvečer po vsem mestu: elektrika je naenkrat odpovedala. In sicer ravno pred začetkom koncerta »Glasbene Matice« in balne predstave v Narodnem gledališču. Gledališče je trpelo škodo, ker sploh ni prišlo do predstave, dočim se je koncert »Glasbene Matice« s skoro eno-urno zamudo vendarle vršil. Kje je vzrok tem opetovanim motenjem elektrike luči? Falska centrala pravi, da pri njej ne, torej pa je iskati pri mestnem podjetju, o kate-rem vemo iz občinskih sej, da se nahaja v vzornem redu. — Koncert Glasbene Matice. Tudi ljubljanski udeležniki sobotnega kon-certa so takoj ob prvem nastopu opazili, da je prišlo v to kulturno društvo čisto novo življenje. Pri takih zbora se pač še posebno uveljavlja stari pregovor, da dvema gospo-dariema ni mogoče služiti. Gosp. pevovodja Tokič si je za novo pevsko življenje izbral tudi nekaj novih izbranih moči, ki so to pot prvič nastopile. Obik bi bil še sijajnej, da ga ni motila nesrečna mariborska elektri-ka, ki je »štrajkala« ravno pred pričetkom skoz celotno uro. To pot se je Maribor spom-nil tudi odličnega skladatelja g. Adamiča, kateremu je pevski zbor poklonil krasen lorvorjev venec z napisom posvetitve. — Gosp. veliki župan za mariborsko oblas, dvorni svetnik Ploj je se mudil od sobote preko nedelje v Mariboru in je v družbi svojega v Mariboru živčnega g. brata ter dvornega svetnika in predsednika okrožnega sodišča dr. Toplak ter njegove soproge posetil tudi koncert Glasbene Matice. Po-vrno se na Dunaj in od tam zopet v Pariz. Kakor je vaš dopisnik izvedel, se ni prav nobene nade, da bi v gledanem času na-stopil mesto velikega župana. Če sploh pride do razkasanja Slovenije, je še veliko vprašanje, ako ne zasede mesto velikega župana za mariborsko oblas namesto dr. Ploja kak mlajši somišljenik NRS, dočim bi Ploj pri-šel v ministristvo za notranje zadeve.

— Kulturni škandal. V ponedeljek dne 4. junija se zaključil umetniška razstava »Vesne«. Pričakovati je bilo, da bo vsaj nedelja pred zaključkom primerno obiskana. Je bil tudi kot nalašč dan zato, ker vreme za izlete ni bilo prevahljivo. Toda posetilo je razstavo popoldne 9. recit devet obiskovalcev, plus 3, recit tri s dijaškimi vstopnicami, torej skupaj 12 oseb. Ni denarja? No, to se je videlo po gostinlah. — Zdal bi tudi Beo-grad zvedel. Beograd noče verjeti, da Maribor propada valed pomanjkanja stanovanj. Kakor smo že poročali na drugem mestu, je te dni na mesto umrlega vodje inspekcije dela ministristva za socialno politiko imeno-van naslednik g. inženjer Dejak. Poleg nje-ga je Beograd to službo izpolnil tudi že z drugimi uradniki, med njimi tudi iz Srbije. Toda vlada, ki je te uradnike poslala v Ma-ribor, se ni niti najmanj zanimala ali in kje dobe stanovanje. Tako so tisti, ki imajo slučajno še nekaj denarja, primorani bivati v hotelih, drugi pa na golih tleh v plašmi. Prizadeti so se obrnili na Mar-Stan a pro-bnjo, naj se o stanovanjski miseriji obvesti Beograd. Pri Mar-Stanu pa je imel novi vodja g. Dejak priliko iz številnih prošanj in resolucij na centralno vlado se prepričati, da bi bil Beograd še adavno moral vedeti za stanovanjsko miserijo v Mariboru, am-pak da doseje in hotel o njej nič slišati. To pot se gre tudi za uradništvo iz Srbije. Ako ne dobe stanovanja, bo Beograd lahko sam opravil pravašno mesto »inspekcije dela« v Mariboru.

— Trgovska, industrijska in bančna podjetja, ki reflektirajo na absolvente trgovske šole, naj naznanijo svoje že-lje ravnatelstvu, ki bo po najboljšem go-snovanju sposobnosti posameznih

učencev in učenk skušalo ustreči vsem interesentom. Ravnatelstvo Drž. dvo-razredne trgovske šole v Ljubljani.

— Svinjski semenj v Mariboru. Na svinjski semenj da 1. junija se je pripeljalo 315 svinj in 4 ovce. Cene v kronski veljavi: mas-dit prašci 3 do 6 tednov stari 600 do 1000, 7 do 9 tednov 1200 do 1600, 3 do 4 mesece 2000 do 2800, 5 do 7 mesecev 3400 do 4500, 8 do 10 mesecev 4800 do 5500, 1 leto 6000 do 7000, 1 kilogram žive teže 90 do 100, 1 kg mrtve teže 115 do 130, 1 ovca 800 do 1200. Kupčija je bila nenavadno živahna, bilo je tudi mnogo vnanjih kupcev, ter se je skoro vse prodalo.

— Brutalen napad na člana »Orju-ne«. V soboto dne 2. t. m. so neznanj storilci napadli z Viča mirno domov-idočega uradnika Hermana Solarja, za-poslenega pri špedicijski tvrdki Grom. Podivjaneži, ki so najbrže člani viške protiorjunske organizacije in so vedeli, da je Solar član »Orjune«, so vrgli So-larja na tla in mu prizadali z nožem štiri težke rane, tri na rami in eno na vratu. Solar je bil prepeljan v ljubljansko bolnico. Njegovo stanje je resno, ali ne opasno.

— Razne nezgode. Ključavničar Rud. Jurgele iz Brežic je včeraj 3. t. m. streljal s možnarjem, ki se je razletel in ga težko poškodoval po glavi. — Kretmika južne žel. Frana Colatija je v Zidanem mostu podil brzolak, pri čemur si je Colati zlomil no-go. — Med pretepom je drvarju Jan. Cva-ku iz Putehofa pri Trzinu priletela v nogo sekira in ga precej poškodovala. — Kurjaš južne železnice Fran Klanek iz Litlje je padel in si zlomil desno nogo.

— Priporočljiv mešetar, Posestnik Iv. Benčič in Franjo Vute iz Sv. Trojice pri Slovenskih goricah sta izročila mešetarju Antonu Robiču dve kravi in dva vola v vrednosti 51.000 K, da jih odvede nekemu kupcu. Robič pa je delal med potjo »krštev pot« in sicer od gostilne do gostilne, tako, je prišel h kupcu brez vsake živine. Ker še ni doganjeno le-ji Robič živino zgubil ali prodal, so ga orožniki aretirali.

— V Savi je utonil pri Zagrebu stolar-ski pomočnik Slovenec Rudolf Brajer iz Ljubljane. Utonil je pri kopanju. Njegovega trupla se niso našli.

— Obsodba pustolovca. Pred sodiščem v Beogradu je bil obsojen zagrebški pusto-lovec Ivan Novak na 15 let ječe, ki je ka-kor smo pred meseci poročali skual v ho-telu »Marinkovič« sadavil nekega seljaka predstavljajoč se za uradnik ministristva pravde ter ga oropal za 27.000 Din.

— Ljubljana tragedija. V selu Bednja na Hrvatskem se je 28. t. m. odigrala kr-va ljubljana tragedija. Posestnik Franc Le-vanič se je hotel poročiti s Rozo Šušter. Nenadoma pred poroko pa se je v hiši po-javil orožnik Josip Peštica in oddal iz sa-mokresna štiri strele na ženina in nevesto, ki sta se oba mrtva sgrudila na tla. Orož-nik je storil grozovit čin iz maščevanja, ker je Šušterjeva zavračala njegove lube-zanske ponudbe. Po krvavem boju se je šele seljakom posrečilo, da so orožnika nadvladali in zvezali, sajkar je bil oddan sodišču v Zagrebu.

— Uprava našega šola se prebela za »Slovensko Matice«. V gostini Rašom je Zabeleka je nabral klub »Pogara« Din. 10; gostinčar je dodal Din 8. Skupno Din 18. Srčna hvala.

— Danes koncert v restavraciji »Ema-na«. Začetek ob 8. zvečer. Vstop prost.

— Kine Tivoli Prvičkrat v Ljubljani Jackie Coogan, najmlajši ali največji svetovni filmstar v vlogi »Moj Fakine«. Mali komaj 8 letni »Jackie« je pravi filmstar, no-men in Amerikanci s ponosom vprašajo: »Kdo je večji umetnik kot Jackie Coogan? Pokažite ga nam! Ker so njegovi fil-mi silno težko dobavljivi, se občinstvo opazara, da si ogleda malega »Jackieja«, ki se prvičkrat predvaja v Ljubljani.

— Oplešava Ljubljane. V zadnjih dneh je začelo novo osnovano »Društvo za povzdigo mesta Ljubljane« postavljati po glavnem drevoredu in po tivol-skem gozdu orjenfacijske tablice za po-ta na Spodnji Rožnik, Zgornji Rožnik, hotel Tivoli, restavracijo »Bellevue«, Strelišče, večno pot itd. Tudi na Dreni-kovem vrhu smo zapazili tablico, ki kaže smer potji Kosezom in na Pod Utik. Tablice so jako lično izdelane v narod-nih barvah ter jih priporočamo v var-stvo našemu občinstvu.

— Čistilo za črevlje je založilo v prid »Družbe sv. Cirila in Metoda« tvrdka L. Keber v Tacnu pri Ljubljani. Čistilo je pro-vo-rstno in ga pripravljamo vsem p. t. narod-nim trgovcem. Obenem apeliramo na na-rodno občinstvo, da zahteva vespovod to čistilo, od katerega ima C. M. družba do-biček. Tvrdka je ravnozar nakazala družbi prvi prispevek v znesku Din 750. Ko bi se narodno občinstvo poprijelo tega čistila, imela bi družba zopet izdatne dohodke.

— Razne nesreče. Peter Skubic, kro-jaski pomočnik iz Višnje gore je padel s koleasa in si zlomil desno roko. Rudarja Martina Sovraček iz Kisovca je podsu-lal zemlja in mu zlomila leva nogo. — Ivana Žnidar, delavki v tovarni »Bistra« je stroj zmečkal več prstov desne roke. — Anton Dečman iz Ljubljane je pri nekem zletu pa-del in si zlomil levo roko. — Uradnik Tr-govske banke Josip Plesteršek je na Vrhniki padel s koleasa, pri čemur je s nogo za-šel pod slučajno mimovozno voz, ki mu je zlomil in težko poškodoval. Vse so pre-peljali v bolnico.

— Prva žrtv Save pri Zagrebu. Mo-sarski pomočnik Miha Oorišek, rodom iz Brežic, je na Savi skupno s svojim mojs-trom Paukerom kopal keno. Zalajali je ene-ga krova in ga s nagaj v sredino Save, kjer sta pa oba, jezdec in kono, izgubila pod vodo. Koni se je kmalu pojavil na površju in spisal na obrežje. Oorišek je v Savi utonil.

— Samomor grobarja. V Ostjaku se je na pokopališču obesi grobar Omer Pinter. Bil je 33 let star, včasih samoj-mora je samaj.

KUPUJTE KARTE ZA
KNJIŽEVNO TOMBOLO
JUGOSLOVENSKE MATICE

— Spalni vozovi! Pisarna Wagon-Lits, Ljubljana, Dunajska cesta 31 tel. št. 106, nam sporoča nov vozni red spalnih vozov od 1. junija 1923 dalje i. s. Brzovlakov št. 14 bode odhajal ob 15. uri iz Ljubljane v Beograd, spalni voz iz Ljubljane dalje, spalni prostori I. razr. Brzovlakov št. 10 bode odhajal ob 0.32 iz Ljubljane na Dunaj, spalni prostori I. in II. razr. Brzovlakov št. 4 bode odhajal ob 12.02 iz Ljubljane na Dunaj. Praga, spalni prostori II. razr. Graz-Praga. S. O. E. vlak bode odhajal ob 6.15 uri iz Ljubljane v Beograd, Bukarešto, spalni prostori I. razr. S. O. E. vlak bode odhajal ob 22.20 uri iz Ljubljane—Milan—Pariz, spalni prostori I. razr. V goraj omenjeni pisarni je tudi predprodaja železniških vozovnih listov za tu- in inozemstvo, ter se dobe vsa pojasnila, lahko tudi telefonično, brezplačno.

— Razglas o neoddatnih pošilkah za mesec februar 1923. Izšel je seznam neoddatnih pošilk, ki leže v shranjevalnem uradu poštnega ravnanstva v Ljubljani. Naslovniki oziroma pošiljatelji teh pošilk se opozarjajo, da jih v roku enega leta od dne tega razglašanja dvignejo, drugače bo pošta upravnica te pošiljke na javni dražbi prodala, če so brez vrednosti, pa uničila. Izprijek za prodane pošiljke oziroma gotovina, ki bi se našla v pošilkah, je na razpolago upravnici osebam, če za dobro nadaljnjih treh let, po preteku tega roka pa zapade v korist poštne uprave. Seznam je občinstvu v pogled v prostoru za stranke na vseh poštah v Sloveniji.

— Cesta pod starim gradom proti Pečoviniku je podobna pravemu razritemu kolovozu kje v Albanskih gorah. Čudimo se, da se občinski očetje okoliške občine celjske kljub vednemu drezanju častopisa o tej zadevi popolnoma nič ne zganjajo. Na nekaterih mestih bo menda tudi Savina cesto kmalu izpodjedla in jo odnesla. Seveda se bo potem vse lažje popravilo z manjšimi stroški, kakor sedaj. — Mestna kopališča ob Savini so odprta. Kopalna sezona se je že dni pričela. Voda ima 12 do 15 stopinj, to se nekateri že prav pridno kopeljo. — V Laškem bodo že dni otvorili novo preurejeno kopališče.

— Nemška marka pada na nivo avstrijske krome. Današnja curiška predorba je beležila nadaljni padec nemške marke, ki je padla skoraj na nivo avstrijske krome in notira samo 0.0095, torej samo dve stotine centima več nego avstrijska kroma.

— Sadno drevo in gosonice. Po drevo in gnojivo je letos polno gosonic ki razjedajo liste. Letina za sadje bo letos na preloži. Gosonice so tudi na listih sadnih vrst, ki spominjajo na leseni mso čisti drevo. Gosonice in zalego, bodo utrpeli občutno škodo. Tudi zelja in repi preli letos nezrelost, da bi bode obdelane gosonice, če se jim ne bo obratilo in uničevalo!

— Osemurno delo na švedskem. Iz Stokholma poročajo, da sta obe zbornici sprejeli Brantingov predlog za podaljšanje zakona o osemurnem dnevnem delu na naslednja tri leta.

— Naše gobe. Navodilo za spoznavanje užitenih in strupenih gob. S 75 barvnimi tabulami. Sestavil Anta Beg. Slike izvali Dragotin Hamak, ravnatelj meščanske šole v Mariboru. Ljubljana 1923. Založila Jugoslovanska knjigarna. Cena Din. 100. Slovenski gobar se je na svojih prijetnih in koristnih gozdnih izletih dosedaj posluževal večnoma nemških »voditeljev«, da imenujem med znanimi nekateri: Edm. Michaela v treh knjigah in v ljudski izdaji, Migula, odličnega švicarskega gobarja Jul. Rothmayra, elegantnega Granberga ali pa pojočnega Sydowa. Ko se jemed svetovno vojno začelo širiti zanimanje za »mesorevni« tudi pri nas, se je vedno pogosteje izražala želja, naj nam večja roka poda v besedi in podobi najnavadnejše vrste naših gob. In haš sedaj ob priletnosti »gobarske sezone« smo dobili lično opremljeno knjigo, ki bo z uspehom nadomestila razne nemške priročnike. Na podlagi večletnih izkušenj je sestavil Anta Beg pregleden in jasen opis gobnih vrst, ki bo kot praktično navodilo za spoznavanje užitenih, opasnih in strupenih gob vsakomur dobro služilo. Kot uvod opisom čitamo kratko pojasnilo, kako gobe rastejo, nato važna navodila za razlikovanje užitenih gob od strupenih ter splošna pravila za nabiranje, pripravljanje in uporabo gob. Gobar, ki se ravna po danih navodilih in pozna strupene in užitne gobe po slikah in opisih, se ne bo bal zastrupljenja, kajti več ljudi se zastrupi s pokvarjenim mesom, s kislobasami in ribami, kakor pa z gobami. V tem opozorju naj želja šola poskrbi za primeren pouk. Kdor se je kdaj ukvarjal z gobarskim inoslovstvom, ta ve, koliko težav in truda je imel pisatelju ravno na tem polju, zakaj skoro vsak kraj ima svoja posebna imena; čisto sluzi isto ime raznovrstno. Slovenskim nazivom so dodani še srbo-hrvatski, nemški in latinski, kar bo porabnost knjige zdatno pomagalo. Za opis sledi kratka navodila o razni porabi gob, kakor o sušenju, vlaganju v kis, o gobjem ekstraktu, prašku, o gobjih juhah. Našim gospodinjam in kuharicam bodo dobrodošli podrobni recepti za pripravljanje gobjih jedi, ki bi jih mogli seveda še pomnožiti, toda že teh trideset receptov svedoči, kako malo paznje smo dosedaj posvečali, tej strani naše hrane, ki jo v dobri splošne dragocene ne smemo podcenjevati. Izreden kras knjigo pa so barvane slike, ki jih je umetniško izvršil naš priznani ilustrator Dragotin Hamak. Na 75 tabelah pojasnjujejo Begove opise tako nazorno, da bo naša menda nikdar v zadržki glede določitve posameznih vrst. Vidimo gobo v njenem prvem razvoju in dozorelo, od zgoraj, spodaj in od strani, čisto v njeni značilni okolici med listjem, izgovorj ali travo, z narezanim klubokom, da vidimo barvo mesa itd. Njena ljudska in srednja šola ne bode brez teh krasnih učnih pripomočkov. Bodi knjiga, ki je prva te vrste v jugoslovanski strokovni književnosti, toplo priporočena.

M. Z.

Balet.

(Nadaljevanje.)

Sestra Izadora, Elizabeta Duncan, je inteligentnejša. Postala se je dobrih načel starejše sestre, ter se trudi na njih ustvariti plesno umetnost, ki bi bila izraz današnjega umetniškega čutenja.

Led je bil prebit, kakor rečeno, in zdaj to je v zadnjih 20 letih, se je začelo naenkrat pravo vršenje za doseg nove plesarije. Vsaka in vsaki je bil prepričan, da je le on iznašel pravi recept. Pojavili so se lepi in močni talenti, vzbudili mnogo senzacije, želi aplavze skozi Evropo in Ameriko. A ostali so doslej le zanimivi plesni meteori. Ni se pa še prikazal on, ki bi reformiral umetniški ples kot tak.

Vendar se iz revolucije poraja neka evolucija. Vsak velik plesni talent iz zadnjih let je dodal kaj k splošnemu zakladu. Tako so neštete plesne individualnosti uplivalo celo na okosteneli balet. Če primerjamo baletno predstavo danes s tako izpred 25—30 let, bomo našli razliko. Današnji balet se skuša prilagoditi novim načelom o diferenciranem mišičnem izražanju občutja. Seveda ne vzraste iz teh poskusov nič organskega, ker sta si obe struji temeljno različni. Celotna nižnja nadevle svojim prvenstvenim balet. Priredbam modernizirano fasado. Kakor si jemlje danes vsaka politična stranka in četudi obstoja bistveno iz samih bogatih ljudi, par lepih socijalnih stavkov v program.

A to so samo galvanski poskusi; stvari pa se na ta način ne da rešiti. Balet bo ostal balet in bo postal za moderni umetniški pogled čedalje bolj dolgočasen in prazen. Obveljalo bo od njega stalno le še za oko tako lepo enotno gibanje velikih plesnih mas; ne pa tudi smisel in način njih gibanja.

Hellerau je naselbina nad Draždanti; pred nedavnimi leti še nepoznana v vseh petih delih sveta. Tja je prišel francosko-švicarski profesor Jacques-Dalcroze. In je ustanovil na podlagi glasbe zavod za kulturo lepega in izrazitega gibanja telesa. Učenke se uče najprvo — seveda boste — v taktu marširati in pri tem markirati to ali ono noto; na različnih mestih iste melodije različno noto v taktu. Obenem se uče mahati in gibati z rokama, z glavo itd. In sicer tako, da markirajo, recimo, z nogo četrtinsko noto, z roko pa osminke ali šestnastinske. Se težje so vaje, ko se markira z eno izmed ekstremet dvčetrtinski takt, z drugo pa obenem trčetrtinski ali še kaj hušega. Vaje se stopnjujejo in se predela vse telo, ki se priuči z vsakim svojim delom istočasno različnega izražanja. Seveda se mora različno izražanje, medsebojno tehnika neodvisnost udov, pri uporabi spajati v harmonično enoto.

Končno »plesajo« svobodno, po osebnem čutu, glasbene naloge, na pr. »Aševje smrti od Griga, kako pomladansko pesem, valček od Chopinovi itd.

Eno napako ima tudi Hellerau. Preveč se ozira zgolj na ritem glasbe, uči gibe, ki izražajo plastično in za oko glasbene intervale, povdarke, figure. Ne ozira se pa pravzaprav na umetniško vsebino, na duševnost glasbe. Aelleranska šola ima mnogo sličnosti s švedskimi prostimi vajami aml omil, ki so nam jih v stopnjevanja nemožni dovršenosti kazali na Sokolskem zletu čehoslovski oficirji in vojak.

Kot tehnični pripomoček je Hellerau danes gotovo eden najbolj hodnih potov do plesne umetnosti. Vsak ud si prisvoji zase cel argenal možnosti izražanja in kakor ura točen čut za ritmično tudi za istočasno različno ritmično. Absolutenjinje pa ne smejo nikdar pozabiti, da ni to, česar so se naučile, še noben cilj, nego tudi le sredstvo. Če se slikar nauči, s čopičem izražati na platnu na presenetljiv način zgolj karakteristike naslikanega predmeta, v barvi in potezi, je še vedno samo virtuoz. Treba mu je svojim slikam vdahniti tudi še splošen umetniški temperament, dušo, da je zares umetnik. In tehnično skromnejši slikar ni redko večji umetnik, nego tak zgolj-virtuoz čopiča. Tudi največji »klič« je lahko tehniško dovršenih »kličev« ima vsako leto zlasti parizki »Salon«.

Ravnatoka more helleranska absolventinja postati umetnica le, če je od narave obdarjena z umetniškim čutom sploh in posebej še z muzikalno dušo.

Začetkom tekoče sezone smo videli na odru naše opere plesni večer gospodinje Kratinove iz helleranske šole; lepe blondinke z rožnato poltjo. Tehniška dovršenost je bila neoporečna, telo krasno predelano tudi v oblikah. Je li pa s svojimi včasih grotesknimi gibi, skoki, skloni in plesanim vseh izžepala resnični duh prednašane glasbe ali ga vsaj vjele v pravo interpretacijo, o tem bi se dalo močno prerekati. Tudi že uvažujemo, da daje glasba le občutja precej splošnega značaja, ki široko dopuščajo različne vsebinske interpretacije znake upravičenosti. Občudovali pa smo po pravici njeno voljno prožnost, kakor občudujemo in smatramo za lepo naravno prožnost panterja ali eleganco potapljačice se vodne ptice.

Isto nam je pred kratkim pokazala slovenska helleranska goslenka gospodinja Lidija Wiskakova, ki kratinove še ne dosega. Pri obeh sem našel, da stojiata povsem pod vplivom interpretacije, ki jo filma je dal v šoli in ne vprorablja šole le za podlago čisto samostojne umetnosti. Najboljše so groteske, kakor Debussyjev »Goliwogs cake walk«. Goliwogso so lutke iz blaga. Omahovanje Goliwoga, ker nima trdnega ogrodja, in kako se končne sesede v kupček, je bilo res izvrstno utemeljeno v bistvu stvari in je ilustriralo tudi na to usmerjeno glasbo zelo pravilno.

Manj srečne so bile kompozicije, kakor Griegov »Erofikone« in podobno. V takih skladbah ni enostranske, določene programatičnosti. Zato se tudi ples in mimika po tej glasbi ne moreta naslanjati na kaj določeno. S tem ni rečeno, da bi se ne dalo z umetnostjo gibov izraziti glasbene vsebine, toda treba je zato splošnega umetniškega čutenja, osebnosti poetičnosti. Na tisku je

dobrih lirskih pesmi, katere izražajo hrepenenje, ljubezen, erotiko, pobožnost pred naravo. Vsaka je različna in ima vendar vsaka prav, ako jo je pesnik tudi res občutil, da stoji za njo njegova osebnost. Tega pa ne more v umetnika vcepiti kdo drugi in nam zato tudi Hellerau prikazuje zgolj to, kar prehaja na učenke iz duše profesorja Jacques-Dalcroza ali celo posredno leto, kar je vcepil lastnega pojmovanja svojim izučenim adeptinjam, ki poslušajo za učiteljske. Dalcrozovo pojmovanje pa vrhutega pravzaprav niti ni splošno umetniško, nego je samo muzikalno tehnično. To se pravi, z mimiko izraziti le takt, ritem, pasaje, pavze, sinkope, pizzicato, legato, piano, forte, višino tona itd. — sploh isto, kar nam pisemo izkazuje list z notami. Note a jasno da niso noben izraz umetniške duševnosti glasbe in napisi je dano muzikalnemu človeku, slišati glasbo že pri čitanju samih not, kakor razume telegrafist vsebino brzojavke že iz samega poslušanja Morsejevih alfabetskih vdarcev. Kakor sem že zgoraj neke povdarjal, je Hellerau danes ena najboljših šol za moderniziranje umetniške plesne in mimične tehnike in njeno razširjenje na vse telo. Ne more pa biti — kakor nobena šola — učilnica za umetnost plesa, nego le za virtuosnost.

(Dalje prih.)

Turistika in sport.

DOMAČE TEKME.

— Beograd, 4. junija (Izv.) Tekma med beogradskim Sportnim klubom in Unireo (Temešvar) 3:2.

— Sušak, 4. junija. (Izv.) S. K. Primorje: Viktoria 1:0.

— Mirja: Železničarski S. K. Sisak 4:1. Mirja je nastopila proti železi. S. K. ki je od lani zelo napredoval, s kombiniranim moštvo, ki je predvedlo jako lepo igro. Zlasti prehaja zopet Oman v formo. Železničarski S. K. predstavlja v ostalem krepko moštvo, ki pa je v tehničnem oziru nedostatno. Tekma, ki je nudila precej sportnega užitka, je v splošnem dobro konvenirala.

JUGOSLAVIJA ZMAGALA NAJ POLJSKO

— Krakovo, 3. junija. (Izv.) Jugoslov. nogometna reprezentanca je danes po vztrajni in odločni tekmi zmagala nad poljsko reprezentanco. Rezultat tekme je bil 2:1. S tem se je Jugoslovanska reprezentanca rehabilitirala nad porazom, ki ga je lansko leto doživela v Zagrebu od strani Poljske.

INOZEMSKÉ NOGOMETNE TEKME.

— Dunaj, 3. junija. Amateure: Rapid 2:0. Hakoah: Waf 2:0. Admira: Smering 4:1. Herta: Sportklub 0:0. Florisdorf: Rudolfshegel 2:1.

— Berlin, 3. junija. (Izv.) Nogometna tekma med Nemčijo in Švico se je danes vršila v Baslu. Nemci so potolkli Švicarje z 2:1.

— Internacionalni lahki meeting Marathona v Zagrebu 2. in 3. t. m. je končal ob rekordni udeležbi s strani tekmovalcev in publike s prav lepimi upehi. Od Slovencev se je meetinga udeležil S. K. Primorje po Perparju in Valtrici, ki sta stala v teku na 100 m. Prvo mesto na 100 m je dosegel Matz (Hašk) z 11. — tik za njim reže cilj v izredno lepem finisu Valtrij z 11.1. Perpar je imel smolo, da ga je žreb določil z Matzom v semifinale, kateremu je, sicer tudi le za pol prs, moral podleči. O rezultatih v drugih panogah je predvsem omeniti nove rekorde: 400 m: Kojič (Hašk) 54.2, 800 m: Schneller (Hašk) 2.04, kople: Gašpar (Hašk) 50.25 m, 1500 m: Schneller (Hašk) 4.24, skok v višino: Rusul (Romunija) 1.76 m, pehoja 2000 m: Dobrin (Hašk) 9.46. Pri oficijelnih čestitkah je Marathon podaril lahkoletom Primorja lepo zastavico.

— Vodič kroz jugoslovanske alpe: Slovenija. Napisal R. Badiura. Izdala Kleinmayer-Bamberg, Ljubljana. Za binkostne praznike je nebroj ljubljanskih turistov izletelo na naše planine, da se napije visokogorskega zraka in luči in da doživlja krasote našega alpskega sveta. Kako lahko je bila izletnikom pot, ko so vendar v žepu nosili svojega zanesljivega »Vodiča« in Badiura. Kajt Badiura je Vodič in Vodič Badiura. V tej knjigi najdeš kot praktičen planinar vse najmanjše podatke o slovenskih alpah. Imaš začitane poti, krajšnice, steze, gorske grebene, višine in razdalje, nevarnosti, zavetišča, razmere obneblja in pa prijetno opisana sela in središča slovenskega turizma. Ta knjiga je kakor naša lastna stvar, ki jo prenočujejo na Kredarici. Iščajo poglavja o Savinskih alpah in iščejo zanimivosti kraških tokov in jam. Spadam k tistim, ki kot turisti čutijo največjo slast doma, ko čitajo gorske opise, črtaj opoti, ko snujejo programe veturistovskega izletanja. Tudi v tem oziru in za to turistovsko strast je knjiga popolna, kakor malokatera v svetovni bedekerski književnosti. Ne sodimo o njeni tehnični vsebini. To ali drugo ime bo morebiti netočno, podatki gospodarske narave relativni, tudi vidik razdelitve dela bo subjektiven. Toda to so stvari za strokovnjake, med katerimi je Badiura prvi. Glavno: knjiga je znanstvena, obenem pa tako praktična, da si večje ne morete misliti. To bo prva neoposlovna knjiga, ki bo preživela desetletja. Pa tudi desetletja dela, romanja in skakanja, takorekoč od skale do skale, od koče do grebena in od grebena do prelaza, od favne do flore tega našega divnega alpskega sveta so v njej. Bogastva tega sveta se ne moreš navdušiti s telesnimi očmi. V Badiurovi knjigi je najdeš razprostrto, tam šele lahko v tihih urah pred odhodom obješati naš alpski svet v celokupnosti in se ti odkrivajo njegove drobnosti. Turizem je znanje, poznavanje gorskega sveta. Brez tega udanega vodstva ni pravega alpskega užitka. Zato bode veliki dnevi turistovskega izletanja sami od sebe kazali na to zgodovinsko delo

Badiurovo. Vsako slovensko cerkvico našdeš zabeleženo, kratko opisano sleherni koto in zadnji spominke. Brez te knjige ni slovenskega in jugoslovanskega turista. Knjiga je začetek in konec hoje za gorami, tistega slastnega poleta v azurske višave.

Sokolstvo.

— Odsek domačega Sokola v Dobu priredi v nedeljo dne 10. t. m. ob treh popoldne pri bratu Kuharju v Dobu javno telovadbo.

Društvene vesti.

— IX. sestanek znanstvenega odseka »Slovenskega zdravniškega društva v Ljubljani« se vrši v sredo 6. junija ob 17 v predavalnici bolnice za ženske bolezni. Predava g. primarij dr. Fr. Derganc: »Spoznavno-kritična medicina in apendicitis« in asistent dr. A. Kuhar: »Appendektomija auberrosa kot tipična operacija.« — Odbor.

— Društvo slov. književnikov je v prošlem mesecu odposlalo na razna podjetja, denarne zavode, družbe in posamnike prošnjo za prispevke v društveni podporni fond, ki je izčrpan in se društvo nahaja v zelo težkem gnetnem položaju. Poleg tega se slovenski pisatelj nahaja danes v obupnih gnetnih razmerah, ki nedvomno zlo vplivajo na njegovo delovanje, katero menda vendar zna naša javnost ceniti. Drugi narodi se resno zavedajo dolžnosti napram svojim umetnikom in jim nudijo vselej gnetno pomoč; v upanju, da se tudi naše občinstvo zaveda teh dolžnosti, smo razposlali prošnje, ki so se jim odzvale sledeče firme in posamniki, ter nam poslale prispevke, Ivan Jelačin, veletrgovec, tu Din 250; R. Ranzinger, sped. pisarna, tu Din 50; Učič, zbor mešč. šole v Trzinu Din 51; Jakl Andrej, tovarnar v Karlovcu Din. 100; I. C. Mayer, veletrg., tu Din. 100; »Transformator« elektroteh. tov., tu Din. 1000; Ing. Lovro Maurer, tu Din. 500 Odvetnika g. dr. J. Azman in dr. Kuhelj Din. 100; A. Kobl, veletržec, Breg Borovnica Din. 50; dr. Janko Žirovnik, odvet., tu Din. 200. Vsem darovalcem izreka »D. s. k.« najtoplejšo zahvalo, obenem pa tudi prikaže odziva še ostalega občinstva.

— Zabavni večer društva »Soča«. Kljub skrajno slabemu vremenu se je sobotni zabavni večer »Soče« v hotelu »Tivolij« izvršil nad vse prirčno. Človek ne ve, komu izmed proizvajalcev raznovrstnega in zabave polnega programa naj bi priznal — primat. Pričenši pri gosp. Mirku Kraglju, ki je mostarsko izvedel svoji, fine satire poln nagovor; pri prijatelju-virtuozu V., ki je s svojim tretcem — na klavirju in gosli — prednašal toliko lepih kompozicij, da je vse občinstvo navdušilo, kvintetu »Jugoslovanskih železničarjev«, ki je pod vodstvom gosp. Premelča zapel vrsto prekrasnih pesmi in žel zato viharno pohvalo, ter pri »veselih muzikantih« (Gnidovec, Leskovec, Bregant, Princič, Vavpotič), ki so s svojimi res komičnimi nastopi provzročili salve smeha in nadvse dobro razpoloženje poslušalcev, kdor je vse opisano opazoval, ne more reči drugega, kot: »vsi so bili najboljši!«. Moramo pa kljub temu konstatirati, da je gosp. Premelč s svojimi solosepi, s svojimi sonorimi in simpatičnim glasom ta večer — briljiral, kot malokdaj. — Kakor z vseh »Sočinih« prireditelj, je tudi s te odhajalo občinstvo z največjim zadovoljstvom. Prirediteljem in sodelovalcem: čast in hvala!

— Rdeči križ — Crveni Križ SHS slavi 8. 9. in 10. t. m. svoj društveni dan. Kdor še ni član, se udeleži praznovanja najlepše s tem, da pristopi k temu društvu. Članarina rednih članov znaša letno 6 D. stalni člani plačajo 100 Din., in utemeljenci 1000 D. enkrat za vselej. Tukajšnja pisarna Rdečega Križa (Mestni trg št. 11. II.) sprejema pristopne izjave in daje drage volje vsa natančnejša pojasnila.

— Društvo najemnikov za Slovenijo opozarja, da se vrši prihodnja javna odborova seja v sredo, dne 6. 6. 1923. ob 20. uri v veliki dvorani Mestnega doma. Društvena pisarna daje članom dnevno od 18. do 20. ure informacije Sv. Petra cesta štev. 12, pritično, desno.

— Odbor društva orožniških upokojencev za Slovenijo v Ljubljani vabi svoje cenjene člane na izredni občni zbor, ki bo v nedeljo dne 17. junija t. l. ob desetih dopoldne v restavraciji »Novi svet« v Ljubljani z dnevnim redom »Povišanje mesečnih članarine«.

Izpred sodišča.

UMOR ALI UBOJ ALI POKORANJE SILOBRANA.

Pod predsedstvom g. dr. Otona Papeža se je danes pričelo poletno zasedanje ljubljanske porote, ki je v ostalem zelo bogata na raznih kriminalnih slučajih. Kot prvi se je zagovarjal gozdarski valenec Alojzij Slejko iz Pišenc pri Brežicah, ki je bil že pri predzadnji poroti septembra meseca 1921 radi umora učitelja Marušiča obsojen na smrt. Ker je pa obtoževanec zagovornik dr. Kreč vložil zoper obsojence ničnostno pritožbo, je stol sedmorice v Zagrebu obsodbo razveljavil z motivacijo, da je iz obtožbenega zagovora razvidno, da ni imel namena umoriti učitelja Marušiča. Radi tega in da se zaslilo nove priče se je vršila danes druga porotna razprava proti Slejku. Slejko se je seznanil z učiteljem Marušičem že med vojno in bila sta si dobra prijatelja. Po prevratu l. 1920 je obtoževanec obiskal Marušiča v njegovem službenem mestu v Mislečah na Notranjskem. Že drugi dan po obisku sta se oba prijatelja spri-

pri čemur je Marušič Slejku očital homoseksualnost in mu odpovedal prijateljstva. Slejko je v razburjenosti nato potegnil iz žepa samokres in oddal 8 strelcev na Marušiča, ki se je mrtev zgrudil na tla. Obtoževanec je nato pobegnil v Jugoslavijo, kjer so ga pa naše oblasti prijele. Slejko se pri današnji razpravi zagovarja kot zadnjič, zanika namen umora ter navaja, da je Marušiča ustrelil le iz strahu in v silobranu, ker mu je slednji, ki je bil fašist grozil z orožjem in mu grozil, da ga ovadi kot jugoslovanskega špijona laškim oblastim. Obtoževanec skuša svoj zagovor obdati z gloriozno narodnega mučenika, kakor to sploh delajo vsi obtoženci iz zasedenega ozemlja. Tekom dopoldneva se je vršilo zaslišavanje raznih prič, ki obtoževanec več ali manj obremenjuje. Razprava se nadaljuje. Obtožbo zastopa prvi drž. pravdnik Domenico.

Borzna poročila.

— Zagreb, 4. junija. (Izv.) Zahljueček, Devize: Curli 14.825, 14.925. Pariz 5.425, 5.45. London 377.50, 382.—, Berlin 0.9, 0.10, Dunaj 0.1135, 0.115. Praga 2.46, 2.50, Trst 3.85, 3.90, Newyork 79.50, 80.50, Budimpešta 1.50, 1.60. Valute: dolar 78.50, 79.50, lira —, 3.81.

Razne stvari.

— Uklenjena nastopaja ženitvarjnsko potovanje. Pariški »Matin« poroča iz Newyorka: Percival Milson in njegova nevesta sta se poročila v svojem rojstnem kraju v Bridgetonu, kjer imajo to navado, da na kolodvoru novoporočena, ako le mogoče z zvijačo ločijo, tako da se pelje ženin proti severu, nevesta pa proti jugu ali pa obratno. Novoporočena Wilsonova pa sta si proti nakani bridgetonskih poročenčev znala pomagati tako, da sta si trdno uklenila skupa na svojo desno in ona svojo levo roko ter sta tako korakala na kolodvor in srečno izbegla navihancem v vlak ter se skupno odpeljala na ženitvarjnsko potovanje. V vlak seveda nista bila več uklenjena.

— Zita se preseli. »Newyork World« poroča, da se bivša cesarica Zita v kratkem preseli iz Španije v Avstrijo ali v Italijo. Najbrže se bo nastanila v Reichenau v Avstriji. Ako bi pa bile kakšne nepravilne glede izselitve v Avstrijo, se Zita nastani v Italiji, kjer ji vlada ne bo delala nobenih težkoč. Nastani se v Pianoru, kjer ima rodbina Parma velika posestva.

— Nergoda črnogorskega ministra v Ameriki. Ruskulta poroča, da je po naporu potovanja dospel v Newyork samozvali črnogorski ministrski predsednik Plamenac, ki so ga ameriške oblasti sprejele v popolnem nasprotju z njegovim dostojanstvom. Ko se je v pristanišču izkrcal iz parnika »Giuseppe Verdi«, mu je prisilniška oblast izjavila, da ga ne sme pustiti na ameriška tla, ker Amerika ne priznava neodvisnosti Črne gore in zato tudi ne priznava posebne kvote izselencev iz Črne gore. Tudi črnogorskega potnega lista ne more priznati, zlasti ker nosi njegov lastni podpis kot ministra. Ker ameriške oblasti smatrajo Črno goro za sestavni del Jugoslavije, bi lahko dovolile Plamenacu dostop v Ameriko samo kot jugoslovanskega državljanu. To pa je za sedaj izključeno, ker je kvota za jugoslovanske izselence že izčrpana. Ko so ministru vse to objasnili so ga skupno z njegovim spremstvom zadržali na Ellis-Avland do definitivne rešitve tega vprašanja.

Darila.

Uprava našega lista je sprejela za: »Dr. Tavčarjev sklad (CMD)«. Gosp. dr. Franco Ivančič, odvetnik v Novemestu daruje Din 100.

Poizvedbe.

— Zgubila se je črna rokavica od Slemškove ulice do Miklošičeve, od Dunajske c. do kavarna Emona. Pošten naiditelj naj jo odda v upravnistvo.

— Zgubil se je ženski šoln pred glav. pošto, odda naj se ga v Florijanski ulici 23. v trgovini.

— Zgubila se je v nedeljo v Medvodah od čuvajnice do postaje denarnica s približno 300 Din. Pošten naiditelj je naprošen, da isto vrne proti nagradi v upravi lista.

— Našla se je srebrna ovratna veržica. Lastnica jo dobi v trgovini J. Frisch Marjiti trg 3.

— V uršulinski cerkvi je bila najdena ženska ovratna veržica. Dobi se na Kongresnem trgu št. 17/I. — Zlato veržico je našel na Aleksandrovi cesti g. Albin Umanik. Lastnik jo dobi v Ilirski ulici št. 20.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMSEK.
Odgovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR.

Poslano!

Radi velikih skandalov, ki jih uganja moja hči Ana (Nevkenka Kavčič), primorana sem radi ugleda, svoje družine in sorodnikov izjaviti se, da io ne pripoznam več za svojo hčer. — Marija Jelenič, Ljubljana, Stara pot 1.

Poslano.

Pri finančni kontroli v Ljubljani je komisar G. na katerega mihi ležijo že več kot leto dni prošnje, ki jih pač radi svoje krščanske ljubezni kot klerikalce kljub večkratnim intervencijam noče rešiti.

Kaj je vzrok temu? Prošnja nadrejena oblastva, da dajo G. ukaz, da prošnje takoj in nepristransko reši.

V Ljubljani, dne 2. junija 1923.
Lovro Kralj. Maks Minkuš.

BERSON

Berson je in ostane najboljša kvaliteta znamka. Varnije čevlje, cenejši in trpežnejši je od ostalih. Od našega čevljarja zahtevajte, da vam priredi Berson gumi podpetnike in gumi podplate.

Trgovski pomočnik
IŠČE SLUŽBE V MESTU ALI NA DEŽELI. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 5764

Iščem AUTO v najem
(bodisi tovorni ali pa luksuzni) ALI PA SLUŽBO KOT SOFER. — Naslov pove uprava »Slov. Nar.». 5778

Primerne službe
MED POČITNICAMI ZELI INTELIGENTNA GOSPODICA. Gre tudi k otrokom. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 5779

Več dobrih pomočnikov in dva vajenca
SPREJME Martin ŽUPAN, sobni slikar, Ljubljana, Mestni trg št. 12. 5783

Jamski vozički
(hunti), rabljeni, 500 mm raztečine SE KUPIJO. — Ponudbe pod Inženjer/5763 na upravo »Slov. Naroda«.

Učiteljica-vdova
IŠČE ZA POČITNICE (julij, avgust) PRIMERNO SLUŽBO proti popolni oskrbi v hiši in povrniti potnih stroškov. Ponudbe pod »Pomanjkanje 5774« na upravo »Slov. Nar.». 5777

Več stavbnih parcel
na periferiji mesta (500 do 1000 kvadratnih metrov) SE UGODNI CENI PRODA. — Poizve se pri: Franc Zorc, Zelena pot 6, Kolesarjeva, Ljubljana. 5777

Kontoristinja
z daljšo prakso, zmožna vseh pisarniških del, SE SPREJME ZA LESNO TRGOVINO NA DEŽELI. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 5765

Kot vajenka
ZELI VSTOPITI v kako trgovino v Sloveniji DEKLICA, ki je dovršila pet razredov ljudske šole in prvi meščanski razred s prav dobrim uspehom (po možnosti z vso oskrbo v hiši). — Ponudbe pod »Učenka/5758« na upravo »Slov. Naroda«.

Dvonnadstropna hiša
v Spodnji Šiški PO UGODNI CENI NAPRODAJ. Poleg je velik vrt in skledišča. Kupcu je takoj na razpolago stanovanje, obstoječe iz treh sob in priključka. — Naslov pove ALOMA COMPANY, anonimna družba, Ljubljana, Kongresni trg št. 3. 5762

Vizitke in kuverte
priporoča

Narodna tiskarna
v Ljubljani.

ISCEN
zobotehniškega asistenta, popolnoma voščega dela in kavčuka in zlasti posebno »Gusa« tehnika, ter popolnoma operativno. — Plača po dogovoru. Nastop takoj. — Ponudbe pod »Dentist/5781« na upravo Hsta.

Gaterista
k polnojarmentu ter DVA CIRCULARISTA rabi parne žage »Impex« v Bohinjski Bistrici. Samci dobijo prosto stanovanje, kurjavo in razsvetljavo. Delo trajno. Plača po dogovoru. Nastop takoj. 5680

Kupim vilo
(HIŠO Z LEPIM VRTOM) v Ljubljani, Bledu ali drugem prijaznem kraju. — Ponudbe z natančno oznako kraja, stanja in velikosti hiše in vrta, kakor tudi cene na upravo »Slov. Naroda« pod »Gotovina/5432«.

suho skladišče
za prodajo cementa Ljubljana in okolica izpod konkurenčne cene. — Takojšnje ponudbe na ravnoteja M. Rozmana, Zidani most. 5666

Proda se
v Ljubljani mala vili podobna HIŠA s parketiranimi sobami, oddaljena 12 minut od glavne pošte, POD ZELO UGODNI MI POGOJI. Kupcu stanovanje tako na razpolago. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 5685

Gospod išče boljšo zračno stanovanjsko sobo
če mogoče s posebnim vhom, z mobiljo ali brez nje, tudi izven Ljubljane. — Kupim pisarni stroj novejšega tipa. Dopisi na upravo Slov. Naroda pod »Zora 5708«.

Surov naftalin
zoper molje in mrčesa, kilogram 3.— Din. KATRAN iz lesa kilogram 2.— Din. brutto za netto, ter STELAŽE ZA MEŠANO TRGOVINO PRODA F. Cvek, Kamnik. 5690

Za graščino v Sloveniji ISČEM nadgledarja, mladega gospoda ali mlado gospodično, oziroma samostojnega penzionista, zmožnega nemške in slovenske stenografije, izkušeno mlado kuharico in večšega vrtnarja.
Ponudbe pod »Graščina B. D. F./5667« na upravo »Slov. Nar.». 5771

Sprejme se poslovođa
za parno žago in tovarno pohištva. Vešč korespondence, knjigovodstva. Le prvovrstna moč, lesno-strokovno izveščana in samostojna moč! Spričevala, reference in pogoje na naslov Mariborska lesna industrija Maribor.

Klavirje
in PIANINE KUPUJEM. — Ponudbe z oznabo marke, cene, dolgotrajnosti in notranje konstrukcije klavirja, t. j. dali ima klavir znotraj okoli železno ali leseno ramo, treba poslati na: S. F. Cop, Zagreb, Mrazovičeva ulica št. 12, III. nadst. 5780

Gaterist
ZA POLNOJARMENTIK, popolnoma izveščan v svoji stroki, SE SPREJME TAKOJ V SLUŽBO PRI GRAŠČINI NA DEŽELI. — Pisarna ponudbe z navedbo zahteve mesečne plače ob prostem stanovanju in kurjavi in znamko za nadaljni odgovor na upravo »Slovenskega Naroda« pod Gaterist/5775.

Ženitna ponudba.
Gostilničar na prometnem kraju v ljubljanski okolici se želi poročiti z gospodično ali vdovo brez otrok v starosti od 30 do 50 let, ki ima premoženje in bi znala voditi gospodinjstvo. — La resne ponudbe z navedbo premoženja in po možnosti s sliko pod »Takoj 14/5770« na upravo »Slov. Naroda«.

Pridna in poštena služkinja
se sprejme. Plača in hrana dobra. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 5790

Vajenec
poštenih staršev se sprejme v pisarniško in delovno trgovino. Stanovanje in hrana pri starših. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 5778

Gospodična
mlajša, večja nekoliko korespondence in stenografije, se sprejme za polnočasno, enodnevno delo za tri do štiri tedne. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 5787

Sprejme se izveščana kontoristinja
za vsa pisarniška dela. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 5765

Izprašan strojnik
in kurjač obenem tudi strojni ključavničar, vešč tudi nekoliko elektrike, išče mesta za takojšnji nastop. Ponudbe na upravo Slov. Naroda pod »Strojnik-5715«.

VILA
enostanovanjska s takojšnjim prostim stanovanjem 5 sob, kuhinja in priključki, 10 minut od glav. kolodvora Ljubljana oddaljena, se prodaja. Poizve se Selo št. 43, I. n. Moste. 5695

Malo posestvo
(hiša s tremi sobami, dve kleti, njiva, 1 oral zemlje, vinograd, 2 opeke krita drvarnica, njiva, 1 oral zemlje, vinograd, vse poleg hiše; v hiši se izdelujejo kemični proizvodi) SE PRODA ZA VSEM INVENTARJEM ZA 65.000 dinarjev. Zgornje Polje št. 67, Stajersko. 5749

Praktikantinja,
vešč slovenskega in nemškega knjigovodstva in stenografije ter slovenske stenografije IŠČE SLUŽBE v kakem industrijskem podjetju ali v kakem drugi trgovski pisarni v Ljubljani ali ljubljanski okolici. — Nastopi lahko takoj. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 5730

Izveščana prodajalka
z daljšo prakso se sprejme. Vešč železnice ima prednost. Hrana in stanovanje na razpolago. Pisarne ponudbe na upravo lega lista pod Prodalka 5806.

Zamenjam stanovanje
obstoječe iz dveh sob, kuhinje, priključki, vrt za zelenjavo (150 m²), na periferiji mesta, 10 minut od glavnega kolodvora, v bližini Dunajske ceste. — Ponudbe pod »Zamenjava 4-5692« na upravo Slov. Naroda. 5692

Pozor, trgovci!
V večjem kraju Slovenije se prodaja dobro vpeljana

trgovina
Na razpolago so velika skladišča in stanovanje. — Ponudbe pod »Ugodna prilika 5784« na upravo Slov. Naroda. 5784

Vabilo občnemu zboru
Razpisne hranilnice in posojilnice v št. Vido nad Ljubljano ki se vrši dne 12. junija 1923 zvečer ob pol 8. v pisarni. Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo načelnika in nadzorstva. 3. Odobritev rač. zaključka za leto 1922. 4. Sklepi. ODBOR.

Oddam sobo
za 1 ali 2 gospoda. Kje pove uprava Naroda pod Soba 5808.

Priljubljena hiša
z vrtom v Zgornji Šiški št. 34 se se prodaja. Pojavnika daje lastnik Bergant istotam. 5801

Moško kolo
skoraj novo se prodaja. Poljski nasip št. 40 pri vratarju od 8 do 11 in od 1 do 5. 5803

Sobarica
začetnica, kavarstvena kuharica ter pomivalna se sprejme takoj. Hotel Slon, Dunajska c. 2.

Odda se
13. junija meblirana soba s posebnim vhom in električno razsvetljavo. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 5796

Proda se
1 Foto aparat 18x24 brez obj. 1 Foto aparat 13x18 komplet. in 1 otroški kino. Ogleda se lahko dopoldan. Naslov pove upr. lista.

Gospodična
inteligentna, 17 in pol letna išče pri kakem trgovcu na delu učno mesto, kjer bi bila preskrbljena s hrano in stanovanjem. Gre tudi v mesto. Učna pogodba bi se sklenila sporazumno. Cenjeni dopisi na go. Natalijo Olama, Gomilsko pri Celju. 5797

Trg. pomočnik
mlajša moč želi spremeniti službo. Če mogoče na deželo. Ponudbe na ogli. zavod Ivo Sušnik Slov. ul. 15, Maribor. 5801

Hišica
z vrtom in njivo v Vrbiški vasi št. 10, pol ure od postaje Krško-Videm, se za Din 30.000.— prodaja. Za obrt jako pripravana. Poizve se pri REZI DIMC, Pobježje št. 20 pri Mariboru. 5798

Izdelovalnica kanditov
Zelo dobro vpeljana v prometnem mestu Slovenije, se takoj pri pov. prodaja. Ponudbe na upravo Slov. Naroda. 5779

Bančni uradnik
popolnoma verziran v knjigovodstvu, bilancist, zmožen vseh bančnih in trg. poslov ter korespondence želi vstopiti k denarnemu z.vodu ali priv. podjetju. Cenj. ponudbe pod »AGILEN-5809« na upravo Slov. Naroda.

Za razpečavo naših prvovrstnih motorjev na vrtilni tok ter eno in dveletni izmenični tok s specialnim trgovinskim ležiščem, na preprodajalce iščemo seriozno prvovrstno osebnost, pri odjemalcih najboljše uvedeno za

zastopnika
Natančne ponudbe na Elbtalwerk Elektricitäts Aktiengesellschaft Heidenau-Nord b. Dresden.

Vinska kletarna
(Weinkellerei)
opremljena in skladišča, sešalnica, kotel, gare za sode, pri Gradcu, 15 minut od železnice, 1000 hektov snažnih vinskih sodov, se prodaja. Vpraša se: Jožef Lilou, Sv. Ilj, Slov. gorice. 5800

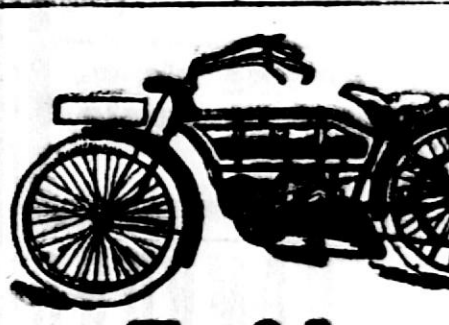
Prodajo se
TRJE VOZJE DOBREGA LETOSNJEGA SENA. — Naslov pove uprava »Slov. Nar.». 5705

Išče se primeren lokal
ZA MIZARSKO OBRT v Ljubljani ali bližnji okolici. — Ponudbe pod »Lokal/5746« na upravo »Slov. Naroda«.

Službe išče,
tudi računsko, KOT URADNIK pri akciji, importni ali eksportni trdi absolutni pomorske akademije v Dubrovniku. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 5808

Po nižji ceni
kakor v seziji se sprejmejo v popravilo in celotno shrambo damski in moški kožuh. Zaloga, barvanje in moderniziranje vseh vrst kožuhov.

Krznarstvo L. ROT
LJUBLJANA, Gradišče št. 7.

F. Hergouth
MARIBOR, Orožnova ulica št. 3.

Zahvala.
Za obilne dokaze iskrenega sočutja ob hrtu izgubljeni, ki naju je zadela vied smrti naše nadve Ljubljane

Mimice Jankar-Jeve
izrekam tem potom mojo najprijetnejšo zahvalo. Vsem sorodnikom prijateljem in znancom, kakor tudi vsem darovalcem krasnega cvetja, ter posebno vsem osem, ki so jo sprejeli v tako obilnem številu na njem zadnji poti. Posebna zahvala štinkovski mami za njeno požrtvovalnost med boleznijo in smrtjo izrekam vsem tisočero zahvala.

Milobke šafarjeva mati in sestra.

Zahvala.
Za mnogobrojne izraze sočutja ob smrti naše male

Mirice
se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancom. Hvale vsem darovalcem cvetov in evro. Posebno zahvalo smo dolžni njeni učiteljici East. M. Anunciati za njeno veliko potrpljenje, ljubeznivost in skrb za našo hčerko. Nadalje se zahvaljujemo pred gosp. A. Tometu za mnoge tolažilne obiske in pred duhovščini in č. oo. kapucnom. Zahvale tudi vseh deklinski štoli in vsem znancom in prijateljem, ki so sprejeli našo ljubljano na njem zadnji poti.

Bog povrni!

Škofjalek, 1. junija 1923.

Bratna dr. Iv. Mlad.

Prager Presse
Znižanje naročnine.

Naročnina za dokazano najrazširjenosti nemški dnevnik v Češkoslovaški Republici in v tujini

Prager Presse
znaša sedaj za Kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev mesečno samo za jutranje in večerno izdanje Din 40.—; samo jutranje izdanje Din 28.—; poldnevna številka jutranja z večerno Din 180; številka nedeljsko izdanje z ilustrirano prilogo Din 3.—.

Prager Presse prinaša najboljše in objektivne informacije o dogodkih, trgovskih, finančnih in industrijskih razmerah Male Antante, Srednje Evrope in vseh drugih držav, posreduje vrio in neprestano vzajemne poslovne zveze vsake vrste (uklanje in ponudbe vsakovrstnega blaga) tako da je največji in najuspešnejši oglasnik.

Številke na ogled in ponudbe oglasov brezplačno.

Uprava PRAGER PRESSE, Praga III.
Hodkova 5. (Češkoslovaška Republika.)

Račun poštnega češkovnega urada v Zagrebu 40.156. Ljubljani 20.264.

• pri Podružnici Ljubljanske kreditne banke v Mariboru 11.258

Najkulantnejši in najmodernejši anončni in reklamni zavod

„APOLLO“ R. Golebiowski

Ljubljana, Stari trg 19-11

Ljubljana, Stari trg 19-11

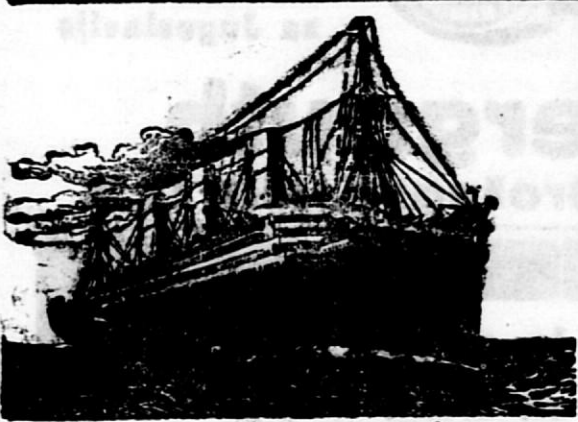
Izdaja najmodernejšo in najuspešnejšo reklamo. — Sprejema naročila za vse tu in tujinske časopise. — Kakor tudi naročila za vsakovrstne tiskovine etiket itd.

Konkurenčne cene.

Inserirajte v „Slovenskem Narodu“

Spretna prodajalka
se sprejme takoj
v modni trgovini A. Sinkovic nastl. Ljubljana, Mestni trg 19. Reflektira se samo na provizorno moč.

Modni salon
Stuchly-Maške
Ljubljana, Zidovska ulica 3
Priporoča najnovejše modele slamičkov, sofinih klobukov in čepic. Priznana nizke cene.

HAMBURG
AMERIKA
LINIJA

in
UNITED AMERICAN LINES INC.
Filijalka

Simon Kmetec, Ljubljana,

Kolodvorska ulica št. 26.

Sprejema potnike v južno in severno Ameriko, izdaja točna pojasnila in prodaja vozne listke.

ODHOD IZ LJUBLJANE VSAKI TEDEN.

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo

J. G. DRAŠKOVIĆ Zagreb,

„B“ cesta pri državnem kolodvoru.
PODRUŽNICE: Beograd: Balkanska ulica 25. — Sušak: Jovo Gj. Ivošević, Karolinska cesta 160. — Split: Ante Buić, Diklecijanova ulica 13. — Gruž: Ivo Lovričević. — Bitolj: Gjorgje J. Dimitrijević & Komp., Bulvard Kralja Aleksandra 187. — Vel. Bečkerek: Dušan Lj. Mihajlović, Trg Kralja Petra 4.

Potnike do Hamburga spremlja družbeni uradnik.

Knjigovodkinja,

praksa, večja slovenske, nemške in italijanske, ISČE SLUŽBE. — Ponudbe pod »Stroji 1923/5728« na upravo »Slovenskega Naroda«.

Boljša služkinja
se išče za vsa dela. Plača dobra. Ponudbe poslati na Marija Schubert. Osjek I. Strossmayerova 43.

Proda se AUTO

(skoro nov) znamke »Pražak«, 35 HP, šeststopenjski, s električno razsvetljavo in pogonom. — Istotam SE PRODA KLAVIR tvrdke »Schnabel« in PISALNI STROJ »Remington Sch.« z nevidno pisavo. — Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 5607

Prilistni, naravn
malinčev sok

s sladkorjem vkuhan po 21 dinarjev za 1 kg nudi lekarna dr. G. Piccoli - Ljubljana Dunajska cesta

Damske slamnike

in KLOBUKE po znatno nižjih cenah priporoča c. damam IVANKA STEGNAR, modistka, Rimskakova 10. 5707

Dva jazbečarja

(rjava psica in črna pes), dva meseca stara, NAPRODAJ. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 5679

Seno

zdravo, suho, polsladko, za krave in konje v balah na vagono po 5000 po 10.000 kg po nizki ceni na prodaj.

I. Oblak, Vrhnika.

Radi opustitve trgovine

prodajamo po znatno nižjih cenah vse vrste pohištvo. Trgovina s pohištvom in tapetniska delavnica **Brata Sever** LJUBLJANA, Gosposvetska c. 13 5706 (Kolizej)

Pravog lptnerskog sira
trapišta i delikat. šajta
svježeg čajnog masla

dobiva se samo na veliko ko NADA, trgovica sira, centrala Subotica, telefon 650. U vinstitoj kući. 5196

SANATORIJ

* V MARIBORU. *

Privatna klinika z najmodernejšimi napravami in aparati na polju zdravstva, kakor Röntgen, diatermija in višinsko solnce i. t. d.

V zavod se sprejemajo vsake vrste bolniki, razen umobolnih, infektivnih in z odprto tuberkulozo. Oddelek za porodništvo.

Državni nameščenci in njih bližnji svojci so %, popusta v 1. in 2. razredu.

Prosta izbira zdravnikov. Zmerne cene. Hrana izvrstna.

Informacije daje uprava SANATORIJA V MARIBORU. Telefon št. 190.

Nepremičljive
dožne plašče

za dame in gospode priporoča tvrdica A. E. Skaberné Ljubljana Mestni trg 10

Pisalni stroji, potrebščine
mehanična delavnica
(popravljalnica)

L. BARAGA, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6-1.

Trstjezastrop

izdeluje in prodajo na debelo in drobno po najnižjih cenah. Pri večjih množicah znaten popust. **ANTON STEINER**, Ljubljana, Jeranova ulica 13, Trnovo.

Klavirska delavnica

R. WARBINEK Ljubljana

Kilijerjeva ulica 5. Popravljam in uglašujem klavirje in harmonije strokovno in ceno.

POZORI! 5307

Originalna Puchova dvokolesa
z dobro pnevmatik po Din 1900. Več najnovejših motorjev, novih in rabljenih in različnih otroških vozilcev po ceni na prodaj. **TRIBUNA** F. B. L., Ljubljana, Karlovska cesta 4.

Ugodna prilika!

PRODAM radi selitve pol ure hoda od Ljubljane oddaljeno POSESTVO s 4000 m² zemlje, ki obstoji iz velike hiše, 600 m² zasedane plošče, moderne lozdenice, več sob, delavnice za prekaševanje mesa, klavnice, velike sidrane župe, obokane kleti; električna razsvetljava, na zelo prometni cesti, pripravno za mestno industrijo, zalogo piva, ter za vsako obrt ali trgovino, vse v najboljšem stanju. Sedaj je v hiši mesaraka obrt s tedensko klajo 5 do 6 goved. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 5641

Poznani Maršnerjevi

„Šumeči“

(Brause)

limonadni praški kakor tudi vse vrste bonbonov, keksov, čokolade, vafelnov za sladoled itd. se dobi vedno v veliki izbiri pri tvrdki

Josip Vitek
Ljubljana, Krekov trg 8. (zraven Mestnega doma.)

Zahtevajte cenik! Na debelo 5609

V Vodich nad Ljubljano

se je na novo odprla restavracija pri **Klemencu.**

Prenočišča in voz na razpolago.

Anton Klemenč

Veliko posestvo

prodam obstoječe iz hiše villi podobne, velike kleti, hleva in drugih pritlik. V hiši se nahaja elektrika, vodovod ter kopalna soba. Zraven veliki zelenjadni vrt ter čez 65 oralov njiv, travnikov in gozda, katerega je čez dve tretjini. Na zahtevo tudi manj zemljišča. Naslov pove uprava Slovenskega Naroda. 5671

Lastne hladilne naprave.
Lastna prodajna mesta v največjih
tržiščih inozemstva.

Vstreljeno divjačino

srne, divje koze, divje prešiče, zajce, fazane, jerebice, kijunače, divje race

kapule

vsak čas in vsako množino po najvišjih cenah od oddajnih postaj

E. VAJDA

veletrgovina z divjačino

CAKOVEC, Medjimurje, Jugoslavija.

Telefon intern. št. 59, 4, 8. Brojavi: Vajda Cakovec.

Večje love prevzamemo potom naših organov od lovišč.

Soliden in točen obratun. 3930

Broj 196/23. 5409

Natečaj.

Pri mestnem poglavarstvu v Banjiluki popolniti je mesto

gradbenega inženirja

v VIII. činovnem razredu.

Nomeščenje je v prvem letu začasno, a definitivno nomeščenje sledi po zadovoljivem službovanju prvega leta.

Plača in doklade analogno kakor pri državnih uradnikih ter poleg tega nagrada po uspešnem službenem delu.

Prosilci, ki morajo biti naši državljani, naj svoje prošnje pravilno kolekovane pošljejo gornji mestni občini **na jkasneje do 1. septembra 1923**

in naj prošnji priloge

1. krstni list;
2. domovinski list;
3. spričevala (diplome) o strokovni šolski izobrazbi;
4. spričevala o doseganju službovanju tekom najmanj petih let;
5. spričevalo o nrvstvenosti in
6. uradno zdravniško izpričevalo.

Mestno poglavarstvo Banjaluka.
dne 10. maja 1923.

Orion-Maršner akc. dr.
PRAGA, Kralj. Vinohrady
Češkoslovaška

dobavlja:

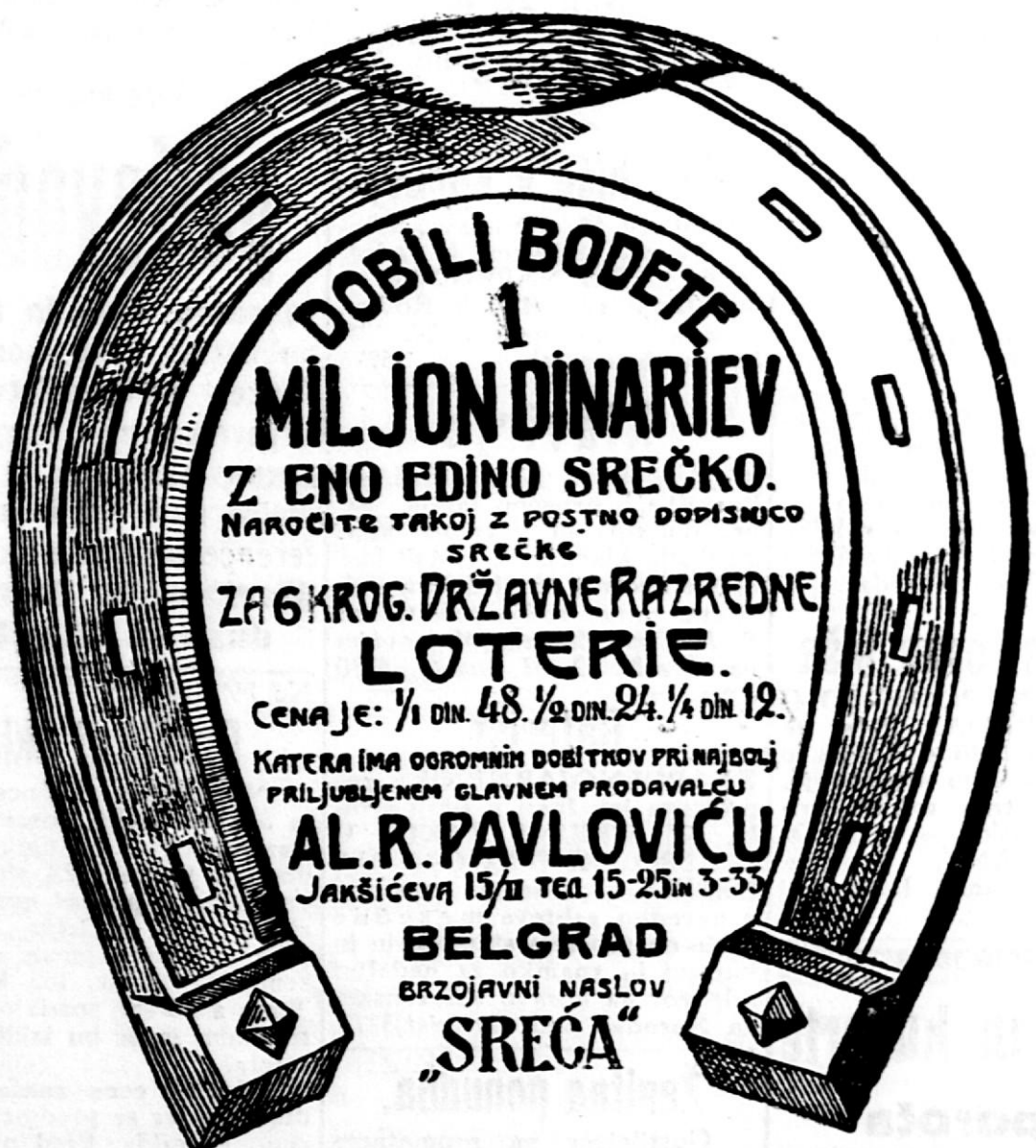
čokolado
razne deserte
šumeče bonbone
orientalske sladkornine
kandite
dragéc
kekse

Stalna zaloga našega priznanega blaga pri firmi

JOSIP VITEK

TRGOVINA S KANDITI

LJUBLJANA :: KREKOV TRG št. 8.

STROJI ZA OBDELOVANJE LESA.

TURBINE. TRANSMISIJE. ARMATURE.

ZVONOVI. SESALKE. ZVONOVI.

VSI ODLITKI IZ ŽELEZA IN KOVINE.

STROJNE TOVARNE IN LIVARNE DELNIŠKA DRUŽBA LJUBLJANA.